

ESTOL

VIDALBA

SEGON TOM DE CRÒNIQUES

E S T O L   V I D A L B A

SEGON TOM DE CRÒNIQUES

Del 9 de febrer de 1981 fins al 3 de juliol de 1982

Ciutat de Mallorca i Part Forana

1984

Clematis cirrhosa. La vidauba mallorquina

Nota dels editors.- Antany, el meritíssim Santi, que, de fet, i perquè "ad majora natus" ja no segueix s'estol, edità el primer GRAN LLIBRE DE LES CRÒNIQUES.

Tots els cavallers en férem un llepadits, emperò es "sector crític" trobava que feia mas sa embalum, i proposà fer uns fulletons més ma nejadissos i enquadrables.

I aquí teniu es primer de sa segona època que surt, malgrat ses punyides i sa creu que - ha donat D. Jordi.

Si el voleu enquadrnat, ja vos enginyareu, que sa nostra bossa no arriba a tant.

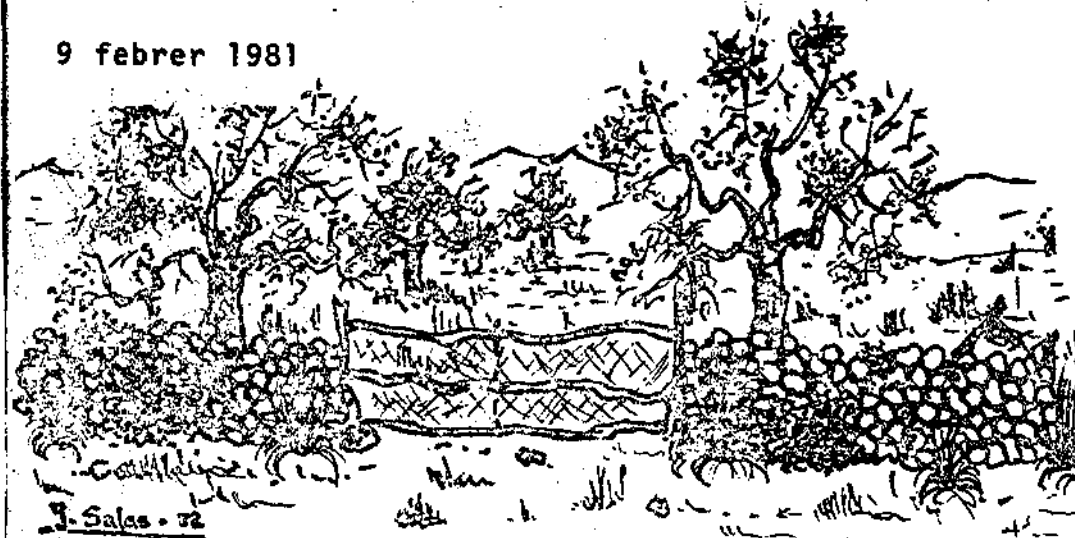
Tal volta vos trobareu que haureu d'enumerar ses primeres planes, però això vos serà un entreteniment.

Amb les degudes llecències

Lo que no du signatura és d'En Joan Rosselló i Vaquer "Firella", supra firmam Petram.

EXCURSIÓ DELS AMETLERS EN FLOR - SON MACIA

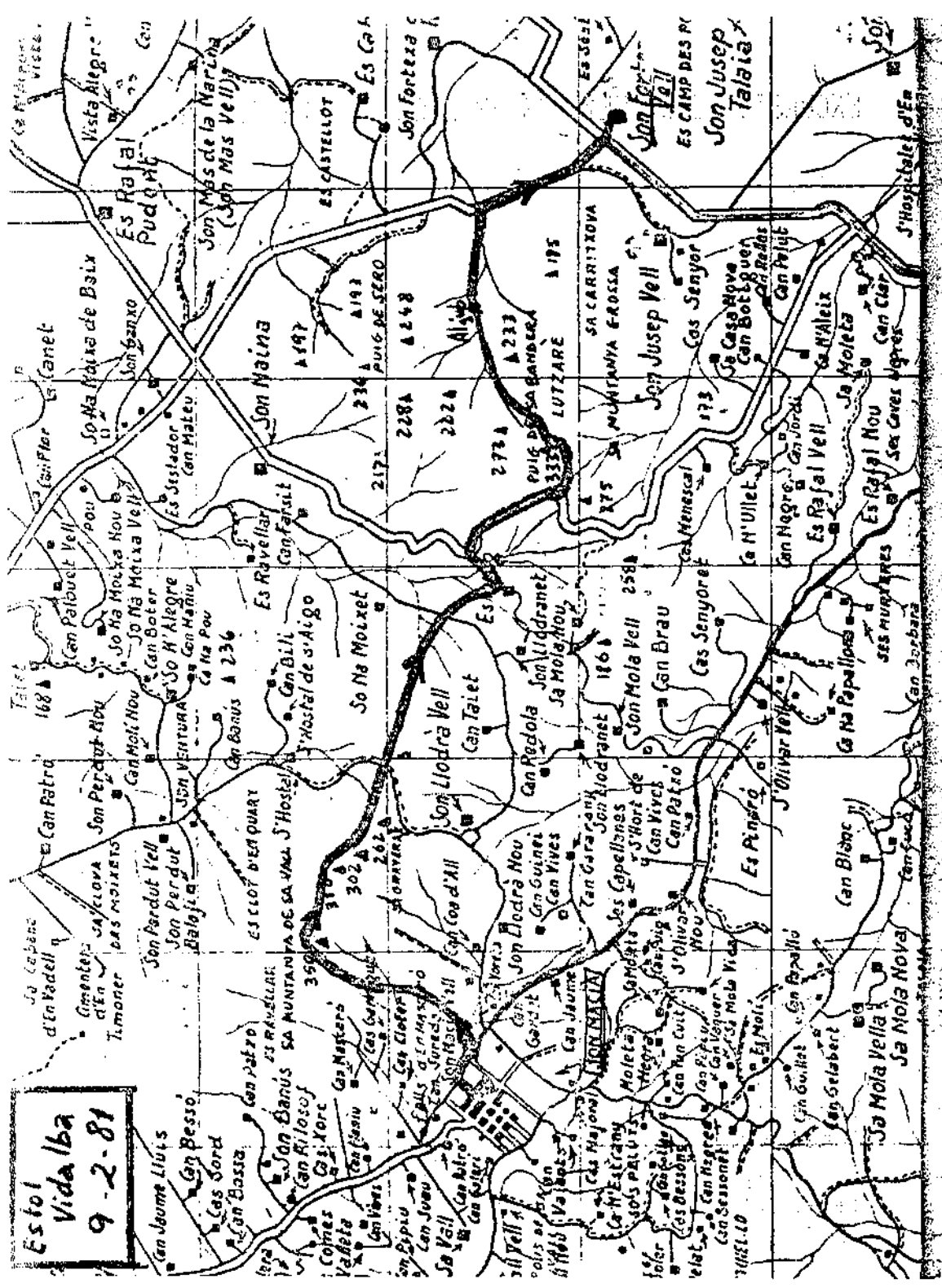
9 febrer 1981

Excursió dels ametlers en flor, deia es calendari de s'Estol que puntualment entrega lo Pep, quan troba que és hora d'entregar-lo, que sol esser en es començament de trimestre, i trimestre és un espai de tres mesos, i espai - entre altres coses - és una porció de temps; "li entrà lo cruel dimoni en lo cors donant-li per spay de molts dies turments dolorosos" i mes, ja sabeu que és per allò d'estar de tres, de cinc, de sis, etc. mesos, lo que, si és dona, es pot entendre que espera un infant o tal volta bessonada, i si és homo, només es pot entendre en sentit figurat que, dit sia en honor de sa veritat, molt sovint és molt més embarassós que si t'haguessin de dur un nin, com per exemple, quan es vicari episcopal t'ha donat un encaç o el Bisbe et fa davallar ets escalons del Palau de quatre en quatre.

"Excursió dels ametlers en flor", dic que deia es calendari de s'Estol, i per poc mos quedam sense floretes, perquè enguany tot ve retrassat i molts d'ametlers encara només tenen poncelles.

Per ventura qualcú pensarà, després d'haver llegit aqueixa dotzena llarga de retxes, que ja llegeix crònica; idò no, no en llegeix, perquè sa crònica -

pròpiament dita comença ara, i comença com ses misses, amb un acte penitencial, i dic que comença amb un acte penitencial perquè he de confessar humilment que he romput es vot de castedat que tenia fet de no tornar parlar pus de sa xerrera d'En Tomeu Tauler, però sa carn és flaca i sa xerrera d'En Tomeu abundosa com ses puces a un cavell. Dic que no volia tornar parlar de sa xerrera d'En Tomeu, però no he pogut estar pus, perquè es malanat així com es cavallers de la Vidauba arribaven a sa Plaça de Son Macià -- ¿vos diu res això de "plaça de Son Macià"? Vos diu res això de "l'amo de Son Macià enmig sa sa plaça seia?" -- idè -- així com arribàvem a sa plaça de Son Macià, ja hi trobàvem el Sen Tomeu més cremat que un misto, que no en tenia cap de gana de seure enmig de sa plaça, que era lo que tocava; sinó que anava d'ací i d'allà, afuant-se a tots es qui anaven arribant, i tirant-los ses mil-

llàstimes i tapant-los d'improperis, per mor de ses ditxoses fulles que s'havien de repartir amb motiu des Congrès d'UCD, i que entre altres grups havíem firmat es Capellans de Part Forana, i que per lo vist, qui més qui manco va fer anques enrera, i sa majoria no en va repartir cap de paper, i com que per altra part, pens si seria En Tomeu i qualcú més, varen comanar papers fent comptes que tothom es barallaria per repartir-ne; però, com que uns comptes fa s'ase i ets altres l'amo de s'ase, es resultat va ser que ningú en va fer cap de grapada, ni per repartir, ni molt manco per pagar es papers que, amb delit de novícia fervorosa d'altre temps, havia entregat En Tomeu...

Però mos hi durà a escoltar es sermó i mos farà munyir es clàudios fins i tant no estigui ben cabal del tot.

Deixem ara En Tomeu, escainant sobre ses ditxoses fulles no repartides, i anem a unes altres fulles, que també amb fervor de novici piadós, repartia D. Jordi Font. Eren unes fulles fotocopiades de sa Revista "La Nostra Terra", que

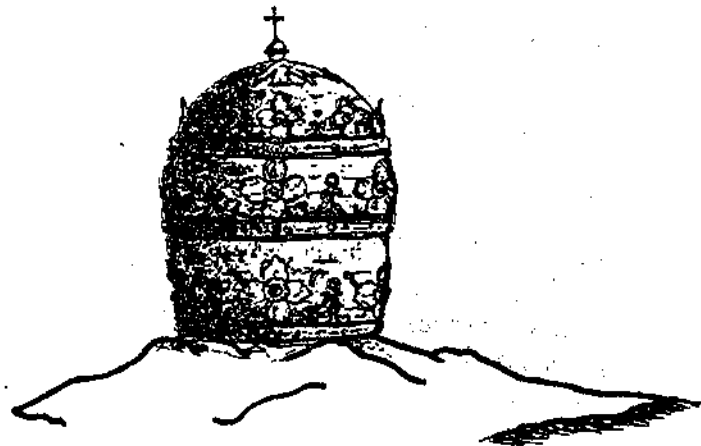
Estol
Vida lba
9-2-81

4.

antany es publicava a Mallorca; és un article sobre "Els factors geològics de la bellesa de Mallorca". Això són articles, i no segons quis paperots que es passegen; això són articles que mos fan estimar sa Roqueta, i ajuden a fer més bo - si això és possible - es nostre Estol. Benhaja tals articles, i bé naventurats sien tots els qui tals articles propaguen i fan conèixer.

Després d'haver fet visita an es cafè de can Bessó, de su allà, agafam barca i bolic, i li estrenyem camada amunt, per a arribar an es capcurucull de sa muntanya de s'Avall, i allà hem berenat, berenar que mos havíem guanyat ben bé, perquè sa pujada ha estat vitenca i d'aquelles que t'hi fan esser de granat, rosseguera una estona i lo altre un empit aspre i mal d'haver, però com que tot té fi en aquest món fora l'amor de Déu, hem acabat lo malde pujar, i ben asseguts, hem donat compte des berenar, que hem trobat ben bo.

Llavors, es temps des berenar mateix - bé, ara no sé si era es temps des berenar o no; de totes maneres ho hagués pogut esser la mar de bé - idò heu de creure i pensar que En Cil mos ha contat es pas que li va succeir durant es Congrés d'UCD. Ell va anar a dur unes fulles, perquè les fessin arribar per amunt, i quan se'n tornava, uns policies li varen pitjar darre ra i li varen demanar de noves; l'homó es va defensar, em pens que varen acudir més policies, i a la fi, a força d'explicacions d'uns i altres i ell, es caporal va sentenciar la cosa: "dispèrsense". "Roma locuta, causa finita".

J. Sdas. n

5.

Hem seguit per avall, passant des cap d'un poc per sa Cova des diners, que diuen si és una cova on antany s'hi batia moneda falsa. Molts han passat de llis, perquè és lo que diu sa gent: "es doblers no fan sa felicitat", i per altra part, embruten molt, com diu la Sagrada Escripura: "Beatus vir qui inventus est sine macula, et qui post aurum non abiit, nec speravit in pecunia et thesauris. Quis est hic, et laudabimus eum?" Sf. On és es valent? "Fecit enim mirabilia in vita sua". "Qui probatus est in illo, (això de "in illo" vol dir - es pinyons o clàudios) et perfectus est, erit illi gloria aeterna", i això de "perfectus" vol dir que sí, que està bé, que no té tara, que la cosa funciona bé, com una diòcesi sense Setmana de Setembre, ni Parts Foranes ni Sapiències, ni Primers - Dimarts, ni Puig des Bous, ni Capellans de Barriades, ni de Centre, com si només hi hagués La Seu., amb pocs canonges, i quatre capellones per foravila amb capellans sords, torts i tartamussos.

Dic idò que vàrem passar aquesta cova des doblers, i se guírem per avall fins arribar devora unes cases deshabitades. Allà posarem forques, per abeurar-nos i escoltar ses lectures que mos llegeixen a cada excursió, perquè mos servesquin de breviar, i tarmateix, amb sa llei amb sa mà, no serveixen. Només val lo que està manat; no sé com no ho veuen es qui ho han de veure: són com a lloscos.

Des cap d'una miqueta, hem pres per un camí que es va fer es temps des Moviment. Es va fer, per por de sa por, i per poder anar més segurs d'una part a s'altra, i poder-se arraconar amb més facilitat i traginar-hi moltes coses dolentes, com són tot lo que s'empra per una guerra: només se pensa en matar i fer mal.

Per aquest camí, hem aplegat paparres, i En Toni Riutord ja duia ben aferrat un pantaix ben granat, i no en parlem quan ha tocat muntanya, si n'ha fetes de returades, més que un ase retut. Però, a força de premudes, també ha pujat fins a dalt de tot de sa muntanya de Son Josep.

Allà, amb santa germanor, escampant la vista que arribava enforet, i destapant motxilles i bôtes, hem donat compte des dinar que, com sempre, el mos hem empeçolat sense passar gens ni mica de pena, "sicut decet sanctos".

Llavors, es qui tenien xerrera, han xerrat i han amo-

llat tot lo que han volgut, i si qualcú s'ha guardat res dins es gavatx, pitjor per ell; es parlament estava en marxa i nin gú feia el contrari, i així fa bon parlar.

Ben aviat hem tocat el dos, i per avall falta gent!, - cap a Son Fortesa són ses feines; abans d'arribar-hi, dins un comellar i devora un aljub, que diuen si antany servia per abeurar ses egües de Son Josep, i ara de ben poca cosa serveix, si no és que en es seu costat s'hi assegua, no una guarda d'egües i qualche mul somerí, sinó una guardassa de capellans, que un dia va tenir el sant acudit de partir cada quinze dies a canar món, sobretot per paratges de molt mala petja moltes estones, paratges que et fan anar ulls espolsats, perquè - per poc que badis - et fan posar ses beaces en terra, i llavors no tens altre remei més que aixecar-te i partir, si no vols romandre

aturat. Ara, ja, per mi, he perdut es fil... Deia que, arribats a s'aljub, mos hem aturat a fer una fumada i reposar una mica. Hem llegit una crònica passada i ja sentida, i En Tià Garriguer germà d'En Pere de sa Moleta, que mos ha acompanyat tot lo sant dia, mos ha enflocat aquesta cançó:

*"Canonges i consellers,
capellans de part forana,
respatlats per sa Romana,
església i es doblers".*

I ara, voltros direu: "Bé, i qui són aquests tals Tià Garriguer i Pere de sa Moleta? I jo vos diré que, per lo que em sembla, són dos homes, i que a més a més de ser homes, i això ja és molt, resulta que En Tià és germà d'En Pere, i En Pere és un individu que ha sortit molt per damunt es diaris, i que sa

seva estampa l'hem vista aferrada pes capdecantons des pobles devora programes de "berbenes", toros i "varietés"; i voltros a lo millor tornareu a dir: "I què té que veure que aquest bon home surti damunt es papiers?" I és que sempre li ha agradat això de política, i, a força de premudes, ha arribat a ser conseller des Consell Insular o d'Interinsular... Però, de tot això mos ne podem fer set nuus a sa coa o un pegat a s'esquena. Pere, ho sentim molt per tu i per tots ets altres, i els ho pots dir de part nostra: "No n'hem de mester cap de conseller, ni cap General Consell, per allò de lo que diu sa sabidoria des poble, el qual voltros representau:

"Consell sense remei, riu-te d'ell"

"Consell sense remei, caga-hi"

"Un remei, per amarg que sia, sempre és remei"

Per lo tant, lo que es poble vol i necessita més que es pa no és un Gran e General Consell, sinó un Gran e General Remei. Que així sia. Amèn. Amèn.

Em fa sa impressió que, amb això de consells i consellers, he perdut ses manades pes rostoll, i és hora d'aixecarnos, i partir de quatres cap a Son Fortesa. Visitam ses cases sa torre i sa capella, i llavors amb santa germanor, mos arre molinam entorn de la taula, "nyam-nyam", mos provam a llevar d'enmig es concert que sa madona hi havia posat damunt: besons torrats, d'aquells que quan els et menges fan "crac-crac", figues seques que eren melsa pura, robiols que es fonien dins sa boca de fluixos que eren, tan brèvols i dolcets que una "presona" sense barram no romandria gens ni mica enrera, si es provàs amb un altre que tengués tota sa barramenta a punt d'en vestir, i per acabar d'afaitar es ramell, no hi ha mancat sa tassetta de cafè i es roiet de conyac que ha acabat de posar a to sa guardassa de capellans, que - d'aquesta manera - hem estat a punt de pastora mià per muntar an es tractor, i - espessets com si l'amo hagués fet sa llevada de mens i es mercader los se'n dugués - li hem estret cap a Son Macià. I, si en cara no bastàs per caldera, hem fet visita a un cassino, i es qui no frissaven han anat a ca ses monges. I de bell nou, ja mos tornau tenir enrevoltant sa taula, i hala vènga! altra vegada ja mos teniu "enforna que t'enforna", intentant fer-nos nostre un plat d'oreianes, que aquelles santes dones mos havien preparat.

Idò què vos pensau? No tot han de ser reunions de Part Forana i altre cabòries pitjors que no anomèn.

AVENC DE SON POU - TORRENT DE COA NEGRA
SALT DES FREU.- "DIA 23 F"

"DIA DE SA GRAN PAPARRA"

Sa trobada d'avui era devora s'estació de Santa Maria, i allà mos hi hem aplegat tota sa llocada per començar la santa caminada d'avui. Estam a dues passes des "dijous jarder" i n'hi ha hagut dos, el barbudíssim "Santiago", que com ja vàrem recordar en una altra ocasió vol dir Jaume; i el digníssim rector de Mancor, Tomeu Ramis, que han acudit desfressats respectivament de capellà i de seminarista., de capellà i de seminarista d'un temps, de quan sempre dúiem sotana i beca i "bonete" amb puntes. Molt bé, al.lots!

Hem partit tots plegats amb sos cotxes, per anar-los a deixar allà on tocava, i començar a caminar. Sa primera retirada ha estat per berenar devora un pou. Emperò, germans, ell heu de creure i pensar que aquí mos n'ha passada una com un covo, perquè ha resultat que es rector des Pont d'Inca, En Llorenç Galmés, menava es seu canet, anomenat Leo, i s'animaló no ha tengut altre acudit més que anar a ensumar sa motxilla d'En Pere Orpí, alçar sa cameta i au! vénga es roiet! No vos dic jo si l'home, davant tal endemesa, s'ha posat ses celles davant ets ulls, arruixant s'animaló, i enviant-lo - allà on no hi plou.

I ara, germans, escoltau-me bé: des fet de sa venguda des canet, jo hi veig sa solució a una qüestió que va roman-dre sense resoldre a sa passejada des Puig de Garrafa, no sé si per misogínia o per altres motius inconfessables. Tots de veu recordar que, quan acabàvem s'excursió, a una de ses darreres aturades, En Pep va proposar, parlant també en nom d'En Manuel, a veure si a ses nostres caminades podien venir dones - si vénen monges, se suposa que també són dones - Dir això i ningú fer-ne cas, va ser lo mateix que si un moscard hagués passat set hores lluny i hagués fet més remor que sa que va fer tal proposició... "Bé, sí... ja en parlarem... Ja ho pensarem..." ¿Sabeu què havíeu d'haver fet, Pep i Manuel? Idò lo que ha fet En Garbeta amb so ca: l'ha menat sense consultar ningú, i n'hi ha hagut cap que hi hagi fet dos mots? Tothom ho ha vist com sa cosa més normal; i què ha estat? - No res; s'únic que ha protestat ha estat En Pere Orpí, i no pes fet de venir es ca, sinó per lo de sa cameta.

Com vos he dit suara, Pep i Manuel, em pensava que -

1.265 - T.IV P. Bonafé

LAVANDULA DENTATA

Aromàtica, fènica, antiepileptica

això de ser Vicari episcopal i director des CETEM, vos havia fet obrir ets ulls; i si no anau vius, al punt tot bitxo vos menjarà sopes damunt es cap. Preniu llum de Na Pintora!

Parlant des canet, hem perdut es conill. Brem en es bere nar, i com que estàvem asseguts, no hem tengut altre remei - que aixecar-nos i seguir, camina caminaràs i cap envant et faràs. Hem començat a trobar redols de neu, i ja podeu pensar lo que havia de succeir: que ses grapades de neu anaven i venien, i d'aquesta manera es qui tenfem juguera la mos espasà vem.

Hem dinat en es Salt des Freu, amb aigua bona i fresca, i amb so canonge Tous encastellat damunt una roca que guaitava sobre sa mica de gorg, amb perill imminent de llenegar i - amarar-se tot lo que un home té d'amarador.

Sa darrera etapa era sa visita a s'Avenc de Son Pou. Allà mos hi esperaven Mn. Pep Capó, historiador de Santa Maria, es portalà, que era es més indispensable de tots, perquè duia sa clau, i En Tomeu Suau i En Joan Parets, que no sé per quins empirreumes no han vengut amb noltros de bon matí, i que havien d'arribar més prest, per trobar-nos i fer una estona de passejada amb noltros; però es malanats han errat es camí, i han trescat molt, però "extra viam", i així és com han perdut sa -

llet pasturant per allà on no tocava.

I ara voltros direu: "I què punyemes és això de s'Avenc de Son Pou? Escoltau, idò, es sermó del Sr. Pep Capó, i ho sabreu: *(Això que pos ara són troços més o manco exactes de lo que mos va dir s'historiador. Hi ha qualque afegitó meu; ja ho destriareu voltros, si voleu)*

"Aquest ditxós Avenc ve a ser com un embut disforjo, girat damunt-davall. Ara voltros imaginau-vos un embutarro que li han escapçat sa caramella, es forat del qual és des tanyany d'una era petita o sitja grossa; quan estàs allà dins et trobes petit, perquè és alt, ample, llarg, gros, amb estalactites i estalagmites... Tal volta la Seu, que és la Seu hi romandria petita per aquí dins. L'any 1830, En Joaquim Ma. Bover hi va venir a ficar es nas. I llavors l'any 1860 s'hi amollà wí Marquès de la Fuensanta, i conta que abans s'hi havia amollat es rector Caldentey, que està en fama de sant. Devers els anys 1892, 93 ò 94 es va obrir sa mina per entrar-hi peu pla, sota la direcció d'En Pere Alcàntara Penya.

L'any 1900, i dia 25 de juny, s'hi aficaren En Costa i Llobera, Dn. Toni Ma. Alcover i En Joan Rosselló de Son Fortesa. En Costa va fer una poesia, i llavors tornaren sortir.

L'any 12 hi va anar En Rubén Darfo, i l'any 16 En Miquel de Unamuno, que segons Mn. Capó, "quedà mirant l'obertura de l'avenc", però es veu que se'n degué cansar, perquè ja no li hem trobat.

Més prop de noltros - deixant altres visites - mos trobam que l'any 71 s'hi va celebrar un certamen de poesia, i s'any que va venir davant, un de prosa. I l'any 73, hi va cantar sa Capella Mallorquina... I sobretot, avui, dia 23 de febrer de 1981, damunt les quatres des cap-vespre, - hora de sol: les tres - hi va fer s'entrada tot s'Estol Vidauba... Ja no hi ha Costes que hi valguin, ni Unamunos, ni Darfos, ni Capelles Mallorquines, ni res que s'hi assembla..."

Sr. Capó, ja podeu escriure en es vostres papers es dia d'avui com sa fita que marcarà es tornai de sa història de s'Avenc de Son Pou.

Allà dins hem contemplat, hem xerrat, hem pasturat, hem escoltat, hem cantat, i hem sortit. Hem passat sa gorra, per fer un present an es portalà.

Es qui tenien més humor han pujat sa muntanyola de s'Avenc i ets altres els hem esperat d'asseguts o d'ajaguts. Després hem obert es parlament; entre altres coses, En Pep ha dit que s'havia pensat fer uns grups més - mansos per excursions més manses, una espècie d'Estolet, o bordai de s'Estol, per enjoncar-hi tots -- aquells capellans de cama curta o d'alens espessos, i que d'aquesta manera anirien

entrenant-se per quan fos hora d'empeltar-los a sa soca revenguda i pol.lenta de sa Vidauba Mare. s'han demanat voluntaris per a conrar aquestes tanyades, que no sé què farem! Per mi, amb això de trescar muntanyes n'hi haurà que prendran es vell abans - de s'empelt.

També En Santi ha tret un prospecte per llegir-nos es modo i manera d'adobar, assaonar o arreglar ses bôtes de cuiro, perquè es vi sia de lo bo millor. Llavors, encara, i no sé si era En Parets o En Joan Bauçà, que han dit i convidat tots es capellans vidaubencs per anar a Ràdio Popular a gravar una cinta amb cançons d'aquelles que cantàvem p'es Seminari; em sembla que han dit que hi hauria un grup d'exseminaristes, i que llavors arribaren a dir missa, i dels quals n'hi ha que són capellans, i altres ex-capellans. Per ventura també cant arien altres persones sense "ex" de cap casta, i que no són ni una cosa ni s'altra, sinó tot lo contrari.

Acabàrem es dia amb sa visita a Son Torrella, i d'allà cadascú va partir allà on tenia ses feines. I al cel sia madò Melis ella que era tan bona dona. Amèn.

*El nostre poeta i el nostre cronista.
Bona pauella! - I la gorra que guaita
és del biche... Vés per on!*

AFEGITO: Però es qui casi hem anat an el cel, i sense ganes, per ara, i de mala manera, hem estat noltros, perquè heu de sebre que es temps que noltros, es més descansats - del món, trescàvem i rèiem, n'hi havia molts, però molts - es representants des poble - diuen - democràticament elegits - també diuen - ni podien trescar ni podien riure, perquè hi ha hagut un flotó de guàrdies civils que, comandats per un tal Tejero, han entrat a ses Corts i s'ho volien fer tot seu, cosa que aquesta vegada no han aconseguit.

Es veu, però, que per distints indrets de s'Estat espanyol - no dic nació - estaven a punt d'afegir-se a s'avallot o cop d'estat. Aquest homonet devia ser s'espira (molts dirien "xispa") que havia de calar foc.

Lo que sap greu de tot això és que sa gent ha de córrer llavors a baratar-se sa camia, i com que sempre n'hi ha de camà curta, llavors arriben tard. I no vos dic jo també llavors, tota sa tramoia de tornar llevar noms de carrers i aprendre cançons noves, i festes noves...

.....

9 DE MARÇ: PUIGPUNYENT - SES SET FONTS

CRÒNICA COIXA D'UNA EXCURSIÓ COIXA... (9-III-1981)

...I dic coixa, perquè hi faltàrem es millorets de s'Estol: D. Jordi Font, home d'experiència i seny; En Llorenç Lladó, apòstol des capellans militants de barriades, home - primet de lloms i sempre a punt - per qualque cosa és cosa - de s'escoltisme - sempre a punt, dic, per tenir un acudit oportú i fer fer una rialla fresca, i sobretot prim de lloms, i a punt per donar-ho a ses cames, quan, des d'un poc allà deçà es Mirador de la Seu, envesteixen ses barrumbades i es calabruix pega a ferir, i es vent, bufa a les totes, i no en parlem si és un dimarts de cada mes.

Un altre que tampoc era a sa passejada és estat En Tomeu Tauler, capdavanter indiscutible des xerradors més xerradors, i com a tal, venerat, estimat i escoltat. Perquè ara digau-me voltros de què li serviria es xerrar si ningú l'escoltàs!

Jo tampoc no hi era, ni el P. Guiu, ni es darrer postulant: En Jaume Rovira, rector de ses Salines.

I dic coixa, ja que hem faltat per mor des benaventurats exercicis espirituals que, dirigits per l'anomenat P. Guiu, practicàvem fervorosíssimament a Son Bono, juntament amb altres capellans.

Tot alabat i tot baves hauria d'estar s'Estol de veure que més o manco un 50% d'ets exercitants eren des seus.

I dic:"coixa", perquè el Bisbe també hi era, i quan va arribar a ca seva, es va trobar amb sa Fulla des Dilluns - "Hoja del Lunes" - que publicava una carta que firmaven es des Primer Dimarts, i deia que en lo de parlar contra s'intent de cop d'estat es Bisbes arribaren tard, i donava branc sobre distints punts. Jo crec que an el bisbe nostre li hagués agradat arribar molt més tard i no veure es periòdic, i així no hagués tengut s'aplec que va tenir, que eñ va fer estar ben mal a pler, fins que va haver anat per avall i - haver buidat tot lo que duia dins es ventrell, fent una - descàrrega feresta amb una llargaruda carta de moltes retxes on deia moltes coses an es pobres capellanets des Primer Dimarts. Però, d'entre tot lo que deia, no hi ha dubte que lo millor era que deia que havia anat a s'excursió de dilluns amb s'Estol Vidauba...

... Però... quina li deuen haver feta an el bisbe es dilluns, a s'excursió? - s'ha exclamat un cavaller de la Vidauba, militant des primer dimarts i que feia exercicis. I un altre cavaller, i també des primer dimarts i que també - feia exercicis trobava que no hi havia proporció entre sa - malcriadesa i sa troncada.

També es temps d'un sermó d'ets exercicis, he aglapit un paperet que duia mig esborrades aquestes paraules: (sic) "N.: i ara lo que em revé i m'empipa és que el nostre Bisbe mos renyi en castellà. N."

I ara voltros direu: "però bono, i què diantres deien ses ditxoses cartes? " I jo vos diré que, entre totes dues, en devien dir de grosses - ja llegireu es diaris d'aquesta setmana - És ben segur i re-de-segur que es "Syllabus" del papa Pius IXè, o sa "Pascendi" d'En Pius Xè contra es Moderisme, i que diuen que diu que és "sentina omnium errorum": es lloo-comú de tots ets errors, o sa claveguera de tots es desbarats, o es pou negre de totes ses cap-buitades, sembla que són ben poca cosa comparats amb aquestes ditxoses cartes.

El bisbe, que era es qui havia escrit sa carta més llarga, se n'haurà hagut d'anar a penedir a Roma, i allà li hau-

ran dit: "molto bene, figli, així els ensumen"; i ets altres no hi haurà importat partir tan enfora... Per exemple, han dit que havien sentit a dir que deien que En Jaume San tandreu lo únic que ha fet ha estat bolcar-se per dins sa cendra - freda - i, vestit de sac, cantussejava:

*"Quid sum misser, tunc dicturus,
quem patronum rogaturus,
cum via justus sit securus?"*

Mentres un altre feia aquest cantussol:

*"Dóna fil a sa miloca,
i si fa vent volarà
quí es confrare ja prendrà
sa candela que li toca".*

I com que sa crònica és coixa, mos aturam en sec.

ALEGITÓ.- Medita, ànima devota, lo que diu la sabidoria popular:

*"Si ses coses d'aquest món
se poguessin fer dues vegades
no n'hi hauria tantes d'errades
i ara moltes ho són".*

Nota final.- Aquesta croniqueta està escrita sense gens ni mica de mala intenció, per lo tant ningú té dret a picar-se. I sí qualcú, per fragilitat humana o per altres raons, es picàs, que grati! que aposta té ses ungles...

*****

APENDIX .- UNA MICA DE SAL PER UN ARROÇ BRUT

Qui és confrare, que prengui candela.
Roma locuta, causa finita.
Habló Blas, punto redondo.

El Presidente del Gobierno de la Iglesia - al parecer, con el consentimiento de todos sus ministros - ha proferido duras críticas contra el grupo izquierdista de "preveres primer dimarts", porque la rama P-M (pastoral militante) de dicho grupo y la rama M (militante) del mismo habían criticado, en un documento sin fundamento, dice, al Mercado Común de obispos de España, "por haber llegado tarde".

La culpa de todo la tiene el golpe. El golpe que dio Tejero, en nombre de muchos otros, al asaltar la Cáma-

ra de los comunes, de los seglares, de los representantes de los que en los consejos de pastoral, representan a sus representantes. Claro, como no hay democracia directa, nunca estamos todos; siempre hay unos que no están. que - a su vez - están representados por los que están. Pero la culpa no la tiene nadie.

Y decía que la culpa la tiene el golpe. Porque las cosas tienen que hacerse bien, o dejarse para mejor ocasión. Y no las hizo bien el Tejero ese. Porque tenía que invadir, con los aviones de Icona, el Pinar de Chamartín, donde los obispos de las comunidades autónomas de España, hacían, nada más y nada menos, que elecciones. También ellos, los seglares en el Parlamento, querían votar. Son como niños!

I què no és guapo, això?

Sí, sí En Tejero els hagués enviat un esbart de guàrdies civils, o de soldats, o d'escolans d'extrema dreta, que de tot hi ha, que haguessin invadit aquella casa, no hi hagués hagut malintesos, res de tot lo que ens ocupa hauria passat. Però no. Ho feren mal fet! I no es compliren les paraules del salm 14:

*"Qui podrà entrar a la casa del Senyor,
i dir cridant: "Todos al suelo. Que nadie se mueva?"
El qui té a les mans una pistola,
ni pensa, ni diu la veritat.
Qui obra així és capaç d'un cop d'Estat!"*

Però no. Ni compliment de les escriptures! Els bisbes esperaren els soldats fins a les set i mitja del vespre. De bades el bisbe general castrense, aferrat al cadirat, esperava que qualcú l'agafàs pel coll i intentàs tombar-lo a terra. En Tarancón encara espera sentir: "Yaya a su escaño!" - "Que soy aun el Presidente!" - "Tarancón! Sentarse, coño!"

Qualque cosa va fallar. I és clar: mira que ses dretes fan un cop d'Estat i no pensen en l'Església!

Però molts d'altres pensaren en els bisbes. N'hi ha que hi pensarem massa. Per exemple, el grup de preveres del Primer Dimarts (la branca P-M i la branca M).

I després d'haver dit lo que podria haver passat, i que no passà, tornem a lo que succeí.

Els del Primer Dimarts han ficat sa pota. I fins ben

endins. S'autonomia, s'ensenyança, l'Otan, el divorci, els processos de secularització dels qui volen deixar el ministeri, els drets humans... tot això són qüestions de sa Gaudium et Spes.

Però els caps de Govern de les comunitats autònomes de l'Església, reunits en assemblea plenària, això és de Dret Diví! I a on s'ha vist mai que una banda de mequetrefes, que es reuneixen dues hores cada mes, s'afiquin -critiquin, molestin, ferin i facin reaccionar les autoritats fins al punt que gent tan qualificada en el parlar (com En Tomeu Tauler) acali el cap i digui: "Virga tua - el baculus tuus ipsa me consolata sunt..."

No, "Primer Dimarts"! Aquesta vegada vos heu equivocat. Heu topat amb l'Església! Endemés, perquè havíeu de dubtar de l'esperit democràtic de tots i cada un dels bisbes? No ha estat sempre l'Església amb la Constitució vigent? Si aquesta estava segrestada, no havíem d'esperar que l'alliberassin, o que en fessin una altra?

Els estaren pendents del transistor, interrompent reunions i Vespres, cada vegada que la SER donava informacions, i com tots els altres... Per una sola vegada, -ells se sentiren poble, amb manca d'informacions, pendents de fils que es podien rompre. Segur que sentiren allò de "tranquilo, Jordi, tranquilo!" Però devien pensar que anava p'En Jordi des Recò. I també degueren sentir el comunicat conjunt de Comissions Obreres i UGT; però era tanta la confusió, que resultava impossible posar-hi una mica de llum. I a les set i mitja digueren: "Apaga y vámonos!" I -en quedaren uns quinze.

El dimecres dia 11 de març, en plena campanya vocacional, "De 19 a 19", però "siempre pasando por Roma", es produí la crítica del cap de govern de l'església, contra la branca pastoral-militant i la branca militant del "Primer Dimarts".

Les reaccions no s'han fet esperar...

Entre els implicats en el grup de "Preveres del Primer Dimarts", alguns han interromput el seu treball habitual i s'han constituït en sessió permanent. Uns fan penitència, pegant-se cops pel pit i ploren pel seu pecat, i -per fer es "pardal"; altres, avesats a rebre, aguanten el cop...

A les regions de Galilea i de Santa Ponça, on governa En Payeras; i a la zona d'Inca que limita amb Pina, i fins als confins del cap Formentor, i des de S'Horta fins a l'Horta, a Cabrera i a Sa Dragonera, es cantarà com a cant d'introducció, penitencial i de conversió, per a afavorir la comunió amb la jerarquia i entre els preveres, aquesta cançó:

*"Tira-li cocetes al primer dimarts (bis)
no els hi tiris fortes que li faràs mal (bis).*

En Tà "gerriquer" - home de San Mació
i cavaller de la Vidella.

- 1.- Pel camí pedregós de l'Església
caminam a una pàtria millor,
n'hi haurà bisbes, ni papes, ni màrtirs,
ni vicaris, ni senyors rectors (bis)
- 2.- I els dies de tota la setmana
seran bons, no n'hi haurà de pitjors,
els dimarts amb el Primer Divendres
conviuran a la llum de l'amor (bis).

*"Tira-li cocetes al Primer Dimarts (bis)
no els hi tiris fortes, que li faràs mal (bis).*

NOTA.- L'autor vol mostrar el seu agraïment a D. Antonio Tejero Molina i als col·lectius "Conferència Episcopal" i "Preveres del Primer Dimarts".

Sense ells, no hagués estat possible escriure "Una mica de sal per a un arroç brut".

(D'un manuscrit trobat en Es Rafal, en el mes de març de 1981)

AMB HUMOR
AMB AMOR
I AMB GARANTIA
DE COMUNIÓ.

(rubricat) Llorenç Lladó

:::::::::::::

30 DE MARÇ DE 1981.- SORTIDA IMPREVISTA

CASETA DE CAN GARBETA (NO GAIRE ENFORA DE SES COVES)

"De com dos capellans perduts trobaren una porcella"

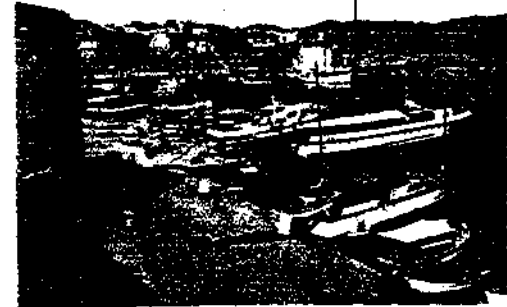
Ses coses grans sempre han tengut principis i començaments senzills i humils. Voleu res més vulgar que una poma madura que cau de sa pomera? Idò així aquell gran savi que va ser En Newton va descobrir sa Llei de sa Gravetat. ¿Voleu res més vulgar i de cada dia que un mac? Idò amb un d'ells el petit David va entaferrar pedrada al gegant Goliat, aquell grandulàs que bravejava com si ningú li pogués fer menjar pols, i el va deixar estès per saecula saeculorum. ¿Voleu res més vulgar que prendre cap a ponent en lloc d'anar cap a llevant? Idò si En Colom no s'hagués tirat a l'esquerra - que això vol dir ponent - ¿hauria trobat ses Amèriques?

Per ventura pensareu, germans cavallers, que ses coses petites no tenen importància, i en tenen molta! Si no, digau-me voltros com haguéssim menjat porcella de franc!... Perquè per una cosa tan fútil (en castellà "baladí") com és prendre un camí en lloc d'un altre, avui hem fet aquesta bona dinada.

¿Voleu res més vulgar que prendre un camí en lloc d'un

Perquè vos comenceu a animar, vos presentam, ja com ambiciós projecte, aquestes fotografies, tal volta un poc embullades, de l'Alguer, "País català de Sardenya", que és la presència viva d'un passat comú.

L'Alguer, inserit en el destí comú de l'illa de Sardenya, no ha oblidat mai la tradició cultural comuna, resta amb una ferma voluntat de recuperació de les pròpies senyes d'identitat, en lligam agermanat amb tots els pobles de la Mediterrània.

altre? Voleu res més vulgar que an lloc de trobar Son Macià, trobar-te devers Porto-Cristo? Voleu res més vulgar que girar es bous, i fer-se trons de sa Vidauba, i de tots quants són es qui l'engronsen, i prendre es bobiot cap a Petra? Idò això és lo que han fet En Martí Cifre i En Miquel Monroig, i aquesta badada seva mos ha salvat a noltros; perquè aquests dos cosssets han quedat despistats sense sebre trobar Son Macià, es dia de s'excursió d'ets ametlers en flor, es 9 de febrer, i aturant-se a Petra, En Miquel ha comprat bitllets per una rifa d'una porcella, bitllets que li oferia una neboda seva. D'aquesta manera, ha estat possible entrar a sa rifa i guanyar, que era lo que devia voler tothom des qui hi tenien posat.

I són tan bons homes, aquests dos homonets, que s'altra diassa varen tenir es pensament més bò que han tengut d'ençà que pensaren entrar an es Seminari per fer-se capellans, i aquest tan bon pensament, consentit per tot s'Estol, va ser proposar menjar-nos plegats sa ditxosa porcella; perquè, ¿on pot estar millor que dins una panxa sacerdotat? Es allò que deia aquella bona dona de Montuiri a Sor Joana: "Tammateix, senyora, d'aquest món no en tendrem res més que si hem pegat una bona mossegada", o allò altre: "Qui se pensa no morir, ell mateix viu i s'engana, amb quatre tocs de campana, d'aquest món n'hem de sortir". O si voleu, vos ho diré en llatí, per fer-ho més solemne:

"Mortales, quid sumus? Post miserum fumus: pulvis, umbra, fumus". I ja l'encalçareu amb un pa calent an es qui ho va escriure an això. Lo que hem encalçat ha estat sa porcella que, ben fervorosos, mos hem menjat a una casa que té En Llorenç Galmés, dervers Porto-Cristo, no gaire enfora de ses Coves des Drac....

(NOTA DE L'EDITOR: Si no vos sap greu, seguirem la contarella a un pròxim butlletí, si aquest vos ha agradat... Perquè, si no vos ha agradat, tirau-lo dalt des terrat)

LAUS DEO ET BEATAE MARIAE VIRGINI

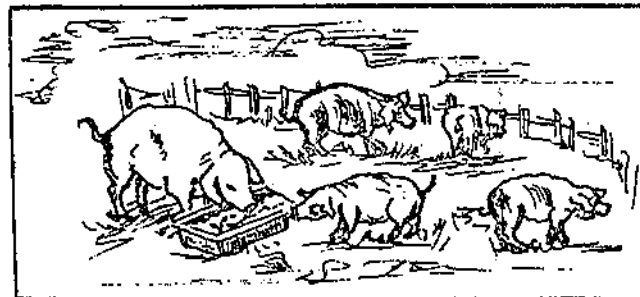
Es qui han fet s'home, en qüestió de menjar, hem estat tots. Ara, en qüestió de feina, s'han destacat es cunyat d'En Garbeta, En Tià Garriguer de Son Macià, En Martí, rodant a la descosida, i En Miquel Monroig, que ha preparat una freixura de porcella amb freixura de mè, amb molta verdura: carxofes, estrigassons, i totes aquelles altres coses que havien de fer bona sa freixurada, amb aquelles coses que ataquen de granat ses morenes, i les fan anar furioses ferm: "vulgo dicto" pebres coents. Ara deixaré un tros de retxa buida, perquè hi apunteu ets altres que varen fer feina, i jo no sé...

Amb so frit ja n'hi havia per passar bé fins es vespre, ara voltros afegiu-hi un bon troç de porcella a punt de pastora mia, una mica d'enciam per acompanyada, vi, xampany, fruita, ensaimada de dues castes, cafè i suc; ara, digau-me voltros, germanets, si després d'aquest temporal un home s'aixeca amb so cap ben clar, si no és digne que el bisbe el faci cosa grossa!

A més de ser una bona dinada, lo que ha acabat d'afaitar es ramell ha estat que molts s'han estimat més ses obligacions que ses devocions, i així, sense haver-hi tot s'Estol, érem una bona representació, sa més digna - dit sia amb modèstia - i que mos ha dit tan bé que ha quedat sa miqueta de tot, sols perquè no mos diguessin barruts o golafres.

De s'escurada no en parl, perquè tothom en tenia tanta d'escurera que no hi ha hagut sa més petita paraula per agafar aquest ofici tan noble i tan net, de tal manera que no hem tingut altre remei més que rifar-lo, i sa sort se n'ha anat an es més virtuosos de sa guarda: En Perelló i En Tauler

Molts d'anys a tots! i que ses truges facin lo que pertoca: porcellins, i que aquesta "eixida" no sia sa darrera. Amèn. Amèn.

6 D'ABRIL DE 1982 -- MUNTANYA DE MONTCAIRE
=====

Com sempre que mos trobam per començar sa passejada, En Pep mos reparteix una fulla, on hi ha dibuixat es mapa de s'excursió del dia, amb noms de carrerany, puigs, fonts, possessions, etc, i també hi ha unes fletxetes que volen assenyalar es camí de s'excursió; però, ca barret! no vos ne fieu, perquè tanmateix En Pep vos farà just lo contrari. Però, com que "tant hi ha de Petra a Pasco, com de Cincogema a Algaida", i a noltros tant mos és anar cap allà on diu sa fletxa com cap allà on diu En Pep, no hi feim dos mots, i partim: Costa tan poc tenir un home content!

I què me'n direu? Ell, avui no hem estat es darrers noltros, perquè només hem arribat amb un quart de retard; hem esperat una estoneta més perquè En Santi no s'havia presentat; mós n'afluixam d'esperar-lo més, i ja vindrà si vol! Havia passat un temps més que prudencial, i s'Estol s'ha posat en marxa.

I com que avui hi havia En Manuel, també hi havia s'Ultima Hora, que a sa darrera plana posava a un raconet que an es rector de Sa Pobla li havien fet explotar una bomba, o una coseta d'aquestes que fan renou, just abaix de sa finestra (?). En Manuel, emperò, frissava, perquè ell, devers mitjan cap-vespre ja havia d'haver acabat sa passejada, per mor de què s'havia llogat per anar a confessar al.lots a La Real.

Avui, a més de sa vintena de capellans, hi havia cinc homes, cap dona i un cà. Ets homes eren es de sempre, En Mateu i En Diego, llavors dos de nous (fa dues excursions que vénen, són de Puigpunyent i fan cara de bones persones ferm; i per anar amb capellans, que no trobau que ho han de ser bones persones?) També hi havia un home de Pollença, En Pep Guineu, que ja havia vingut un pic. Es cà també es des nostres, és es qui va compixar una vegada sa motxilla d'En Pere Orpí, dia 23 de febrer d'enguany, un parell d'hores abans que En Tejero i los seus en fessin de ses seves. I ses dones eren totes ses del món.

Partim, idò, des Mirador de ses Barques, i prenim es camí de Bàltx; passam per ran de Bàltx d'amunt, caminam quatre passes més, i just devora sa font mos aturam a bere nar. I com que ja han passat dos mesos i cinc dies des de s'excursió, i només tenia aqueixa fulla escrita, i per continuar ja no estic en saba, posaré un parell de coses que tenc anotades, les posaré sense aclarir. Si les pos per or de o no, ja ho aclarirà qui vulgui:

= En Santi ha arribat a venir, i ha vingut amb En Joan Parets. Ha dit per què havia fet tard.

= En Pere Orpí ha fet lo que sol fer a moltes passejades, i és anar darrera darrera, fent-se trons de sa guarda i tot per mor de ses ditxoses diapositives. Ja en té un xinxer, i - si no s'atura i es mor de vellesa - haurà d'en grandir ca seva, si no troba qualche rector bon home ferm, que deu haver-n'hi qualcun així mateix, que li deixi qualche voci d'església, de per damunt ses voltes, per a poderles guardar.

=En Joan Bauçà deia an En Tauler que "s'havia de saber llatí, o tenir sentit comú".

= Aquest tal Joan Bauçà ha duit un magnetofonet amb una cinta, i sonava cançons.

= Tornam parlar d'En Tauler, per dir que duia una màquina de fer fotografies, i per dir també que va fer dos "Dotze Sermóns".

= Mos perdem un poc: En Pep de Pollença diu: "tractos són tractos".

= Mos queden enrera N'Orpi, N'Ambròs i En Tauler (?). Els esperam, i van a cercar-los En Santi (?) i En Pep (?).

= Arribats a ses cases de Montcaire, En Mateu mos caga dins ses calces, i mos fa lo que no mos hauria d'haver fet mai... Ha posat sa mà a s'arada i s'ha girat darrera, què dic: girat darrera? Mos ha fuit amb s'arada, es mul, l'amo i ses corretjades... El pobre, quan venia a s'excursió, s'ha marejat com un porc, i l'orgue no ha arribat a trempar de tot es matí.

= En Santi, em pens que també ha tocat el dos, i En Manuel li ha estret a confessar "alatxó".

= De ses cases de Montcaire n'hi ha hagut una partida, Tauler, Morell, Martí, Pep Guineu, que romanen devora sa font i mos esperen ets altres, que en dues hores mos clavam es berenar de pujar i davallar cap an es Pla des Porxo, i es Pla de sa Creu, i es Colls, i dinar devers les 3'30, que ja era ben hora.

= No sé qui ha dit que En Mateu "ha sido retirado en camill".

= En Llorenç ha parlat des Primer Dimarts, i de què es parlaria d'autonomia i d'una altra cosa.

= A un mirador alt, N'Ambròs mos llegeix cosa de Salvador E priu.

= En Joan Bauzà mos parla des Primer de Maig, i de sa pujada an Es Teix, tal dia, per a celebrar es programa 25è de Ràdio Pular. S'hi ha d'anar pes camí de s'Arxiduc.

= Es demana puntualitat a tot s'Estol. A les nou i cinc min ja hi hauríem de ser tots. Amèn.

22 D'ABRIL DE 1981

=====

ARIANT - CASETA DES MILICIANES - FONT GALLARDA -
FONT DES SOLLERIC

Així resava es programa. I afegia que seria en dimecres i no en dilluns...

Ell, per mi, sols no paga embrutar ni mitja retxa de paper, per contar aquesta passejada d'avui; perquè duia magror fora mida de capellans-cavallers: només érem set, aiximateix número de plenitud i perfecció, i això ho dic per noltros, es qui no hem arrufat es nas ni fet anques enrra. I noltros som noltros: En Pere Orpí, En Tauler i jo, - que precisament avui hem arribat es primers, o tot lo més a la par d'En Marc i En Cil. Llavors també ha vengut En Pep i En Manuel.

Ara i avui, m'agrađaria recordar de bell nou una croniqueta que va fer En Llorenç Tous, i que parlava de vent i de brusques, i cavallers i homes, i altres coses que no arriben. La propòs aquesta crònica touenca com a punt de reflexió i meditació per a tots es qui no han vengut, i els afegesc aquesta dita de la sabiduria popular:

"No són homes tots es qui pixen a sa paret".

Lo que no duia gens ni mica de magror, sinó baldor fora mida, ha estat s'aigua que queia ben espessa i rabenta. Reunida sa petita llocada, hem partit amb sos cotxos cap allà on deia En Manuel, i tercer soscaire del dia! (es primer ha estat s'aigua, i es segon esser pocs) mos hem trobat sa barrera tancada, no sé si perquè hem arribat massa prest, o perquè l'amo s'escalfava; hem girat es bous, i des cap d'un poquet, mos tornen fer aturar, i En Pep i En Manuel davallen per telefonar. No sé si han telefonat o no. Lo únic que sé és que hem agafat barca i bolic, i cap a Lluc són ses feines. En Pep mos ha fet a sebre que avui feia 51 anys que havia entrat de "blavet". Sa brusca també volia venir amb noltros; i au si mos n'anam!

A Lluc, hem fet es corb, fins devers mitjan capvespre, en que cadascú ha partit cap a ca-seva. Però, entre arribar

a Lluc i partir cap a cases, hem fet un parell de coses, i totes bones: visita al Santíssim, i hem cantat "Victimae Paschali laudes" (?) i visita a la Mare de Déu, i Càntic de sa Salve.

Cercada del P. Rafel, perquè En Pep li havia de fer consultes sobre una pròxima excursió. Sessió de diapositives d'En Pere, diapositives d'excursions passades, que ha costat una mica arrancar, per mor de sa ditxosa maquineta i fils i cordons, i es frare que l'havia de fer partir, i que no li acabava de dir bé la cosa. A la fi, tot s'ha arreglat, es frare se n'ha anat a dinar, i noltros vènga a veure diapositives, i En Pere vènga a mostrar-nos diapositives... i així fins que hem acabat.

Ses diapositives les volíem veure més prest, però no hi havia llum. Hem dinat, hem llegit una crònica, i bona nit si et colgues!

"_ "_ "_ "_ "_ "_ "_ "_ "_ "

4 DE MAIG DE 1981.- ES CORRAL D'EN FIGUERA

=====

Estimats germans, i dic germans en sentit ben estricte i propi, segons es nostres estatuts; res de germanes ni altres coses semblants. Es veu que el Papa té altres maldecaps per haver de modificar sa causa que mos duria a modificar ets estatuts. Bé, no mos afiquem amb Papes i Estatuts dels Cavallers de la Verdalba, que no en traufiem aguller, i hi perdríem tot quant hi posaríem.

Estimats germans, idò, i només germans: aqueixa croniqueta l'escric vuit mesos llargs després de s'excursió; tenia quatre notes de mala mort, i un escrit del P. Rafel Juan, i aquest escrit sí que convé posar-lo. Per això, malavejaré ser curt - una estona només - i tenir la cosa enllestida com més aviat millor.

Es guia d'avui ha estat el P. Rafel Juan, dels Sagrats Cors. Es un fraret de Lluc, empès d'anys i de virtuts, lletraferit en tota qüestió de paperots antics, i trescador entusiast i devot.

- 20 -

Com vos deia suara, escric sa croniqueta molt enfora de s'excurció, i es temps - que no perdona ni té compassió de res ni de ningú - esborra fins i tot es record de ses coses bones. Per això em limitaré a posar ses quatre coses que tenc apuntades, sense seguir per ventura ni un orde; bé a estones el seguiré, i a estones no.

- 1) Partim de Mossa i berenam en es Cocó de sa Balma.
- 2) Es ca d'En Llorenç buida i llepa un potet de "foie gras": em pens que això és una pasta que toca ser de fetge d'oca (ses oques són com uns indiots en forma d'ànnera) però que no es fa de lo que es toca fer, sinó d'altres fetges i cosotes.
- 3) El P. Rafel cerca es camí.
- 4) No gaire enfora des Cocó de sa Balma o Bauma, dava llam p'es pas dels Escalons. o de s'Escalonarro diria jo, i si no, demanau-ho an En Suau, a D. Jordi, an En Martí, o a jo mateix.
- 5) A un lloc determinat, mos hem aturat, per mirar una pedrota foradada que, segons d'on la't miraves et sem blava veure es mapa d'Amèrica del Sud.
- 6) Fa molt de vent. En Llorenç (supòs que era en Lladó, que és molt "fatxendo") deia que, si obries sa boca, es vent sortia pes cul.
- 7) S'ha parlat de somades; i s'ha dit que una somada són tres quintars.
- 8) Allà on es mapa que mos ha donat En Pep posa "Pla des Cossis", segons el P. Rafel, ha de dir "Pla des Cards".
- 9) Devora un gorguineu o bassiotet, mos hem aturat una estona, i entre altres coses, hem escoltat el P. Rafel, que mos ha contat un grapat de coses que ara podeu llegir més o manco exactes, segons m'ho va enviar a dir per carta, i que vos posam a continuació:

Rd. D. Joan Rosselló
Sant Llorenç

Bon company: vetaci les notícies que volieu

Mossa, antigament Mosso. en el Repartiment, va esser assignada als Templers, qui poc després la cediren al Bisbe, per formar part de la Porció Temporal del Bisbe i Capítol de Mallorca.

Tenia, fa un poc més de 100 anys, una alzina de gran - corpulència, que va inspirar a Costa i Llobera. El seu nom ha quedat perpetuat en la toponímia d'Escorca, puis el donà a la possessió de Son Ausines. que pròpiament hauria de dir-se Son Ausina Grossa de Mossa, com així està inscrita en el Registre de la Propietat.

Corral d'En Figuera. L'any 1749 es feien en les viles, rogatives per falta d'aigua. A Lluc, també, encara que sempre ploqué.

"De Santanyi, Felanitx, Manacor, de moltes altres viles i del terme de Ciutat, manaven bestiar gros i menut, en lo es tiu, a pasturar en mes montanyes de Lluch, i aun ovelles. De dit terme se duqué càrritx per tota la Isla, i aun a barcades lo sen duyen a Ciutat, del Corral den Figuera, de Mortitx i des Cosconar; i un dia amb altre, treien de dit terme de 900 a 1.000 somades de càrritx; i los amos de les possessions - feien pagar de cada somada, si era de mul, dos lliures, i si era de burro, una lliura.

"I entrant a lo any, posaren rondes a la Bretxa i al Coll de la Batalla, perquè no los robassen, a causa de tanta multitud de gent" (P. Villafranca. Misceláneas, X, pàg. 527)

Aprofitau lo que volgueu. He actualitzat, una miqueta només, l'ortografia.

Pensau a rectificar Pla dels Cards. Per allà va esser trobat el cadàver de l'amo En Pere Joan Salas Dolç, de Binifaldó, natural de Marratxí, no molt lluny del torrent; feia temps havia deceparegut de casa, amb senyals de demència. Degué caminar per paratges de la costa, fins que li mancaren les forces: s'assegué devora una aritja i esperà la mort. Un ca el va descobrir. Rebé sepultura, el 27 de març de 1946.

Supòs que ja haureu descansat. Enhorabona per "El Pas dels escalons": estam al temps del gran Pas: Phase, id est, Transitus Domini. Caminem cap al Senyor, nosaltres.

Fins a una altra trobada S. i Germà in Domino.

(rubricat) Rafel Juan MM.SS.CC. Lluc, 7 maig 1981

10) A prop d'Es Corral d'En Figuera, tenim lectura i cànctics.

11) Es més agosarats davallen un poc per avall (heu de sebre que això sempre és així: qui va per avall, davalla; i a qui va de davall, li davalla; no és lo mateix, però s'assembla) Quedam jo, Suau, Parets, Marc, Cil, Martí i Cabot. Ni davallam ni anam de davall.

12) El P. Rafel cercava es pas.

13) Després de dinar, hi ha repòs i capítol. En Pep mos dóna més papers.

14) Veim un aucellot que vola, i deim si seria un voltor, però el P. Rafel troba que és petit per esser un voltor. Idò, que sia milana! Ja ho aclarireu, si voleu.

15) Com a darrer punt, i com a lliçó de moral, posaré que En Tomeu Tauler, a un moment determinat, ha llegit una ron daieta que ha pescada per Nicaragua, traduïda i titulada: -- "Quants de Déus hi ha?"

I, bona nit! si et colgues.

D. Jordi té ben merescuda una medalla per la seva veterania, i joventut d'esperit.

SA DRAGONERA - 18 MAIG DE 1981

S'estol vidaubenc celebrava avui s'excursió nº 100, i a on millor celebrar aquesta commemoració, que trescant per sa Dragonera? Idò cap allà l'hi hem envelat, braç sonant i ore lla fumant, tota sa capellanada i la resta sense capellanar.

Hem acudit: a) Capellans: Monroig, Ambròs, Suau Mayol, Llorenç Lladó, Joan Bauzà, Tomeu Català, Pere Orpí, Joan Parrets, Marc Vallori, Toni Gili, Llorenç Tous, Tomeu Tauler, - Joan Font, Jordi Font, Llorenç Galmés - sense es cà - Martí Cifre, Cecil Buele, Biel Amengual, Pep Estelrich i jo; b) Lla vors hi havia un grapat d'homes: Andreu "Topa", un tal Cabot, En Nofre Martorell, En Tià "Garriguer", En Diego Sabiote, - s'home de sempre, o sia En Mateu, i jo he menat un llorençí - que és molt afeccionat a ses passejades, però que per circums tàncies de la vida - "uxorem duxit" - ara no pot pasturar - tant, perquè ja sabeu lo que diu sa cançó:

Casar no seria res
ni sa dona es mantenir,
lo que em dóna pena a mi
que en manco d'un any són tres

Finalment, hi havia dos personatges que no sé on classificar-los, perquè no eren ni capellans ni homos: un, En Blas és un frare franciscà des Convent d'Artà que està a punt de substituir En Toni Garau com a rector de Cala Rajada; s'altre ni és capellà, ni homo, ni frare; és un "prefulla", si recordau uns papers d'En Pere Orpí, molt ben escrits per cert. Es prefulla s'anomena Gregori; també ha seguit tot lo sant dia sense donar gens ni mica de mala vida.

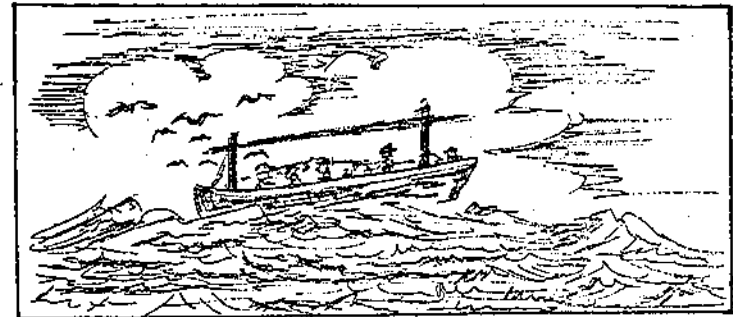
Una cosa que s'ha de fer notar, abans de passar més en avant, és que - com diu la sabidoria popular: "poques vegades se veu que un ca traveli" - idò heu de creure i pensar, i pensar i creure que avui, no un, sinó mitja dotzena llarga de - cans han travelat i pegat de morros; m'explicaré:

Resulta que es de pes Llevant sempre solem fer tard - quasi sempre per culpa meva; i així tots es qui s'embarquen amb noltros també fañ tard, però resulta que avui no hem fet darrers ni de molt. No vull dir que hàgim fet es primers, però envant; i també es dia de sa brusca, a Pollença, En Pere

i jo, no diré que arribàssim es primers, però sí que arribàrem a la par amb En Cil i En Marc. I és que heu de pensar que arribar davant de tot també és un poc sobrat, i no hi ha per què et posin sa llengua damunt; i a més, sempre hi ha qualcú que li agrada arribar primer que ets altres, i tanmateix llavors han d'esperar, perquè sa processó no comença - que no hi siem tots...

Bé, idò, quan hi hem estat tots ha començat sa processó, que avui no ha estat com ses altres vegades, perquè hem anat per mar i terra.

Hem pres bordada en Es Port d'Andratx, i cap a Sa Dragonera falta gent! Sa barca que mos duia és d'aquestes que sa gent en diu "golondrines", i voltros sabeu que lo que en cas tellà li diuen "golondrines", noltros li deim UNA ORONELLA; ara que, ben mirat, poc tenia que veure aquesta barca amb ses oronelles; amb lo únic que tal volta s'hi assemblàs és amb lo d'anar i venir, llevat de ses estones que està aturada, que llavors - com és de raó natural - no es mou.

Aquesta barca duia escrit un nom: CORMORAN. Si a qualcú li sona a paraulota això de CORMORAN, que no s'assusti, que tot en gros vol dir "corb marí", PHALACROCORAX ARISTOTELIS.

Menaven es CORB MARI tres homos que no eren ni capellans ni frares, ni prefulles... Què eren, idò? Almiralls? Comandants de Marina? Patrons o al.lots de barca? Un poc de tot? O eren, tal volta, homos normals, que al cap i a la fi, és lo millor que un pot esser?...

Es motor ha començat "rum-rum-rum", i sa barqueta ha partit de quatres, tota mesa. Sortint des port, hem tornat tan-

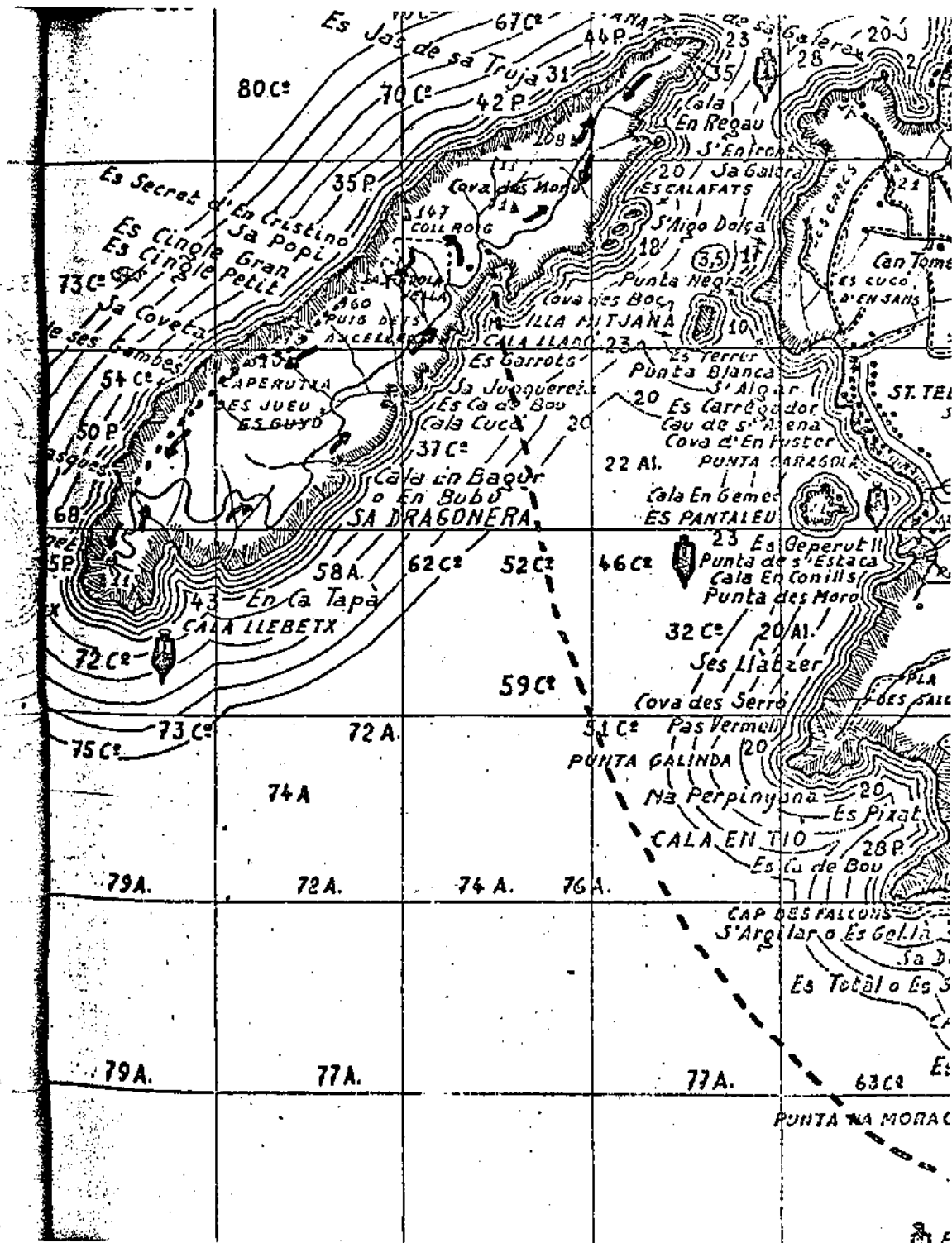
car es nostres ulls (i dic: hem tornat, perquè s'altra vega da que anàrem a sa Dragonera, ja mos va agafar es mateix - acubor) davant sa vista d'aquell bunyol ferest i horrible, que - per a perpètua vergonya - hi ha penjat en forma de ca ses malgarbades, en es tombant de sa muntanya: bunyol ferest i horrible, més digne de ser trobat dins una loqueria, que dins es cap d'un home condret.

Hem passat, com dic, su ran des bunyol, fent ses exclamacions i lamentacions que feien al cas, impotents per a adobar tal desbarat, i recompondre tal desgavell.

La mar era una bassa d'oli, i no vos dic si sa barque ta disfrutava de poder anar "peu pla", per damunt aquella mar, que ni un trespol era tan llis. En Pep mos ha fet berenar, no fos cosa que perdéssim temps, i no trescàssim tot lo que estava manat que havíem de trescar.

En mitja hora curta, mos hem tirat d'una part a s'altra, i deixant ses motxilles a ses cases, agafant-ne només qualcuna, per dur-hi taronges i aigua, hem començat sa puja da cap a sa farola vella. Pes camí, En Tià Garriguer mos ha donat una lliçó sobre noms i virtuts de distintes castes d'herbes: MELROBÍ, que té poder sobre ses abelles, i no sé què d'A... que estronca sa cagarel.la (se'n fermava un brotet a sa coa d'ets animals que anaven de davall, i així la cosa s'arreglava).

A una de ses aturades que hem fet per a prendre alè i contemplar la mar gran, n'ha passada una que no havia - passat mai d'ençà que s'estol camina - i ja ha fet deu anys i ha estat una brega, això sí, petita, entre En Miquel Ambròs i En Joan Parets, sobre si un "bitxo" era o no un corb marí... No sé com ha acabat la cosa, lo únic clar ha estat que es "bitxo" ha seguit volant es més xalest del món, fent se trons de N'Ambròs, d'En Parets i de la resta. Noltros també mos hem fet trons d'es "bitxo", i hem contat una partida d'acudits amb poca verdor i tot - cosa rara -. N'ha - contat un En Tous, sobre un canvi de vicari a un poble, un cap-pelat - calb vol dir això - es seus sebres, i ses Festes movibles. En Tomeu Suau n'ha contat un d'un representant de corbates i una monja vella; En Tià Garriguer n'ha contat un que ell deia que era molt "rústic", i llavors no

sé qui n'ha contat un altre sobre una Missa Nova i una gitana..."Usté qué es, una tripa o una sacristia?"...

Arribats a sa farola vella, En Tià Garriguer m'ha aplegat un gavinó, que encara no havia sortit des niu, i ha dit an es seu rector si li volia fer una "retrato". En Pere Orpí - que en vol amb qui alena enqüestió de fotografies - no hi ha fet dos mots, i "clic" "clic", ja me teniu En Tià retratat, i dos homos contents!

A s'ombra de ses cases, i mirant la mar gran, hem cantat i hem fet una estona de pregària -curta, per no enfitar la gent - que de lo bo, sempre és millor anar-ne ganosos que no embafats. I, com que abans havíem pujat, ara no hem tengut altre remei més que davallar, per llavors tornar pujar cap a Sa Caperutxa des Jueu. Però, abans d'arribar-hi, i a s'ombra d'un pi, hem fet una fumada, que mos ha servit per reposar, i esperar En Tauler, que anava tot-sol per les mars perdudes, i encara havia de començar a davallar un bon troç. Era que es malanat em pens que havia anat a ficar es nas no sé on, per qüestió de fer una fotografia, i llavors ha deixat es gaiato, i ha hagut de tornar a cercar-lo. D'aquesta manera, l'homo ha perdut sa guarda però no sa xerrera, de tal manera que, quan estat aprop de noltros, just que el poguéssim sentir, en lloc d'arribar de quatres i anar amb sos altres... idoi no! s'ha aturat un troç enfora i au! vènga a donar explicacions i més explicacions sobre es gaiato que havia perdut, i que havia hagut de tornar arrera a cercar-lo.

Aplegada tota sa guarda, hem seguit cap a sa cucua des Jueu, on hem fet una altra estació. De sa farola vella fins aquí on som ara, hem trobat nius de gavina amb ous i qualche gavinó. En Tià n'agafa un d'ou, per dur a mostrar an es seus al.lots; ha procurat triar-lo que encara no hagués congriat es pollet.

Damunt sa Caperutxa des Jueu, cantam:

*N'és bella Mallorca, n'és bell son pinar
i Sa Dragonera, que hem de defensar.*

I què no trobau que hem fet bé? Llavors En Pere Orpí s'ha tret un llibre, "Llibre de Feits", on es conten coses

de quan es catalans arribaren per aquí, per saupar Mallorques an es moro. Ha llegit un trocet. I suposat que, a peu, ja no podríem pujar pus, hem començat a davallar, que això sí que ho podríem fer a peu, la mar de bé. Idò, per avall s'ha dit! en comptes d'arribar a sa farola de Llebeig... Em però no hi hem arribat, perquè - quan ja teníem es camí asfaltat que va de ses cases a sa farola - hem fet una mica d'aturada i decidim, "nemine discrepante", deixar es trocet des Llebeig, i partir cap an es moll, perquè es temps mos hagués curtejat una mica.

Feia un bon sol, i no vos dic si, quan hem arribat a ses cases, no li hem trobada bona ferm a s'ombra de s'enramada, i sobretot bona ferm s'aigua i es dinar, que mos hem etzibat ben de bona gana. Abans de dinar, En Català i N'Ambròs, i - també En Joan Bauzà, han posat es cuiro em remull i, si no fos que l'han tret, encara ara l'hi tendrien.

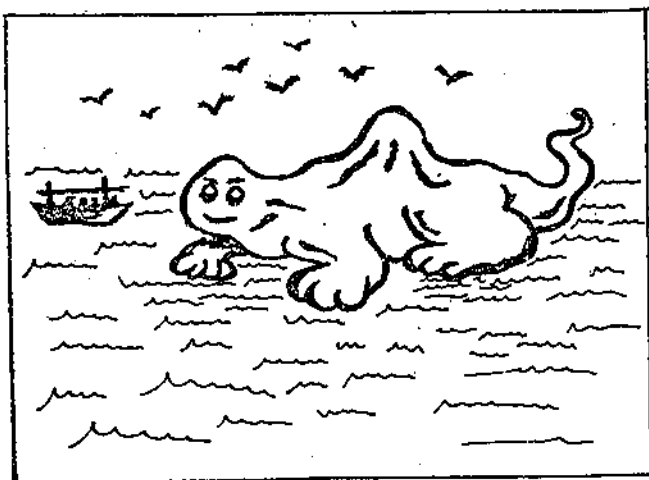
I ara és ben segur que tots pensareu: "bé, i aquests homes nets i capellans i altres, panxa plena, s'ajauran a s'ombra i a la fresca, per païr sa dinada"... Idò heu de pensar i creure que aquesta cosa tan bona sols no mos ha pogut passar pès cap ni d'una hora enfora, perquè En Pep, encara no mos ha vist pegar sa darrera mossegada, quan ja ha tengut foc dins ses sabates, i cap a sa cova des moro falta gent! I sort que no està gaire enfora de ses cases! L'amo ha vengut per obrir-mos, hem davallat es cent i busques (?) d'escalons, hem vist sa bassa d'aigua i ses estalactites i estalagmites, i de bell nou per amunt! i cap a defora!

N'hi ha hagut una partida que han tornat arrera per esperar devers ses cases, i ets altres l'hi hem envelat cap a sa farola de Tramuntana, i allà - amb so "quòrum" que hi havia - hem tirat junta o capítol. Record que s'ha parlat d'una pròxima reunió a Ciutat d'ets Amics de la Trapa, i noltros ho som. N'Ambròs mos representarà, si vol, i si no, tal dia farà un any! També s'ha anunciat que diumenge qui ve, a Bendinat, se celebra es 25è aniversari d'escultisme a Mallorca - s'entén escultisme des temps moderns, d'ara, perquè antany ja n'hi havia hagut d'exploradors. Es parla de sa pujada an Es Tomir, i de lo que hem de pagar avui de

sa barca: quedam que mos toquen 250 pts. perhom, i n'afe girem 50, que serviran de propina - 1.000 pts. a l'amo i 500 an es tres de sa barca - Resumint, direm que sa passejada d'avui - sense comptar sa benzina des cotxes i es dinar, ni sa roba esquinçada ni es desgastament de ses botes, ni es sabó que necessitam per llevar-nos sa suada - mos ha vengut a costar un total de 300 pts, i què són 300 pts. avui en dia? O sia, 50 per donar propines i 250 d'anar i venir, o, com molt bé ha precisat el poeta, més que d'anar i venir, en aquest cas d'avui, s'hauria de dir: "de venir i anar".

I ara que parlàvem de venir i anar, vos faig a sebre que, com que es matí havíem vengut, ara mos ne volem anar per tornar an es sementers que conram devers Mallorca.

I així i així ha estat sa passejada centenària de s'Es tol Vidauba. A tots, molts d'anys! I que el Bon Jesús mos doni forces, humor i coratge, per no perdre sa caminera, i poder seguir trescant, i pujant i davallant, anant i venint, i buidant i omplint, i fent i desfent, i així arribar un dia a la pàtria promesa del cel, on reposarem per sempre de les nostres caminades, en la pau i el goig que mai s'acabaran. És gràcia que per voltros i per mi desig, en nom del Pare i del Fill i de l'Esperit Sant. Amèn.

PUIG TOMIR, PER SON MARC I ES PAS DE SA PARET

1 DE JUNY DE 1981

Comencem pes començament, i així la cosa anirà una seda de bé. Com deia Sant Agustí, i si no ho deia, ho hagués pogut dir: "Serva ordinem, et ordo servabit te". D'aquesta manera, començant pes principi, pot ser que tot acabi bé, que és lo que pertoca. Perquè, no hi ha com un bon acabar.

I es començament no és altre que lo que va davant, que és lo primer, i lo primer som noltros: o sia, es cavallers de la Vidauba. Perquè, sense cava-

llers, com hi hauria excursions? I sense excursions com hi hauria cròniques? i sense cròniques, com s'escriurien tants de desbarats? i sense tants de desbarats, com reiriem? i sense riure, com estaríem tan contents? i sense estar contents, com aniríem a passejar? i sense anar a passejar, com seríem tan amics? i sense esser tan amics, com faríem apostolat? i sense fer apostolat, com se'n desferia el bisbe des trumfos? i sense desfer-se'n des trumfos el bisbe, no estaria ben apurat? i amb un bisbe apurat, cap a on anam? i sense sebre on anar, com podríem fer excursions? i sense excursions, com hi hauria cròniques?... I ja podeu tornar a començar sa volta, i podeu'voltar fins que tengueu voltera o estigueu marejats. Jo m'atur, perquè trob que ja em basta.

Deia suara, que es començament som noltros. Vetaquí, idò, sa llista:

Capellans: Llorenç Tous, Pep Estelrich, Joan Font Biel Amengual, Llorenç Galmés, Martí Cifre, Marc Vallori, Tomeu Suau Mayol, Tomeu Tauler, Miquel Ambrós, Miquel Gual, Miquel Monroig, Llorenç Lladó, Jordi Font, Pere Orpí, Cil i jo.

Ara apuntarem ets homos, que també n'hi havia una partida: En Diego i En Mateu nostre, En Nofre i l'amo En Pep de Puigpunyent, L'amo Andreu "Topa" de Sòller, En Pep Guineu de Pollença - aquest senyor ha fet mèrits més que suficients per entrar a sa confraria de Na Teresa de Calicant, Na Magdalena de sa Fontpella, En Tauler, Parets, etc. - No farà mal paper. Hi havia un homo nou: En Miquel Martorell "Trric, de Montuiri.

Finalment, vull fer constar - dic constar i no constatar - No confongueu ses paraules, perquè això de constatar només sol sortir a ses reunions de capellans, quan fan sa posada en comú, que diuen...

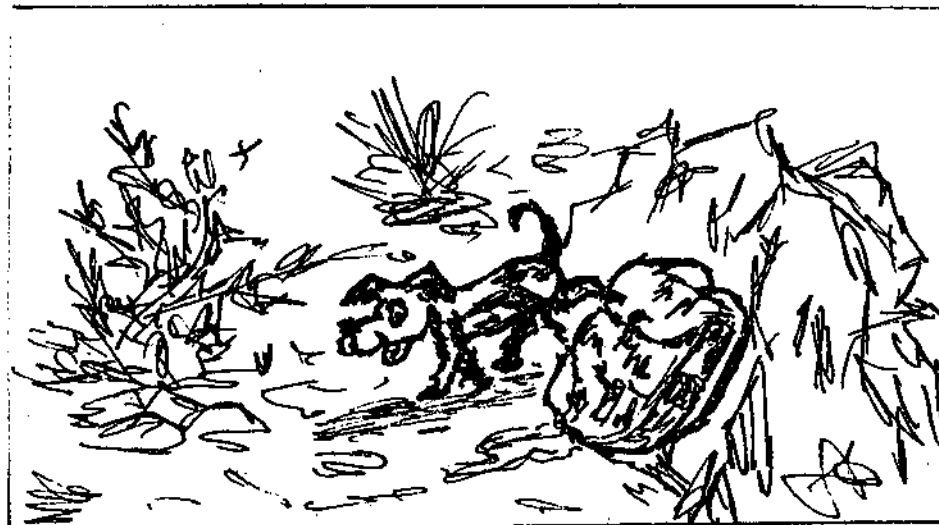
Vull fer constar - no constatar, repetesc - que, a més de capellans i homos, hi havia també En Leo, es canet d'En Llorenç Galmés, aquell que, com tots de veu recordar, va compixar sa motxilla d'En Pere Orpí a s'excursió de s'Avenc de Son Pou... També m'heu

d'entendre bé, va ser es ca i no En Llorenç qui va alçar sa cameta, i zim-zim, es roiet, tampoc no vos faig tan curts de gambals.

Mos trobam tots junts devora es monument d'En Costa a s'entrada de Pollença, venint de Ciutat, aquell monument que sembla una orellana disforja, que si ho fos, per fregir-la necessitariem una pellassa com una era de possessió, i per ensucrar-la, una partida de barcelles de sucre o una partida d'alfabiasses de mel, idò com dic, mos hem trobat tots devora sa gran oreiana, i mos hi hem trobat bastant d'hora, noltros i tot, sí noltros i tot, i ho pos a sa memòria d'incrèduls i gent de mala voluntat, que sempre se'n passegen; i convé que ho sàpiga això tota persona nada, perquè no només avui, sinó que en fa un parell d'avuis que arribam d'hora, tant que hi ha dies que mos hem d'amagar per no fer massa prest.

Es massa tardans d'avui han estat uns ciutadans que venien tot mesos, però sa son d'En Cil els ha fet fer tard

Mos tornam posar dins es cotxes i partim cap a son Marc, i deixam es cotxes a una vorera de sa carretera i ja d'aquí, començam sa nostra caminada, pujam cap an es Pujol, i deixant de banda ses Cases, amb salutacions a l'amo, envestim sa primera pujada de sa primera muntanya; molt prest, posam forques, i au! a enfornar s'ha dit! ; vos assegur que és un gust veure llevar concert d'enmig ar

aquelles panxes vergonyants, just per això val la pena venir a ses excursions, perquè heu de creure i pensar i pensar i creure que no badam gens ni mica en es portell, quan es tracta d'enfornar. Avui hi havia albercocs, cireres nispros, coca dolça, aigua amb neu, herbetes, i també es passejava una casta de xarumbo que duia s'homo nou de Montuiri, totes aquestes coses les hem compartides com a bons germans que som.

En Miquel Ambròs ha aprofitat es temps des berenar per a untar-se amb crema, untura o pomada, a fi i efecte, donat que volia anar sense camia... a fi i efecte, dic, de què sa cremada des sol no li bofegàs sa pell. I per amunt, s'ha dit!

En poc temps, pujam molt, i caminant caminant, arribam ja sense tanta pujada, a Fartàritx del Racó, unes cases deshabitades... (S'ha dit si ara havia comprat cases i finca un d'aquests que tenen clàudios, que sempre n'hi ha).

Allà hem reposat una mica, a s'ombra d'un boix que hi havia a sa carrera. Llavors s'ha donat opció - també és una paraulota molt de moda - per seure o per visitar ses pedrotes d'un talaiot, o també anar a veure un molí de sang que hi havia dins una espècie de sala, estable o boal just darrera ses cases, molí molt ben conservat i que ha servit per augmentar es "sebres" de N'Ambròs, perquè, segons pròpia i pública confessió, no sabia què era això de molí de sang, l'homo n'estava ben dejú.

En Llorenç Lladó ha aprofitat es temps, a més d'anar a veure talaiots, molins i seure a s'ombra, per llevar-se es calçons llargs i posar-se'n uns de curts i espellerengats; per a aturar un xerrar, s'ha de dir que ho ha fet, tot observant ses santes normes de la santa decència catòlica, apostòlica i romana; s'ha arraconat dins una porxada, i estava girat a s'altra part, i encara amb sos ulls clucs i això que és un capellà jove!

Tornam agafar motxilles i gaiatos, i seguim cap a sa font de la Roda, que la trobam que prenia s'ombra, sa més descansada del món, entre dos polls enormes que la guardaven, ella, glec-glec, raja que te raja aigua, i ella vénga a fer ombra! i així un dia i un altre, sense cansar-se mai del món. Hem pogut beure a voler i a pler, i reposar una estona, casi casi també a pler, i dic "casi casi", perquè En Llorenç Lladó, supòs jo que per fer-nos, recordar es nos-

tre baptisme, no ha tingut altre acudit més que esquitxarnos una mica...

Vull fer constar ara i aquí, - constar, dic, no constatar - que, entorn de ses cases, i cap a sa font, hi havia cada merdassa de bou o de vaca, d'aquelles que cada una ompliria ben bé una greixonera d'aquelles que empraven ses monges des Seminari, per dur-nos ses sopes. Aquestes grandioses merdades feien tenir ver s'adagi que diu que "caga més un bou que cent oronelles", i no hi poseu cap dbte que això és així en sentit figurat, quan et ret molt més sa bacina si hi ha qualcú que hi amolla qualche paperot, que no tot es ferro que hi puguin tirar.

I com que moltes raons acurcen es dia, hem seguit per amunt i per amunt, pes Tom de la Seda (això de tom és sa paraula dialectal de tomb) i per amunt! A un empit aspre, sec i assolellat, mos aturam a reposar una mica. Passam ran-ran d'unes cases de neu - "ses úniques", diuen - que romanen sense esfondrar. Un cavaller, homo virtuós i de seny - i que no anomèn per no ferir sa seva fonda modèstia i profunda humilitat - ha estat tot content en sebre això, pensant que es capellans són més venturosos que ses casetes de neu... Perquè si, de totes quantes n'hi havia a Mallorca, només se serva drete aquesta, de capellans sense secularitzar encara en queden una partida de dotzenes, i així encara és possible pensar en "setmanes de setembre" i altres herbes per un estil.

No sé si és aquí o no - però jo diria que sí - que vull apuntar sa gran conversa científica i ses grans expli-

cacions que donava En Joan Font, recordant un antic professor des Seminari, que deia que "pi ante sigma desaparece", i no sé què més de "la ley del rotacismo". Lo que sí s'ha de posar és que D. Jordi, per aquestes cap-a-muntes, feia uns alens ben espessos, i no en parlem d'En Martí Cifre que suava la gota mortal, i el teníem retut cada dues passes.

Passades ses cases de sa neu, i arribats damunt es coll, hem pres vorera vorera, una reixeta que feia partió i hem començat sa segona de ses darreres pujades fins a unes altres cases de neu, aquestes sí "ben secularitzades", llevat des clot o depòsit de sa neu.

Abans ja hi havia hagut un grapat de cavallers que li havien acopat per amunt i fins a dalt de tot; uns altres hem esperat En Martí, i un poc D. Jordi i també En Marc, que avui no estava de vena en qüestió de pujar. Aquest no s'ha trempat fins a sa davallada. Sa darrera estreta de totes ha estat d'aquestes casetes de neu fins a sa cucua. Dúiem molt de retard, per mor de sa covera d'En Martí, i l'hem d'esperar una estona, i mentrestant tiram junta i obrim es "Parlament".

En es plans d'En Pep, hi entrava anar a dinar a sa font de Ses Falgueres, però donat que ja s'havia fet molt gran-dia, s'ha dit si dinar aquí damunt sa cucua. Sa majoria ha estat de parer que lo millor seria anar a dinar a sa font, "e així fonc conlús e determinat".

Fa un bon soleller, que il.lumina totes ses nostres idees, que sempre són bones. En Tous proposa, demana i obté baratar es dies de "Sa Ruta d'Estiu". Serà, si Déu vol a sa primeria des mes d'agost. Llavors s'altre Llorenç demana: "On punyetes és En Santiago i es papers de s'Estol?" "Fa un grapat d'excursions que no compareix; on es deu haver fus? - dic jo. I encara parla un altre Llorenç, el qual demana si es seu cà pot ser sa mascota de s'Estol. Aquí hi ha dues objeccions: una és d'En Tomeu Suau, que proposa que tot lo més sia anomenada mascota es ditxós cà, d'aquí a un any, perquè un pic li va fotre es formatge I s'altra objecció prové des fet, de tots conegut, de quan va compixar sa motxilla de N'Orpí... I un dia va ser sa d'En Pere, i un altre dia pot ser sa de qualsevol

de noltros, o sa del Bisbe...

A la fi arriba En Martí, que és rebut amb mamballetes i festa. Giram es bous i, p'es Pas de sa Paret, li acopam cap a sa Font de Ses Falgueres, on hi arribam a tongades, perquè uns aviat i dret, i altres a poc a poc i rossegant es cul - i aturats per esperar En Pep Guineu, D. Jordi, i sobretot En Martí - no podien fer sa via normal que demanava es ritme de s'excursió. En Miquel Monroig queda a esperar En Martí i es pocs que haviem quedat enrrera, partim cap envant, o sia cap a sa font, que està a baix d'una rosseguera, que no és ni més ni pus que com ses altres rossegueres, amb molt de rost cap amunt, si te la mires de baix, i amb molt de rost per avall, si te la mires de dalt.

Així com hem partit i arribat a tongades, també hi dinam. A més d'es dinar i de s'aigua fresca que ha estat lo millor, una altra cosa, també bona ferm, és estat es paraninf, "paraninfo", que deien ells, que han establert En Tous, Joan Font, Orpí, Terric i altres, i l'han establert a sa mica d'ombra que feien unes roques, mentres tota la resta emparava un sol ben aplomat. En aquest paraninf improvisat, hem llegit una crònica i just abans N'Ambròs mos havia donat compte detallat i explicat fil per randa lo de sa reunió d'Amics de La Trapa, a la qual, com a delegat nostre, havia assistit; amics i protectors perquè mos havia costat cent dures a cada un sa ditxosa protecció.

Un ha dit que aquests de La Trapa no haurien de fer com En Santi; i voltros per ventura demanareu que ha fet En Santi i jo vos diré - o millor dit: no vos ho diré - Només faig una pregunta: Com és que ara ja no compareix a ses passejades, - eh? com és?

En Llorenç Galmés parteix ben aviat acompanyat d'En Leo, perquè molt prest havia de ser a ca seva. Ets altres que dam una estona més.

A les quatre i tres quarts, mos arriba En Martí, acompanyat d'En Monroig, que havia quedat per a ajudar-li. Es polencins queden i ets altres li estrenyem per avall; a sa Font de Muntanya mos atnuam i feim lo que solem fer davant totes ses fonts, i per avall manca gent. Passam a prop de Ses Covasses, i rebem també lliçons sobre es Pas del Diable, que veim d'enfora i encastellat molt amunt.

Arribats de bell nou a Son Marc, cadascú pren cap a ca seva, i tal dia farà un any;

AFEGITÓ I EXPLICACIÓ.- Xerrant xerrant, ha sortit sa paraula "urxella", i pocs n'hi ha hagut que n'hagin sabut donar explicacions. Es qui en sabia un poquet la prima ha estat En Pep Guineu, que s'ha posat a cantar una poesia d'En Costa que en parla, i també no sé si era En Guineu mateix que ha dit que sa urxella era una planta que s'emprava per tenyir.

Es Diccionari Alcover-Moll diu: "Orxella (ant. escrit també orxela i urxella). Liquen de diferents especies, prin-

cipalment del gènere Roccella, del qual s'extreu una matèria colorant; aquesta mateixa matèria, de color violeta o purpúria, amb la qual es tenyien en l'edat mitjana els draps preciosos, com les gramalles dels consellers, etc.

15 DE JUNY DE 1981 - CALS REIS, PAS DE N'ARGENTÓ
ELS BINIS

Assistents: Capellans: D Jordi Font, En Pep, Joan Font, Orpí, Tous, Biel Amengual, Llorenç Lladó, Marc, Ambrós, Tomeu Suau, Tauler, Llorenç Galmés i es seu ca, Père Fiol, jo, En Manuel i sa "Ultima Hora", i tal volta qualcú més...
Homos: En Mateu, En Joan Cabot amb un bon capell, En Nofre, Llamo En Pep de Puigpunyent, En Terric de Montuñri, L'amo Andreu Topa de Sòller, que menava un familiar seu de per devers França, un tal Toni, que ells diuen Antuan, i escriuen Antoinne.

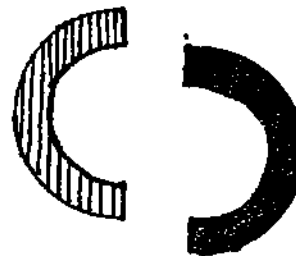
Animals: com hem dit suara, es ca d'En Garbeta.

Mos trobam a s' ombra de ses alzines de devora s'a-
gladucte que hi ha en es creuer de sa carretera que va de
Lluc a Sa Calobra i an es Puig Major, i d'allà partim, per
sa carretera de Sa Calobra fins a sa plataforma des funicu-
lar, per deixar es cotxes i començar sa caminada, que hem
començat, com sempre, amb un peu davant s'altre, que és ai-
xí com millor mos va. També solem anar un darrere s'altre
i parlant de tot quant venguí en gust i gana; avui, per e-
xemple, i em pens que era en es grup on s'hi havien "inte-
grat" (estau ben contents que hagi posat aquesta parauleta),
entre altres, En Llorenç Lladó i En Manuel, se parlava de
"avis i àvies, i gent d'orella alta"... I un moment deprés
de berenar, En Manuel ha dit cosa de "memez", que tot en
gros vol dir betzolada o bajanada.

Hem passat p'Es Porxo Esbucut" i era ben vere que es-
tava ben esbucut; i per ses ruïnes d'Es Coll, i també és ben
ver que són unes bonès ruïnes, i arribam llavors a sa Font
de Sa Balma, i allà mos aturam per berenar. En Nofre ha duit
dolçures per celebrar es seu sant; també s'ha passejat una
botella de conyac, que - segons males llengües - era per ce-
lebrar sa tornada d'En Manuel.

També s'ha contat cosa des dobber de sa panxa o llo-
brígol i un desengramponador. Anam cap a sa Coma de Bini,
pes pas de s'Argentó, a s'ombra d'uns pins, feim una solem-
níssima reposada. No sé qui ha dit: "UCD no se moverá del
Centro", no va d'excursions. Com se pot moure? "Urge crear
un Centro", encara més, mu mare?

Passam per sa Casa des Moro, que està feta, aprofri-
tant unes penyes que fan com una cova, a s'endret des torrent
de s'Al.lot Mort, En Pep cerca es pou, però encara el pot
cercar; sa qüestió que, cercant cercant es pou, mos hem fet
enfora des camí més dret i curt, i mos ha fet fer una gran
voltera, sense voler pensar malament podríem dir que En Pep
ho ha fet ben aposta, just per fer-nos voltar una estona més.

Lo que ha passat ha estat que, suposant que es camí
curt és "centro", i es "centro" és lo bo, lo que ha passat,
idò, ha estat que, fent es rotlo gros, mos fèiem enfora des
"centro", i per lo tant de lo bo... Fent-nos trons des pou
i passat es Torrent que no duia gens d'aigua, hem començat
a enfilar-nos per una pujada ben aspra i empinada; no feia
gaire que havíem començat sa pujada, i mos han sortit a ca-
mí dos pins que mos regalaven una ombreta bona de tot, pen-
sau que no hi havia cap arbre en tot allò, i es sol en feia
de ses seves, emperò no mos han deixat reposar gens ni mica,
per amunt falta gent;

En Pere Fiol era es qui més desitjava una llenca d'on-
bra, perque començava a estar ben cansat. Tammateix, devers
mitjan empit, s'ha retut, ha reposat una estona i ha seguit

Sortint ja de Sa Coma, i a s'ombra d'uns penyals, mos aturam a reposar i a cantar, i a escoltar - N'Ambrós troba que semblam un coro d'eunucs - (que deu voler dir això d'eunucs?) En Tomfeu Tauler llegeix un trocet d'un escrit de "Documents d'Església" sobre rutes, camins i acceptar el risc d'errar... I llavors En Llorenç Tous i En Manuel també mos llegeixen sa miqueta. Em pens que és En Manuel que mos llegeix cosa de la Tradició apostòlica.

Pujam una estona més i hi ha un moment de dubte, en que s'Estol roman sense sebre ben bé cap a on prendre. Aviat s'aclareix tot, i sa processó segueix per envant, que és lo que toca. Dinam damunt les dues, devora un pouet, entre es dos Binis. Estam dins un alzinar preciós, amb una ombra bona de tot. A s'arribada d'es pouet, trobam un cirerer carregat de cireres, i no vos dic jo sa gola des capellans, si es va deixondir de casta granada, i si n'hi va haver que les varen volar provar de tastar. És ver que es cirerer estava dins un bocí de terra com abandonat, però perquè no vegeu que vull cercar excuses, diré que En Pep, i per ventura qualcun altre de virtuós, passaren de llis com es seminarista de sa paràbola del "Bon samarità"... ara, que molts mos sentírem bons samaritans, i volguérem lèevar pes an el pobre cirerer, i ajudar-li a portar sa somada. Vull dir també, per no escandalitzar ses futures generacions de cavallers de la Vidauba, que no en pegàrem cap de panxada de cireres; només les tastàrem... Si l'amo no va anar a collir-les prest, és ben segur que qualque mèrlera tota sola en degué menjar més que tots noltros plegats.

En Tauler mos deia que, quan ell anava a ca seva, es temps des dinar deia a sa mare que callàs; també mos ha dit cosa d'un referèndum que va fer fer a Montuñri; hi va haver 156 SÍ, 12 NO i 4 vot nuls i molts pocs vots en blanc, que al cap i a la fi és lo que toca a tot referèndum.

I, com que no anàvem gens mi mica curts de temps, hem pogut fer una dormida llarga i tranquil·la, acompanyats per sa musiqueta de ses cantories dets aucellets, que mos ha enviat el Bon Jesús perque alegrassin es nostre repòs. Dic que sa dormida era tranquil·la, pero només per tots aquells

----- que han tengut la bona sort de fer-se enfora d'En Joan Font i l'amo Andreu Topa, perquè heu de creure i pensar que aquests dos cossets s'han posat a debanar, i vos assegur que En Tauler i deu taulers més res haguessin fet, haguessin menjat pols. Si no han aclarit tot lo que havien d'aclarir, prop hi hauran fet.

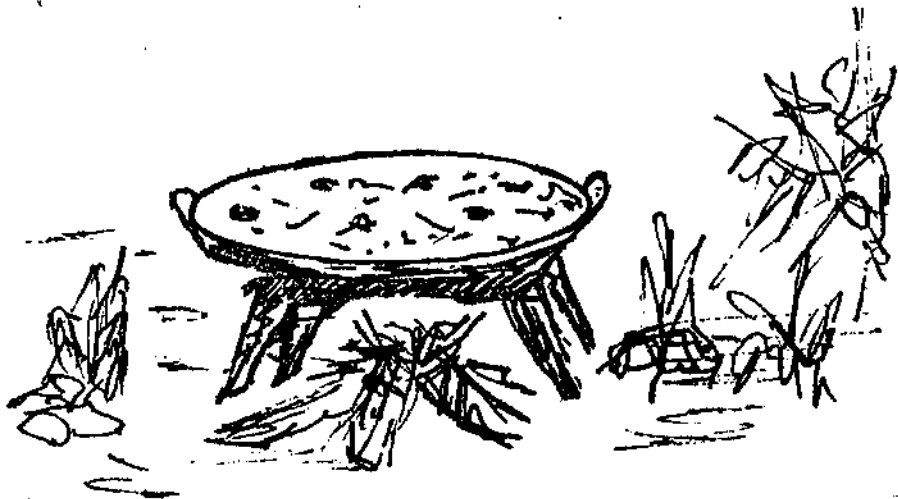
Després de dormir s'ha obert es parlament: lectura de cròniques, En Tous mos parla i mos convida a sa processó de Sant Pere, de dia 27, dissabte, a les 18'30, processó que anirà per dins mar; hi haurà una barca del bou que mos durà. Se diu que es mateix dia hi ha un concert a s'Auditori, i que tal volta se pogués combinar sa processó i es concert.

Parlam de sa darrera excursió de curs, que toca ser, segons sa fulla, per sa Serra des Cavall Bernat. Parlam de quatre possibilitats, o fer s'excursió així com està programada (ara fa molta calor, i diuen que aquesta passejada és pesada), o fer només mitja excursió, o anar al Puig de Pollença i menjar-nos un bon arròs sec, o acabar avui. Mem si endevinavu qui ha guanyat? Ido s'arròs. No la mos empelten, no, an es capellans; Guanya es Puig, que ja sabeu que vol dir.

Se fa propaganda de sa Ruta d'estiu. Se torna demanar que se n'ha fet d'En Santi i des dobbers que li vàrem donar p'es primer tom de ses obres completes de s'Estol.

En Llorenç Lladó, que ha d'anar amb una partida de capellans a passejar fins a Burundi, i que també tenen ganes de pujar fins a dalt de tot o fins allà on puguin del Kilimanjaro, que és una muntanyota d'un país veïnat del Burundi, una muntanyota molt grossa que a lo millor sols no cabria a Mallorca, i si hi cabés, ses altres tendrien tan poc lloc que tal volta haurien d'estar dins mar; així és que està bé així com està: ella a Africa, i noltros mos conformam amb ses nostres muntanyes, que ja en tenim a bastament; En Llorenç Lladó, dic, ha demanat per usar internacionalment lo d'es Vidauba. Crec que no hi ha res que dir, ja que si es nostre Patró el Beat Ramon hi va fer una escapadeta devers es moros des Nord, bellament noltros, es seus debiles, podem arribar un poc més avall, dins es negres.

Hem cantat "Ad multos annos" an En Nofre. Hem tornat parlar de s'anada a Alger, per l'any qui ve, i En Tous mos ha tornat dir lo que deia aquell valencianet: que lo que fa bona la paella és la... dels... o sia, la dallona dels dallons.

29 DE JUNY DE 1981 - PUIG DE POLLENÇA

Darrera excursió des trimestre

Capellans: Tous, Llorenç Galmés, Marc, Pep Estelrich, jo i En Martí Cifre, que no havia tornat d'ença de s'escalivada d'Es Tomir. En Joan Font ja era allà dalt i En Buele ha vengut tard, perque se n'havia anat a nedar per una Cala de devers Santanyí, per veure si trobaria ses ulleres que hi va perdre, unes ulleres de tres mil duros... I ja hi pot anar satisfet un homo, passejant damunt es nas dos trossos de vidre de tal preu. Més tard, encara, mos ha comparegut es vicari episcopal de Zona, En Llorenç Sastre, i En Miquel Monroig.

Homos: L'amo Andreu Topa i es francès, En Cabot, En Mateu i En Guineu, que ha fet un bon jornalet de xerrar.

A un revolt des camí, mos hem aturat a berenar; hem menjat i begut coses bones, que sempre un o s'altre duen.

A sa capella, hem aficat es nas per tot, i llavors, quan hi ha hagut sa guarda asserenada i tranquil·la, hem cantat una cançó a la Mare de Déu. N'Ambròs mos ha fet cantar "Sub tuum praesidium", perquè ha dit que era sa cançó més antiga, o una de ses més antigues en honor de la Mare de Déu.

Hem pujat a sa Torre, i hem esplaiat la vista, contemplant les meravelles de cel i terra i mar, que Déu mos va regalar. D'allà dalt s'han donat ses fites ben netes de lo que tocaria haver estat sa passejada d'avui, si s'hagués anat per allà on deia sa fulla, o sia córrer sa Serra des Cavall Bernat. De totes maneres, està prevista per una altra ocasió.

Hem seguit trescant per dins la casa, i per defora fins a s'aljub d'abaix. Per aquests parats o marges, mos acompanyava l'amo que fa feina per allà, i que també és segons em sembla - s'encarregat de fer fer viatges a sa somereta.

Passant per devora una prunera, l'hem descarregada de pes. També qualcú ha allargat sa mà a una figuera flor (no sé si era aubacor o roja), i com que havíem davallat, llavors hem tornat pujar, i hala; com a xotets de cordeta, cap a veure diapositives; i vos assegur que n'hi ha hagut una bona panxada, tant abans com després de dinar: n'hi - havia d'En Tous, de quan s'Estol just s'acabava de congriar, quan es pares fundadors ni ho sabien que eren fundadors... Llavors n'hi ha hagut un bon esplet, que no les hem passat totes, d'En Pere Orpí. Les m'havia deixades, ja que ell no podia venir avui, perquè acaba d'arribar de viatge de Taizé.

Emperò, per enrengar la cosa, mos va dur música... per mor de sa corrent, que no anava gaire entusiasmada, i no devia tenir gaire ganes d'aficar-se dins es caixonet que havia preparat es canonge, i d'allà dins fer claror an es quadrets de colorins... i au; ja me teniu ses muntanyes i es paisatges, i es capellans, i En Mateu, estampats a sa pa ret. S'ha demanat si per allà hi hauria un elevador, o no sé què, i han anat a cercar, i lo únic que han trobat i duit, és estat un transformador. Dos cavallers, En Mateu i un altre, s'han gatinyat sobre si es transformador aniria bé o no per compondre sa corrent, i sa maquineta d'En Tous podria fer bona feina, i noltros no mos hauríem de treure ets ulls... Com prou han discutit, s'ha decidit provar es transformador, després d'haver hagut de posar una cadira damunt sa taula, i fer una estona de tramoia. Tot ha acabat bé.

Es dinar ha estat d'aquells bonç de tot. Arròs sec, pollastre o conill amb guarniment de no sé què, i plats dolços, i vi i suc i cafè i capellans contents i plens.

També hem celebrat ses Noces d'Argent d'En Llorenç i d'En Martí. Ad multos annos; Molts i bons; I que noltros hi siguem, si convé;

Després de sa sessió de diapositives des capvespre, hem cantat, hem escoltat una lectura... Mentrestant, es ca nostro - o millor dit, des rector des Pont d'Inca - ha lladrat. Hem fet una micoioneta de silenci, hem dit un Parenostre; En Cil ha provat de sonar sa guitarra, acompanyant no sé quina o quines cançons, i per punt final, hem cantat La Balanguera.

EXCURSIÓ DE LLUNA PLENA

=====

NIT DEL 17 AL 18 DE JULIOL DE 1981

=====

Se veu que molts de cavallers no van de trescar en sa nit; perquè sa guarda era petita ferm, comparada amb ses ex cursions que feim de bell de dia.

Hi havia En Pep, En Marc, N'Orpí, En Tous, En Llorenç Galmés i En Leo, que no és cap capella, En Perelló, N'Ambros, En Gori, jo, En Tia Llinas, i llavors tres sordais de Sant Llorenç: En Pere "Castell", En Rafel Duran i sa seva guiterarra, i En Joan "Blanc" i ses casta-yetes.

A un Bar de Sant Telm, mos hem aturat "ad refocillam dam animam", i llavors ja hem partit, "tris-tras, tris-tras" cap a La Trapa.

Teníem bon vespre, bona lluna i bona vista, sobretot cap a la mar, podent contemplar Sa Dragonera, enmig de sa pau i es silenci, i dins l'harmonia en que Déu la va crear.

Pujam a sa Torre de Cala En Basset, i llavors davallam fins a sa Cala mateixa, reposant una estona llarga. N'hi ha hagut que han menjussat o sopat, i altres han posat es cuiro en remull, abans de posar miques.

Arribats a La Trapa, aficam es nas per tot arreu, per lo que roman de ses cases, fonts, molí, etc. Damunt s'era, i cara a l'abisme, hi posam forques, empatant la xerrada, fins que torna a ser hora de partir.

Davallam p'es Coll de ses Animes, i - devora es Pi de Sa Sogra (?), batiat així pels pares fundadors de s'Estol, hi feim una fumada.

Seguim per avall, per llavors pujar cap an es Puig d'En Farineta, que era sa darrera etapa de s'excursió - d'anit. Hem perdut una estona es camí, i ja no estavem per cercar-lo, perque començavem a estar ben tous i blans...

Aviat l'hem trobat, i au per amunt; fent es darrers esforços per arribar a dalt de tot.

Feia un bon ventet, estívem ben cansats... i asseguts a s'arrecer, hem esperat sa sortida de sol.

I per avall, i cap a cases manca gent;

RUTA D'ESTIU

=====

3 - 8 d'agost de 1981

En es portal de can Garreta
hi ha En Bou i En Colau;
sa bresca d'En Bou
refresca En Colau
i allà, a can Garreta,
damunt es portal.

Sortiu, nines guapes,
davant can Garreta
com a meravelles,
davant En Colau.
Si són tan guapes,
tan apreciades,
vostres mirades
mataren En Bou.

I ara voltros per ventura demanareu: I quin pebre li ha anat a coure ets ulls an aquest, que mos posa aquesta cançó tan virollenca? I jo vos diré que és per començar de qualque manera, i perquè aquesta ditxosa cançó En Llorenç Tous la mos va arribar a ficar dins es cervell, tant i tant la va dir.

I com que ja he començat, i un any i busques després, no vos dic jo si en trobaré de terrossos per apuntar i escriure sa bona de crònica. Conformau-vos, idò, amb sos roegons de ses quatre notes que, si les entenc, transcriuré sense afegir-hi gaire afegitons, en no esser que es vent ven gués bé i sa lluna fos sa bona.

Dia 3, dilluns.- En principi, hem acudit En Pep, En Joan Matas, que se fa ses sopes en ets Estats Units d'Amèrica, i que en s'estiu toca mare a Mallorca, i passa qualque dia amb s'Estol, En Tomeu Suau, N'Ambròs, N'Orpí, En Manuel, En Llorenç Tous, En Pere "Castell" i En Rafel Duran, dos joves de Sant Llorenç des Cardassar, i jo. No hi havia por d'enyorar-mos, no.

I com que " canten papers i menten barbes ", ha resultat que - com deia es programa - mos havíem de trobar a les onze, a S'Olivar d'Estallencs (no Estellencs), emperò, a les onze, s'esbart anava dispers ferm. Així mateix s'ha de dir que N'Ambròs i En Pep ja havien anat a fer un tros d'excursió de sa que toca fer demà, per a sebre millor ses tresques.

En Pep mos ha donat un mapa, el doble des que mos sol donar a ses passejades normals, on hi havia a un costat es resum i orde de ses excursions, que llavors estaven senyades en es mapa mateix. Se veu que no en vol perdre cap de capellà; pocs n'hi ha, i no és q'uestió de perdre capellana com si res.

Devers es migdia oficial, s'obri sa barrera de baix. Mos retratam, perquè an En Matas se coneix que li agrada això de fer fotografies i poder-les mostrar an es qui faci - falta.

Prenim possessori de sa posada, que és una casa d'un capellà de Banyalbufar, que, quan no era capellà, no sé per quines cinc-centes se'n va anar a Mondoñedo, i per allà li va picar s'abella de fer-se capellà, i s'hi va fer, i allà el me teniu, i veu que és molt bon capellà, perquè ha fet s'acte de caritat de deixar-mos aquesta caseta, que mos ha caiguda com un bunyol dins sa mel, de bé que mos ha venguda.

Podem tenir, i de fet tenim: gelera, aigua fresca, i altres coses també fresques; un lloc comú modern - que, - com direm més envant, se va renegar, i no va voler deixar - passar es presents que devotament li fèiem, fins i tant que tot es poder propi i delegat des vicari episcopal Pep no - s'hi hagués posat amb ses dents estretes, es nas tapat i una granera o burjó ben abrinat -, teníem cuina, fogons, plats,

i sobretot llits, per fer-hi la sesta, i pensar-hi llargues estones, quan - desvetllats - dormiguem en terra, dalt les altes muntanyes.

N'Ambròs i En Suau mos preparen es dinar: "spagueti", que tot en gros són fideus llargs, de devers un pam o - més, que se solen menjar secs; suposam que deu esser, per lo renovera que resultaria sa xucladissa de fideus llargs amb - molt de brou; per darrerria, hem menjat pollastre o "pollo" - que diu sa gent curta de gambals. Aquests animalons ja han - arribat ben cuits en es campament. I no hi ha que dir que no ha mancat sa fruita, es cafè i es conyac, i la sesta per a - tots es qui hi han volgut anar. N'Orpí, En Rafel, i qualcun altre han posat sa gramola, i hala! ta-tí ta-tí, ja vos arreglreu si voleu...

"Un homo que del cos va
més de dos pics cada dia,
ho fa de malfeneria
o de destrempat que va"

Hem sabut que En Llorenç Tous, quan estudiava a Jerusalem, un bon dia li va pegar cagarel·la, i en tres quarts, - o sia, quaranta-cinc minuts - va haver d'anar a buidar quaranta vegades; sort que, en tot - això de caguetes, no cal prémer gens ni mica, perquè si no, ara digau-me voltros com s'hagués arreglat es futur canonge per a fer tota aquesta trescala-mena d'anar i venir, desembotonar i embotonar es calçons, baixar-los i pujar-los, asseure-se i aixecar-se, amollar i estrènyer, agafar es paper i - torcar-se, partir de bell nou per tornar venir escapat... I, si duia sotana, sí que devia ser blau es fester. Germanets: en casos així. no poden

badar en es portell.

En Pere Orpí duia un llibre de remeis, que sempre va bé per un cas de casos.

Omplim es termos de cafè, cafè amb llet i te. Escuram, preparam es sopar, el mos carregam i partim.

Anam una estona amb sos cotxes, fins que arriba es moment de deixar-los, per a començar sa vera pujada. No posarè gaire noms, perquè no els tenc anotats, i de totes maneres, tots teniu es mapa; mirau-lo. Així mateix vos diré que sa folla deia: "Dilluns, 3. Puig de s'Esclop. Pujada per sa Coma des Cellers, Bivac a sa Font des Quer. Baixada per sa Coma - d'En Vidal" (això de baixades, demà dematí).

Per amunt, s'ha dit; I valeu-me, cametes amigues... Hem fet ses returades i alenades corresponents, i heu de -- creure i pensar que, des d'Es Pas de s'Esstaparet fins an es capcurucull de s'Esclop, hem trobat es camí aspre i hem tengut molta gent cansada. I llavors, per més burla i afronta, en vermell s'ha post abans d'hora, per mor que tenia boires davant es nas, que li feien jutipiris.

Damunt sa cucuia de s'Esclop fa molt de vent. Emperò mos posam a s'arrecer de lo que en queda d'una caseta que va fer un francès, per veure passar un meridià, i es qui va passar de quates, o fugir més aviat que de pressa va ser ell, perquè n'hi havia que li volien fer ses cossigolles endins, perquè era d'ets altres, i enq'uestió de guerres ja se sap, uns donen i altres reben.

Menjam una pera; cantam "El sol se pon" i es sol s'ha fet trons de noltros i des qui pregunen per noltros; escoltam un tros de s'evangeli i un verset del Llibre d'Amic e - Amat.

En Manuel ha obrat un poc, és a dir, ha fet lo d'En Llorenç, pero "semel" i en bones.

Quan devallàvem cap a sa Font des Quer (quer és una penya, una roca gran), sa fosca s'ha entregat manades fetes i ja no mos ha deixat de tota sa nit.

Just devora sa font, sopam, i a jeure falta gent; ... Hem duit poca sobrassada.

Mos ajocam així com podem, i allà on podem; hi ha pocs rodols plans, blans cap ni un.

Jo m'he ajaçat devora En Pere Orpí, i es dos joves - llorencins; estava damunt una mica de rost i rostit, i no he aclucat ets ulls de tota la santa nit; per mi, he vist sortir tots quants d'esteis surten. En Llorenç i En Manuel tampoc no n'han tallat tros de tota sa nit.

NOTA.- Si mirau es programa d'estiu o es mapa, veureu que parla de ses excursions, i parla quatre vegades de sa paraula BIVAC (es darrer mapa està escrit, pero no el feim). Idò, no vos assusteu; aquesta paraulota de Bivac no és cap flastomia, descomptades ses més grosses i que socorren. I, per què?, demanareu. Idò, perquè això de bivac no és ni més ni pus que menjar a la mala i dormir més a la mala, encara, damunt sa terra nua, com es sants més fervorosos, i d'altre temps.

Lo que també s' ha de dir és que hem rebut sa trista nova de que madame Ligà és morta. Que hi haurà dins s'"ar--muar"?

4 DIMARTS.- Baixada de s'Esclop. Dinar a s'Olivar. A les 17, sortida cap a sa platja de can Pruaga. Bivac a sa vorera de mar.

Després, aixecar-nos, berenam, i encara mos sobra un tros de pa.

En Pep ja havia anat a fer una volta.

Partim. Fa de guia N'Ambròs. En Llorenç i En Manuel obren bé.

Arribats a ses cases, mos rentam. Se llegeixen coses des llibre des remeis, i preparam es dinar.

Llarga sesta. No tenim partida fins a les sis i mitja.

En Pep, En Rafel i En Pere peguen una fua fins a Banyalbufar a comprar vi.

Escuram, preparam es termos i es sopar, i partim amb sos cotxes. Els deixam a bon lloc, per poeder-los-hi trobar demà dematí.

Es es capvespre més lleuger de tots. Davallam cap a Cala En Pruaga. De totd'una arribam fins a sa cala, tots llevat d'En Pep. Mos banyam casi tots. En Miquel i En Rafel duen es calçonets de naixor.

Discutim si hem de sopar a sa platja o pujar allà on

hi ha En Pep. Sa majoria volem sopar abaix, emperò En Matas troba que val més anar allà dalt, i així demà dematí ja no haurem de pujar. Decidim sopar abaix.

Assistim la mar de tranquils a sa posta des sol, que se colga una mica enterenyinat aixímateix, pero almanco no patim es panxó de cansament d'ahir, a sa pujada de s'Esclop.

Veim passar moltes gavines, que suposam vénen -- d'un lloc i se'n van a un altre, a donar part a la nit. -- Noltros, mentrestant, sopam de trempó, sobrassada i formatge.

Xerram i cantam, i abans de posar ets ossos de -- pla, au; vénga bones untades i bones polvoritzades d'un -- polsim que no deixa acostar es moscards... Això diuen...

5. DIMECRES.- Tornada a s'Olivar. Dinar a s'Olivar. A les 17, partida cap al Galatzó. Bivac. Això ho diu sa fulleta petita; en canvi, es mapa diu: "Dimecres, 5.- Puig de Galatzó. Pujada per Son Fortuny. Bivac dalt des Galatzó. Celebració de la Transfiguració, a sortida de sol; baixada pes pas d'Es Cossis". I jo dic que, aquesta nit passada, he dormit més pla que ahir, emperò ben igual de rostit. En sa nit, es moscards n'han fet de ses seves, sobretot devers ses còrpores de N'Ambròs i d'En Tomeu Suau... Quin nas i quins morros; Déu meu; Inflats com a xeremies, per mor de ses ditxoses picades...

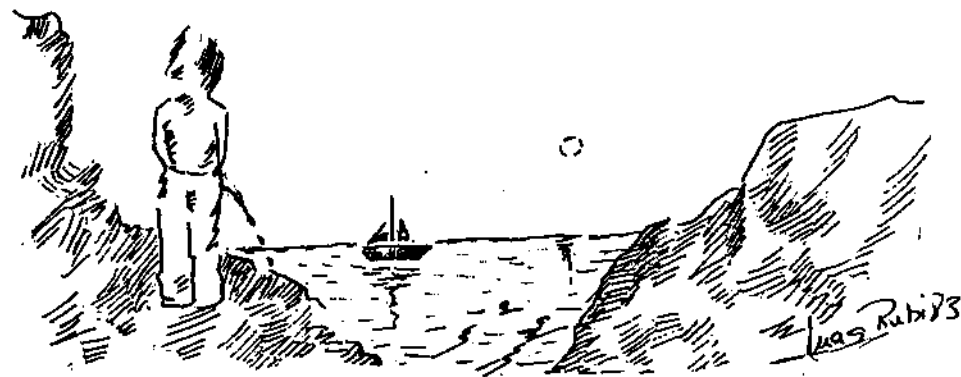
Però, i què és un moscard? Teòricament, no és més ni pus que "un insecte dípter del gènere Culex; el més comú és l'espècie Culex Pipiens, de cos cilíndric, prim, cap amb dues antenes i una trompa prima amb que travessa la pell per xuclar la sang de persones i animals"

"Els moscards d'enguany, Senyor, tenen es barram d'ullastre; fiquen es bec dins sa pasta, i xuclen sa sang millor"

Teòricament, són així es moscards, però pràcticament, què són? Una inflor, una gratada, un capellà amb sos

morros i es nas més grossos de lo que toca...

N'hi ha una partida que se banyen, i En Tous s'enfila dalt d'una roca d'unes quatre o cinc brases d'alçada, i allà, "xiu-xiu", fa un roi.

Tornen passar gavines, però no en esbarts grossos, com anit passada, sinó totes soles, com sa Guàrdia Civil, o ses monges, un temps.

En Llorenç diu que ses buranyes se curen amb un tassó d'aigua de mar, en dejú. Llavors, En Manuel se posa a córrer damunt sa platja, vorejant la mar, i encara deu córrer, si no s'ha aturat.

Abans de berenar, resam. I resam, cantant. I resam, escoltant. I resam, callant.

Després de posar miques, i qualche llesca i tot, aplegam es quatre trastets i per amunt, cabretes; hala; A pujar tot lo que ahir havíem davallat.

N'Ambròs, amb sos dos al.lots, li han envelat just un fi-bló, i com si tenguessin el dimoni dins el cos, han pres fua i ja no els hem tornat veure fins a ses cases.

Hem tengut sa visita agradable i dolça des dos cavallers-homos, que tenim a Puigpunyent: En Nofre i l'amo En Pep. Ha estat - dic - una visita agradable i dolça. Agradable, per -

esser ells qui són, amics i bons homes de dalt a baix, i perquè sempre cau bé una visita de cavallers de la Vidau-ba. I dolça, per lo que han duit: coca i "amargos".

Llavors, encara n'hem tenguda una altra de visita. Mos ha comparegut una veïnada, de nació mexicana, i que feia vida eremitana, per aquests paratges. Aviat - se'n torna, i fa bé, perquè un ermita cap feina té per de fora... A s'ermita, s'ha dit;

Dinam d'arròs blanc, que aviat perd ses colors perquè li entaferram salsa vermellova per damunt, i ous estrellats. Pollastre, fruita, coses dolces, conyac...

Alguns paeixen sa dinada, amb una sesta fervorosíssima.

En Joan Matas, que és un cavaller d'estiu - perquè, entre l'any, viu allà deçà la mar gran, moltes - grosses de llegües endins, li estreny, i fins l'any qui ve, si Déu ho vol.

Jo, En Pep i En Tous anam a deixar es cotxes alla on hem de sortir, demà dematí; tornam a ses cases i partim, i per amunt falta gent; Cap an es Galatzó, per Són Fortuny. Passam molt de temps, per dins es pinar. Volem passar per sa font anomenada Ses Fonts, i l'hem de cercar una estona. Bevem i carregam ses cantimplors, i després de reposar una mica, tornam envestir per amunt.

En es Pas de Na Sabatera, deixam ses motxilles i, llevat de dos o tres, anam amb En Pep a veure si trobam un cocó que ell sap. El cerca, i el troba amb una micoïona d'aigua. Desfeim es tros de camí, i seguim per - veure si mos faríem nostre de tot es ditxós Galatzó.

Caminam una estona per dins cremat. Arribats a una caseta, que em pens que és d'ICONA...

I ara que parlam d'això, per ventura n'hi ha qualcun de voltros que no sap què és...

Idò, jo vos diré que ICONA és una gent que fa feina, o en tocaria fer per conservar sa naturalesa... Però, - sia lo que sia, o bé perquè ses garrigues no havien estat tan brutes mai, o bé perquè la gent no havia trescat tant per ses muntanyes i per ses marines, o bé perquè no hi havia hagut tanta de piromania mai, es resultat és que amb - ICONA o sense ICONA, no hi havia hagut tantes garrigues - mai que fessin tanta flamada.

Devora aquesta casa de què vos parlava, mos despedim des dos cavallers de Puigpunyent, i noltros seguim fins a dalt de tot. Veim una mota de vidauba, i n'estam tots contents. Després d'escampar la vista una estona, davallam una micoïa cap an es lloc on havíem de sopar i jeure.

Preparam es jaç que ha d'agombolar es nostro cos, - ànima i esperit, durant la nit que està a punt de començar. Tenim càrritx a voler, i això vol dir que jaurem blans, o - no tan rostits com aquests dies passats. Es dos llorencins i En Miquel Ambròs només fan es signe des càrritx: quatre brinets i res pus.

Sopam. Xerram. Escoltam música bona, i un manuscrit de N'Orpí, Mos adormim amb música.

Una cosa que vull "enregistrar" és que - com diu la sabidoria popular - "allà on pareix que no hi plou, no hi - poden estar de goteres". I ho dic perquè En Pep, capdavant - ter exemplar i modèlic, anit ha pixat fora des test, i mos ha posat banyes a tots... Emperò, no vos penseu que hagin - estat unes banyes normals i corrents, com ses que podeu tro - bar onsevulla, vull dir damunt qualsevol front de qualsevol persona o animal normal i corrent - perquè ja se sap que, en parlar de capellans, no pots parlar de persones o ani - mals normals i corrents, sinó que has de parlar amb imatges, comparances, figures, etc. - Idò, En Pep anit ha posat ba - nyes a tot s'estol... "I, com?" - demanaràs tu, oh curios llegidor d'aquesta croniqueta; - "Com pot ser mai que En - Pep hagi fet tal endemesa? Amb qui vos ha estat infeel?"

Idò, jo vos ho diré. Perquè aquests ulls meus pecadors i miserables han estat testimonis de tal malesa: ja - diuen que s'ocasió fa pecar, i ell no ha estat cap excepció;

estava s'estol començant a gaudir de la pau de la nit, quan vetaquí que En Pep, mig a les fosques, i sense fer gaire - fressa, ha fet lo que mai havia d'haver fet. "I, que ha fet?" - tornaràs a demanar tu, curios lector - Vols sebre què ha fet? Ho vols sebre? Idò escolta: Ha tret es termo, l'ha destapat, i "glec-glec", s'ha abocat un cafetet, i el s'ha empeçolat... "Sembrau-les a bon lloc, i les tendreu - cuitoires!"

També he d'enregistrar que, suara, En Manuel mos deia que ell no volia dur coses inútils dins sa motxilla, perquè fos més lleugera, i que per això no duia ni pinta, ni es cantoral, ni un parell de cosetes més.

I encara n'he d'enregistrar qualcuna més de co-seta, i és que En Llorenç ha perdut una clau; l'han envestit ses formigues, i ha dit - no sé quan, ni on, ni quantes vegades - "Som mort i camín..."

6. DIJOURS.- Dormim bé. En Llorenç troba sa clau, i En Manuel obra (això vol dir que ha anat del cos), i ha anat bé: ni massa molt ni massa poc, ni massa clar ni massa espès. N'Ambròs i es dos llorencins dormen com un sauló, i no són a temps a pujar an es capcurucull, per veure sortir es sol.

Cantam. Feim "retratos" i estam una estona damunt sa cucuia. En Tous, davant una cançó, diu: "massa mis-

satge i poca melodia, per esser un recitatiu". I En Manuel diu: "sortida de sol", fins que se pot mirar. En Pere Orpí té mal de queixal.

Se parla de fer s'aniversari a Ciutat.

Com que falten aquells tres, i ja és sol alt, fora missa; que avui havíem de dir aquí dalt amb sos "troparis" d'En Miquel. Ja anàvem a davallar cap allà on havíem passat la nit, quan pugen En Pere i En Miquel. Ell duia es magnetofonet i posa sa música que havia de posar: es salm 103, que ets Orientals canten com a introducció de Vespres. Llavors tsmbé puja En Rafel. Berenam devora allà on havíem sopat, i per avall, s'ha dit;

Quan N'Ambròs ha trobat que podia arribar es primer, sense perdre-se, ha demanat ses fites clares an En Pep, i amb sos dos jovenets, li ha acopat per avall, i ja no - els hem trobat fins abaix.

En Es Pou des Comellar des Pinotells, bevem, i feim s'ablució an En Manuel.

En Miquel i En Pere van a Banyalbufar, a cercar son pare i sa mare d'En Miquel, també van a cercar es brou - per s'arròs de peix i ses albergínies farcides... Emperò han hagut de tornar com madò Moreia, amb un dit en es cul i s'altre a s'orella. Aquella bona de genteta se pensava que tot això era per demà, i no han tengut altre remei, - aquells dos cosssets de Miquel i Pere - que girar en rodó i venir com un ca atupat, amb sa coa enmig de ses cames.

Aprofitant es dobbers d'En Matas, han duit dolcet i fresquet.

En Suau, En Manuel i jo hem anat a dutxar-nos, en es salt d'aigua, devora sa carretera. Dinam d'es sopar; però la cosa va bé ferm.

Damunt les quatre i mitja - recordau bé aquesta hora - "glu,glu,glu..." s'excusat ha obrat: queda desembosat, i tot passa... Emperò, com dèiem fa una estona, fonc necessari tot es poder propi i delegat des Vicari Episcopal Pep... Tot es poder - dèiem - però també tot es seu -

esforç i paciència, es seu enginy d'emprar ferros, bastons, i bones punyides; gotes, rois i sulfumants; Es de sembossador de goma i tot, que és una cosa que no devia servir per res... Es seu enginy i es d'En Tomeu Suau, - perquè ha estat idea seva lo de punyir amb sa granera... perquè ha estat sa granera, talment un salpasser esvortat, sa que ha fet es miracle. S'excusat s'havia rene--gat; pero es nostros ventres seguien es seu curs natural i noltros fèiem ses funcions pertinents davall ets arbres, i la cosa no deia malament... Llevat de què, encara no havies amollat tot es present, com ja començaves a - sentir brunidissa de mosques d'aquelles verdetes, que - feien bulla, i anaven i venien, i s'aturaven i partien, i així una bona estona.

Una mica més tard de lo que tocava, prop d'una hora, partim. Una cotxada arriba fins a Banyalbufar, per dur medecines d'En Pere. Ets altres els esperam. Llavors deixam es cotxes, i partim cap a Son Serralta, i cap a Planici. Hem de passar un bon tros d'asfalt. En Pere i En Miquel s'arrisquen per un altre lloc, més dret, em--però per avall i per amunt, han de passar un comellar - ben gros i fondo.

Arribam tots junts. Saludam sa madona. Bevem i partim per amunt, per dins un alzinar ben espès. Tot es tà grufat.

P'Es Pas de Sa Mola, seguim per amunt cap an Els - Aljubets. Mos perdem una mica. En trobam un, d'aljubet, es fongrat emperò. Cercam s'altre, i anam una estona més perduts. Però, a la fi, l'arribam a trobar. Era es que cercà--vem. Just su-allà posam forques. Sopam. A pixar, i a jeure; Molts mos hem fet es jaç de fulles d'alzina.

En es mapa d'En Pep hi havia tots ets itineraris, amb retxetes vermelles. A s'excursió d'avui n'hi ha molt - de vermell. Ja n'hem llevat un bocinet, al començament, i ara en deixam un bon tros, perquè hem arribat tard an Els Aljubets. Diu si hi anirem demà. En Miquel diu que no hi - vindrà.

7. DIVENDRES.- Mos aixecam dematinet. Deixam anar tot lo que havíem dit si pujaríem avui. Prenim un poc de - cafè, i En Pere "Castell" berena. N'Orpí té sa galta més - inflada que un tamborino i, perquè no li caigui, s'hi fer--ma una tovallola; feia sa seva planta.

Prenim cap a Son Balaguer. Bevem, i seguim cap a - sa font de Sa Gent; tornam a beure, i cap a sa Campaneta; No trobam ningú a ses cases. Mos aturam a beure, berenar i altre pic beure a sa Font d'Es Pi. I cap an es Coll d'Es tallencs; on de fet, s'han acabat totes ses pujades d'aques--ta setmana. Eren les onze, catorze minuts i quaranta-set - segons des rellotge d'En Manuel (alemany, suposam, com es seu barram que li durarà - segons profecies de - crèdit - fins que el facin cardenal).

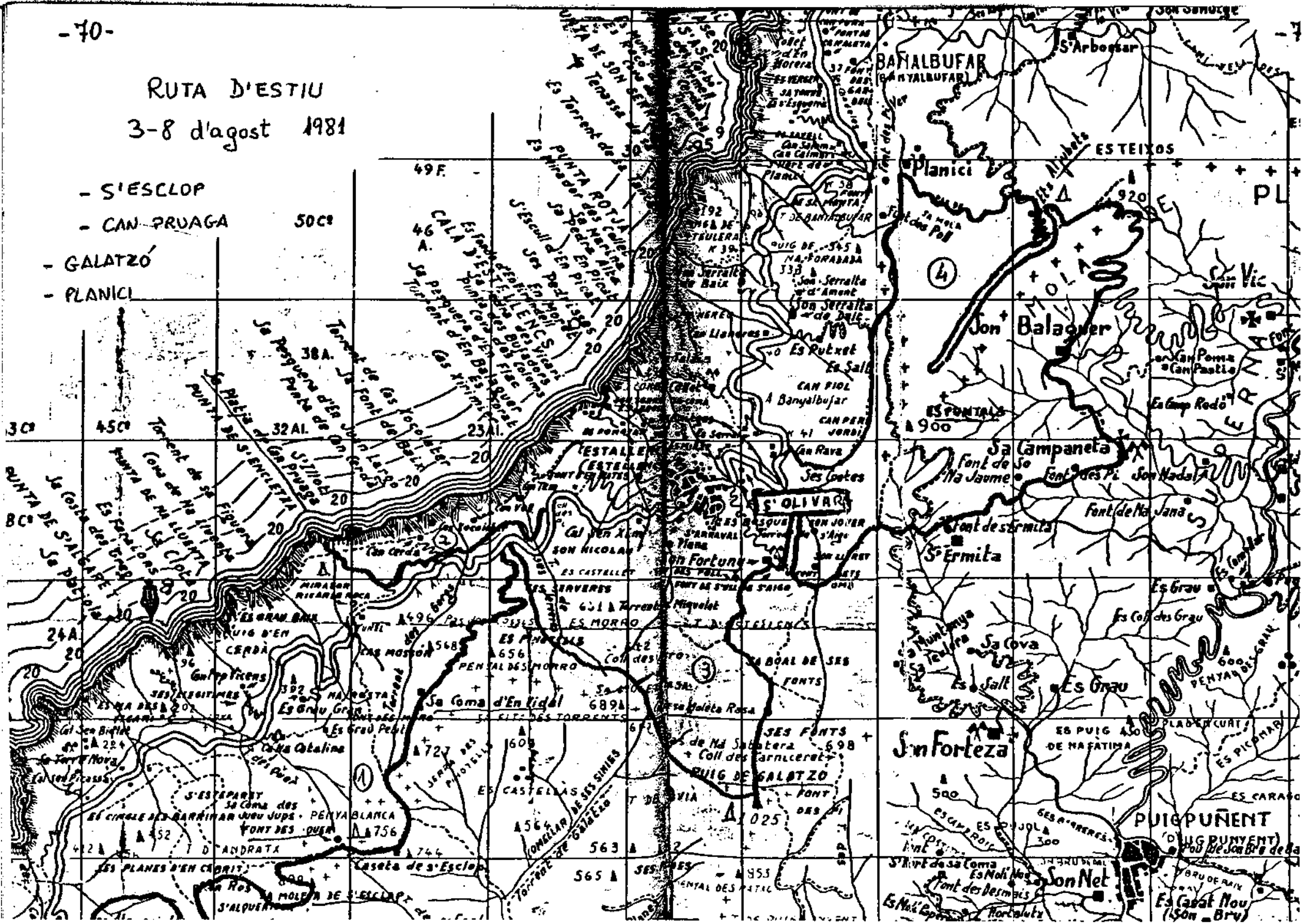
Seguim davallant, davallant, i no arribam a arri--bar... I aquí, estimats germans, acaben ses notes d'aques--ta ditxosa i benaventurada ruta d'estiu. Només afegiré que tocaria haver posat (i no he posat, i per lo tant ara ho - pos) que no sé qui va dir: "mea crura fotuta sunt". I que no trobau que ho havia de posar an això?

També podria afegir que, encara que s'acabi sa crò--nica o hagi acabat ses notetes de sa ruta d'estiu, emperò encara no ha acabat. Mos manca escloveiar un tros de mapa amb retxeta vermella... Emperò sa guarda estava tant per - caminar com per coces pes cul. I així és que hem decidit - que, en lloc de fer sa Volta d'Es General - com deia sa - fulleta - aniríem a fer quatre passes, i llavors romandríem aquí mateix. Així ho hem fet. I bona nit; si et colgues.

RUTA D'ESTIU

3-8 d'agost 1981

- S'ESCLOP
- CAN PRUAGA 500c
- GALATZÓ
- PLANICI

DARRER TRIMESTRE

1981

COMENÇAMENT DE TEMPORADA

21 DE SETEMBRE.- ARIANT - CASETA DES MILICIANS-
FONT GALLARDA - FONT DES SOLLERIC

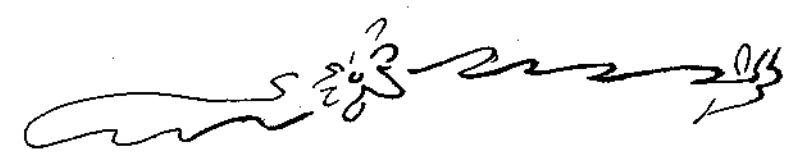
Això, germans, és lo que diu sa fulla que mos havia donat En Pep fa estona, i que posa ses passejades d'aquest darrer trimestre d'enguany, fins a mitjan gener de l'any qui ve.

Aquesta excursió la dūiem penjada, perquè es dia que tocava fer-la, que era dia 22 d'abril d'enguany (dins sa setmana de davant Pasqua) i no la varem poder fer per mor de sa gran aigada que queia. Tal dia, només acudirem es quatre valents (i no ho dic per bravejar), i no tenguērem altre remei més que girar es bous, i partir cap a un altre lloc, per passar es dia davall teulada. Anàrem a Lluc.

Dic, idò, que sa fulleta d'En Pep diu tot això de "Ariant - Caseta des Milicians - Font Gallarda - Font des Solleric", però dic també que "uns comptes fa s'ase i uns altres es traginer", i aquesta vegada ets ases hem estat noltros, i es traginer es senyor i sa senyora, millor dit: es propietaris, perquè de porcs i de senyors, n'han de venir de casta, i de senyoriu n'hem vist ben poc.

Dic tot això, perquè heu de creure i pensar que es gran estol de capellanum i homos, que mos havíem reunit devora sa gran oreiana, a s'entrada de Pollença, ja mos hem trobat amb so primer soscaire, per culpa d'En Manuel, que s'ha errat de portell, i mos ha fet recular a tots... Però, "aliquando bonus dormitat Homerus", i això no ha estat res comparat amb so temporal que llavors se mouria.

Quan hem tengut es portell que tocava, hem pres es camí, que per cert ha estat ben llargarut i costós... I ja no mos hem aturat fins a sa Torre d'Ariant. Allà hem deixat es cotxes, i davallam es trosset de caminói, fins a sa Font de la Mare-de-Déu. Berenam, i per avall; s'ha dit cap a la Vall d'Ariant, que la teníem baix d'es nas. I tan a baix d'es nas l'hem tenguda an aquesta vall, que mos n'hem omplit es fetge, i per poc mos fa fer sa verinada... Perquè dins aquesta vall tranquil·la, hermosa i serena, mos hem trobat amb sos propietaria, com ja he dit suara - que no senyors - que amb bones paraules, mos han posat barra de ca, i no mos han deixat anar per allà on volíem anar... No sé que s'han embolicat d'un contracte que tenien amb so GOB, i ets animals que per allà hi fan cria... Lo que mos agradaria és sebre quins animals podem desbaratar, en aquest temps, i si - llevat de ses lloques i coloms engabiats - hi ha gaire castes d'animals que criïn tot l'any.

Mos han dit que podíem anar per una altra part, i cap allà hem anat, a pesar que ja eren uns llocs que coneixíem d'altres vegades... Pocs comentaris volem fer an aquest acte d'abús d'autoritat, de trepitjament des nostros drets a veure lo que Déu mos va donar an es mallorquins, i de sentir-nos burlats per uns que, perquè tenen

dobbers, se creuen que poden fer lo que volen. S'únic comentari que posam és es que va fer es germà d'En Manuel, quan aquest li va contar es nostro fracàs. Més o manco, va dir: "Aquest ..., posat a donar, ni dóna del cos".

Hem partit cap an Es Pou de La Malè, per dinar per su-allà. Abans de dinar, hem fet un instant d'oració, escoltant un trosset des llibre "Relats d'un pelegrí rus". No sé si hem resat o escoltat altres coses. Suposem que sí. - Hem menjat gínjols, que em pens ha duit es rector de Son Ma cià, des ginjoler des corral de ca ses monges.

Llavors hem escoltat atentament sa Lliçó inaugural des curs, que ha dit - com l'any passat - En Miquel Ambròs. La podreu tornar a llegir, darrera aqueixa crònica, si es - qui fa es llibretó l'hi posa.

Amb molta devoció, hem cantat "Ad multos annos" an el Pare Rafel, que no fa gaire setmanes que va celebrar ses seves Noces d'Or, com a capellà. Pare Rafel, molts d'anys; i que no perdeu sa tresquera;

Avui mos ha sobrat molt de temps, per mor de lo que ja he dit més amunt. Sort que el Bisbe mos ha endolcit es - berenar i llavors es malhumor del dia, en es dinar, donant-nos unes dolçures - rodones com un cul de tassó normal - i que anaven embolicades amb un paper una mica rectangular, quasi quadrat, que tenia dos costats amb una senefa cada un i en es centre, un mig rotlo, amb unes lletres, que deien: "Fábrica de Turrone y Dulces. Pastel de Yema. Hijo de Teodoro Mora. Onteniente. Valencia. España". Ses senefes i es mig rotlo eren vermells o blaus. Ni sa vermellor ni sa - blavor tenien res que veure amb sa dolçor d'aquests pastissos, dels quals mos n'hem llepat es dits i es morros. I amb aquesta paraula "morros", acab.

Ara veig que no puc acabar amb sa paraula "morros" perquè no he apuntat sa llista de cavallers, que és la següent:

Capellans i frares: P. Rafel, Marc, Pep Estelrich, Jeroni Llambias, Miquel Ambròs, Parets, Tomeu Barceló, que no fa molt ha vingut de predicar an es negres, M. Monroig, Amengual, Orpí, Ll. Lladó, F. Ramis. Manuel, Font, Tomeu -

Ramis, Joan Perelló, Bausà, Tauler, D. Jordi Font, Ramon Lladó, Tomeu Suau, Pare Amador Bausà, jo... i el Bisbe.

Homos: Quimet, Andreu Topa. R. Horrach, Sabio- te, Cabot, Tià, i un homo nou: A. Font, germà de D. Jordi.

5 D'OCTUBRE DE 1981.- TORRENT DE LLUC - TORRENT

DES BOVERONS - COSCONAR

Quan escric aquesta mica de cròniqueta, ha passat ja una mesada llarga des de que trespàrem tot això que diu es programa i es mapa. I, com podeu suposar, en tenc tantes ganes d'escriure aquesta crònica com de coces pes cul... Però, així i tot, vos posaré quatre cosetes, que convé que constin, de cara a sa història des nostro Estol.

Primera cosa.- Es paper deia que mos havíem de trobar a Lluc, devora ca ses monges; i cap allà hem anat. Emperò, vull fer patent que, anant a Lluc, tant sa part des dematí com sa part des capvespre, i sobretot devers es santuari, hem trobat molts de soldadets que jugaven a guerra, o millor dit, feien gastar dobbers, fent creure i mostrant an els qui els comanden que, si hi hagués esclafits de bon de veres, en sabrien molt d'acabar aviat... acabar ets alens, vull dir. I Toni paga!

Segona cosa.- A una de ses fumades que hem fet per dins es Torrent, em pens que era s'ex-director del CETEM, que s'ha empeçolat un Danone, color de rosa. I ara, per ventura qualcú demanarà: què és un danone? - I jo vos diré que un "danone" ve a ser com a llet agra, - que no és lo mateix que mala llet.

Tercera cosa.- El Bisbe tenia un ull fotut, o sia, que avui el Bisbe actuava com si fos tort d'un ull. Què se pot fer, amb un bisbe tort?

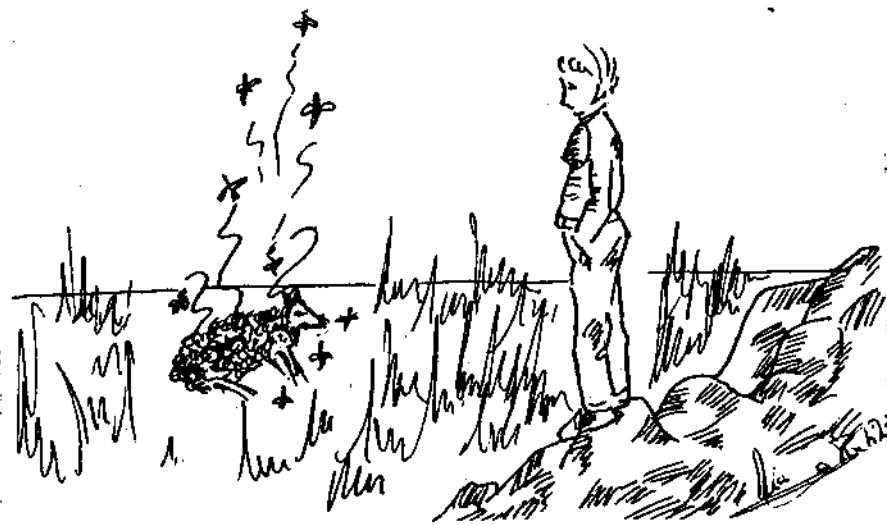
Quarta cosa.- A un moment donat, s'ha deixat triar a la gent, perquè decidís si anar o no fins a s'Entreforc d'Es Torrent de Pareis, és a dir: s'ha deixat lli

bertat, perquè es qui volguessin anar-hi, hi anassin, i es qui no hi volguessin anar no hi anassin. Com que hi havia llibertat, n'hi hagut que hi han anat, i altres que no.

Quinta cosa.- Abans d'aquesta decisió tan transcendental, de si anar o no fins a s'Entreforc, En Pep ha trobat, per dins es Torrent de Lluc, una ovella que feia temps que havia acabat ets alens per allà enmig, i ja estava bastant consumida; li ha llevat es picarol, i l'ha fet net de cucs i virons. Ja tenim un bisbe tort i un vicari episcopal amb picarol.

Sisena cosa.- Assat es Pas des Boverons, i arran d'un ullastre, i després d'una pujada aspra i forta, hem fet una bona aturada, i hem celebrat es cinquanta-nou aniversari des naixement d'En Pep. Diu que va néixer a les dotze de llavors, que són la una d'ara. Ho celebrem, en aquesta, - amb una tíbola d'herbes.

Setena cosa.- Punt final.

19 D'OCTUBRE DE 1981. AVENC DE SA VIDALBA.

VOLTA AL PUIG DE SA TALAIA MOREIA

Aquí s'hauria de llegir sa Rondaia "Una mala boca i una mala llengo". La trobareu al tom XIV, plana 96...

I ara voltros, per ventura, direu: "I quin pebre li ha anat a coure ets ulls an aquest sant homonet, que mos posa rondaies?" I jo vos diré que tengueu paciència i faceu bonda, i tal volta ho sabreu perquè pos rondaies i no altres coses. Perque heu de creure i pensar i pensar i creure que, com cada dia, es sol ha sortit per sa banda de llevant, i això és una cosa molt ben feta que va fer el Bon Jesús, perquè, si no fos així, com sabríem cap a on hem de prendre? I si perdiem el nord, com podríem seguir el bon camí? I, si no seguíem el bon camí, com podríem arribar a port? I, si no arribavem a port, com mos podríem salvar? I, si no mos salvàvem, com podríem riure? I, si no rèiem, com podríem estar contents? I, si no estàvem contents, com podríem anar a passejar? I, sense anar a passejar, que seria de s'Estol Vidauba? I, sense s'Estol Vidauba, què fariem es dilluns? I sense sebre què hauríem de fer es dilluns, com mos espassariem es nyirvis? I, sense espassar-nos es nyirvis, com fariem apostolat? I, sense fer apostolat, com seríem bons capellans? I, si no fòssim bons capellans (i ets altres, bons homos) no aniríem ben perduts? I, si anàssim ben perduts, no voldria dir que mos hem desorientat? I, si anam desorientats, no vol dir que hem perdut es nord? I, si perdem el nord, no val més aturar-nos a cercar-lo? Perquè un cavaller vidaubenc que ha perdut sa tramuntana és - com deia una estampeta - "un alma sin oración es un huerto sin agua, un hierro sin fra gua, una barca sin timón". Amb una paraula, un ferrer sen se carbó...

Deia, fa un instant, que es sol ha sortit per sa - banda de llevant, i així ha estat, com tots mos hem pogut trobar ben orientats, i en es lloc designat per a començar sa passejada d'avui, que duia com a guia principal mossèn Toni Gili, vicari d'Artà i rata d'arxiu, i homo molt "erudito", segons va dir en certa ocasió el bisbe nostre senyor. Es tan "erudito" que, de tot lo sant dia, sempre ha sabut per allà - on haviem de prendre, llevat de ses vegades que no se'n recordava.

Hem berenat aprop de s'Avenc de Sa Vidauba, que lla vors hem visitat, emocionats ferm de veure que una planta tan menuda com és sa que dóna nom an es nostre Estol també hagi donat nom a un avenc; i ara, a lo millor, demanareu: "I què és un avenc?" - Idò un avenc és un avenc.

Aviat, hem tornat prendre es trot, i a fer camí, - s'ha dit; Haviem de passar a prop d'una font que, tenc per mi que se deia Sa Font des Rossillers, pero només hem deduït si l vèiem d'un tros enfora, per mor d'uns joncs que hem afinat.

En es Collet des Vent, mos hem aturat a fer una fumada, i aquí ha estat on jo he sentit i vist dues coses que no havia sentit ni vist mai. Sa cosa que he sentida, ha estat es temps de s'oració, i no ha estat cap rapte o embadaliment o èxtasi, sinó que lo que he sentit ha estat sa lectura d'En Manuel, que d'un des seus llibres raras que sol dur, s'ha despenjat aquesta: "Fill meu, aquest món és un món de signes". I an això, ni jo ni voltros crec que no ho haviem sentit a dir mai; que "aquest món és un món de puputs i dones -

velles", sí que se sent dir; i que aquest món "és un món - de misèries" també se diu, però això des signes, tot lo més se sentia a dir entre es nostros pagesos, quan miraven es "parenòstic", o quan naixia un en bon signe o mal signe; o també se diu que un "està de mal signe" quan està de mala lluna o de malhumor; però arribar a dir que aquest món és un món de signes, o que tot el món són signes, Manuel, hauràs fet un poc llarg, ja és tenir una mica de barra, això...

Aqueixa, germans, és sa cosa que he sentida, i ara vos diré sa que he vista, que també estic segur que no s'ha vista mai, i és sa demostració manifesta, clara i patent d'aquella dita mallorquina, que diu: "caga més un bou que cent oronelles". Voleu sebre, idò, com jo he sabut això de ses oronelles? Escoltau, idò: Arribats en es Collet des Vent, uns quants han quedat asseguts totd'una, i altres han estat encara una estona drets; entre aquests, el Bisbe; i l'homo m'ha afinat una merda de vaca o de bou, ben seca i resseca; afinar-la i fitorar-la amb so gaiato, ha estat tot u, i llavors, brandant es gaiato com si fos un "bacle postís i esvortat", amb sa merdassa a l'aire, ha explicat no sé quina teoria d'es fems, i no sé de fonts d'energia, o altres coverbos de per l'Índia, coses que pot ser ben bé que siguin veres, que no perquè ho diu el bisbe ja han de ser forçat mentida. Jo, an això de l'Índia, m'ho crec, i voltros també, però lo que he vist clar ha estat lo que vos deia suara: El bisbe, sense fer-ne comptes, ha demostrat que "més caga un bou que cent oronelles", perquè, vos creis que l'hagués afinada a una cagarada d'oronella? I, si l'ha gués afinada, vos creis que l'hagués fitorada? Ni una ni cent merdades d'oronella, que tot en gros no deuen fer es comú d'una pansa o d'una figa seca petita.

Tira-tira, hem seguit fins a sa Font de sa Vaca. Hi havia poca aigua, i no feia "beguera". Mos n'hem estret es cap de beure aigua d'aquella font. Hem begut de sa que dúiem. Ha estat bona cosa això de dinar just devora aquesta font, perquè s'havia parlat de dinar a un altre lloc. Però quan el bisbe ha vist sa pujada que mos quedava, per envestir després de dinar, ha proposat fer-la abans, i ha estat

una santa cosa, perque ca sadoll no caça, i fa mal investir costes, panxa plena.

Em pens que era es temps des dinar, que s'ha contat cosa d'una viuda que demanava un certificat de virginitat; no hem aclarit ni si ho era, ni si li varen donar.

També En Pep ha proposat i dit coses: per exemple, que convendria que duguéssim es cantoral; que En Santi té es llibret a punt: haurem d'afegir 150 pts. Que en lo de ses sopes, està desanimat; i llavors, encara discutim sobre es dia de sa presentació des llibre. Es proposa que sia es dia de sa Festa Patronal; altres troben que no, perquè així hi haurà una festa manco. No ho arribam a aclarir.

Partim per amunt, i devers es Pi de sa Romana, feim una fumada; llegim una cronica, i discutim una estona més lo de sa presentació des llibre. A la fi, decidim que sigui es dia de sa Festa Patronal.

D'Es Pi de sa Romana, mos tiram damunt es cotxes, i des cotxes a ca nostra.

S'ha parlat d'aturar-nos a Son Peretó a veure es "roïssos". I llavors, sa vinya d'En Llorenç "Garbeta", pero tothom ha fet es seu cap envant, i ni roïssos, ni raïms!

2 NOVEMBRE 1981.- PUIG DE S'ALCADENA

Baix des Puig de s'Aucadena
vaig sembrar un claveller;
es primer que colliré,
serà per tu, Magdalena.

Deia sa fulleta: "Per ser es Dia dels Morts, concentració davant el cementeri d'Alaró, però a les 9'30, perquè els capellans tenguin temps de dir les tres misses de Difunts"; això deia sa fulleta que mos havia donat En Pep, i jo dic que no hi ha tant per tant, perquè val més una missa ben dita que tres, a corrensos i a grapades; és lo mateix d'allò que diu: "que val més una punyeta clara que un Bon Jesús embuiat".

Quan hem tengut, idò, tothom davant es cementeri, i es qui hi havien entrat a passar es ram ja n'havien sortit, i En Pere Orpí ja havia fet es retratos de tombes, corones, ramells, llumets i inscripcions, tornam agafar barca i bolic, i au; si mos n'anam.

Travessam es poble per un costat, i, si no vaig errat, prenim sa carretera d'Orient, i ben aviat arribam an es punt, on havíem de deixar es cotxes i començar a caminar. Tot ha anat una seda, perquè ben prest ja mos han fet aturar per berenar, cosa molt bona, sobretot pès pobres capellanets que, degut a ses tres misses des Dia dels Morts, estaven rebentats i desanats.

Hem seguit per dins un camí que ara s'ha fet torrent degut a què li va passar lo que sol passar a tots es camins com aquest: paret a cada banda, lloc estret, molta d'aigua, i tota vol passar a l'una; i això, germanets, és lo que va espanyar es camí.

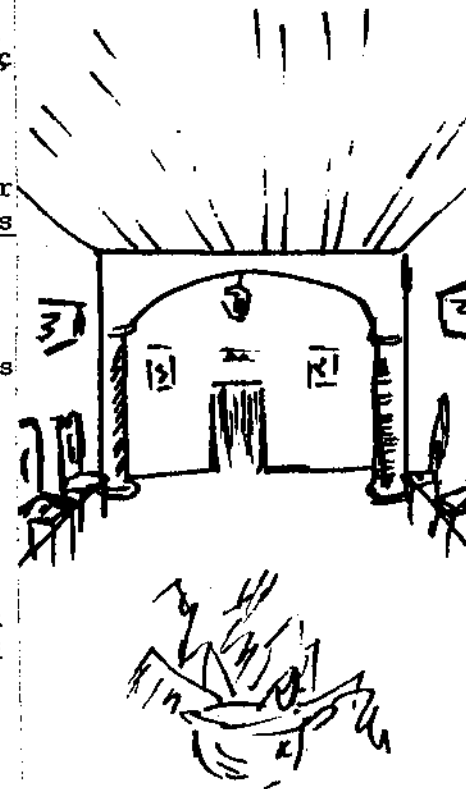
Hem continuat per amunt, i assussuaixí, no sé qui ha parlat de sa possessió de Filicomís, i En Llorenç Tous ha contat cosa del P. Munar, de que va demanar un: "quid est fidei commissum?" I aquell malanat no va tenir altra res-

posta més que dir-li: "Horrendum contra sextum". Hi ha hagut una estona que s'han aplegat En Biel i En Manuel, i alai vén ga parlar de Teologia Popular, i de si lo popular es menjarà sa TEologia, i no sé que d'APORIA, i FÍSICA QUÀNTICA... Jo aquí, germanets del Senyor, ja he deixat es caminar pes córrer, i més embuiat que un escarabat dins un borreo de llana he quedat en la, com sa jaia Miquela, i vénga pensar què voldrien significar aquestes paraules; i vénga fer-me cloqueja es cap, i a força de cremar-hi oli, i no dormir, i de demanar a un i a altre, he arribat a aclarir-hi que no sé què vol dir això de Física Quàntica, i que lo de sa paraula "aporia" ve a ser com sa paraula "utopia", pero a s'enrevés, perquè sa paraula "utopia" és com una cosa que no té arribada, i sa paraula "aporia" és com una cosa que no té partida, i que s'aporia és primer que s'utopia, perquè si no hi ha partida, no hi pot haver arribada, per allò de fer i desfer, buidar i omplir, anar i venir, pujar i davallar, partir i arribar...

Hem passat per sa possessió de s'Aucadena, i En Llorenç Galmés mos ha dit que dins ses cases hi havia s'arc més gros del món... o d'Alaró. Tots mos ho hem cregut, i hem seguit per amunt, fent ses aturades corresponents...

I llavors En Galmés, com que va trobar que havia fet llarg, li va acurçar un poc ses mides...

Avui sí que se pot dir que En Pep mos ha fet passar pès lloc estret, estret, però només d'una banda, tant que et feia fregar es cul o sa panxa per sa roca llisa; tan sols tenies s'adjutori d'un fil de fer; per s'altra banda, aquest

pas era tan ample com l'univers, mirau si n'hi havia de lloc per volar o rodolar; Aquesta dificultat existeix per mor d'un enterrossall que ha espanyat es camí; a força de forces, jo i tot he passat; no en parlem des qui tenen vocació de ca brit o titina.

Pujant per amunt, que és lo que toca... (perquè tateix, només es pot pujar per amunt), hem vist uns voltors, que també havien sortit a passejar. A una de ses aturades reglamentàries, En Llorenç Galmés mos ha llegit unes rondaias referents an es llocs on érem o vèiem; rondaias de bruixes i altre aviram.

Amb ses rondaias, mos hem empeçolat es bunyols que duia en Tomeu Tauler. Ja eren un poc tirosos, però en aquestes hores i altures, sempre vas fam enrere, i tot és bo.

Hem pujat un poc més, i des d'un lloc prominent, posades ses beaces en terra (si ho haguéssiu de traduir an es llatí, ho podríeu fer amb un ablatiu absolut, o "cum i subjun tiu"), dic idò, que posades ses beaces en terra, asserenat es cos i s'esperit, hem fet una estona de pregària amb càntics i lectures.

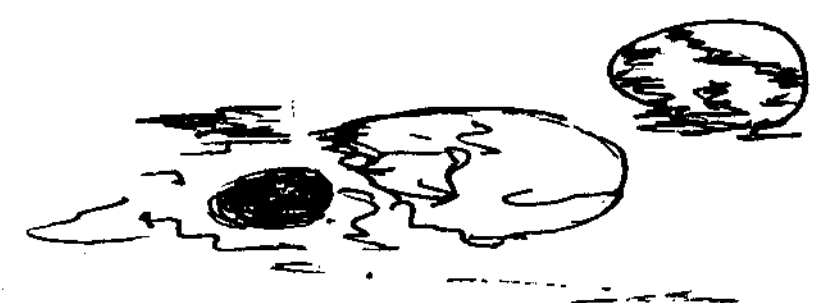
D'aquí a dalt de tot, no hi havia camí, i mos han dit que cadascú pujàs per allà on volgués o pogués, i fent tam bé sa via que volgués o pogués, i fins a s'enfronti; No ha estat mal de fer arribar a dalt de tot. Hi hem dinat.

Es temps d'es repòs, En Pep, En Galmés i En Marc - han anat a cercar sa cova o clot, on - segons ells - hi ha una o unes alfàbies on hi degota un degotís... i encara les poden cercar.

AFEGITONS.- Hem celebrat tres aniversaris: cantant "Ad multos annos" i bevent herbes, hem celebrat es 53è aniversari d'En Marc. Només cantant (i ja és molt per un casat això de poder cantar, després de tants d'anys... Ara que s'ha de tenir en compte que no era ell es qui cantava: érem noltros), cantant, dic, hem celebrat es 18è aniversari de ses noces d'En Tià Llinàs i de sa seva dona aniversari que se celebra dia 7. I llavors hem celebrat es 50 anys del bisbe; no sé si avui ha duit res o no, emperò adesiara sol dur coses do ces, que és lo millor que pot fer un bisbe: dolçures pès capellans. A tots, molts d'anys; molts d'anys;

Un altre afegitó que afegesc és que En Llorenç Lladó, capellà i home vertader, jove, llest, piadós i alegre, hi ha una cosa que encara no comprèn com és que En Galmés du sandàlies, i en té un bon mal de ventre d'això, i també podríem posar com és que, enlloc de dur cantimplora, s'entrega amb una botella i la tira...

FINAL.- Quan tornàvem a ser davant ses cases de s'Aucadena, que reposàvem de sa davallada, En Tià Llinàs ha girat la vista per amunt, i pensant en sa caminada que havíem feta, l'home s'ha exclamat: "Si ara haguéssim de tornar pujar, fariem ets ous molls"... I com que jo no els hi vull fer, pos punt final, Amèn.

16 DE NOVEMBRE DE 1981.-

BINIARAIX - ES VERGER - PORTELL
DE SA COSTA

Ara no estic per cròniques, però amb tot i amb això, posaré quatre notes d'aquesta excursió:

1) Aquesta excursió d'avui era una de ses pronosticades com a "llargueta" pel cavaller Pep.

2) Segons En Tomeu Tauler, En Paco de Porreres no ha vingut per mor del Bisbe i d'En Paquito. En Paquito és un al·lotellot que va i ve d'un altre món, i fa com a miracles a Monti-Sion de Porreres, i el Bisbe s'estima més que no mescli ous amb caragols, i que se'n vagi a fer miracles a un altre lloc. I En Paco troba que els ha de fer a Monti-Sion... Res, que ara En Paco està enfadat, i enlloc d'espassar-se sa ràbia, - trescant i rient, la s'espassa remugant i enforinyat dins sa rectoria.

3) Ha començat un cavaller nou: un tal Benet, fill i ger mà de cavallers, dels cavallers Biel Morey de Puigpunyent, i de l'amo En Pep, que és son pare de tots dos. Idò, heu de sebre que aquest estornell és un estornell com a més llest que noltros, que ja és dir molt... Perquè noltros anam i venim, feim i desfeim, buidam i omplim, com qualsevol criatura que arrossega per aquest món, i pujam i davallam, com a bons tres cadors. Idò vos dic que aquest estornell, a més a més de fer tot això, també s'enfonya davall terra, per dins forats, coves, avencs...I, entre aquests, ha entrat dins s'Avenc de sa Vidauba; just per això, el podem dispensar des noviciat, i - pot esser cavaller sense proves ni examens.

4) Davant s'esglesiola de Biniaraix, mos reunim i esperam. Avui partim una micoioneta més tard, per mor del senyor rector de Sa Pobla i acompanyants, que fan tard perque s'embullen per dins Sòller.

5) Caminam unes trenta passes, i davant es rentadors públics, feim sa primera estació; En Pep explica muntanyes, i el Bisbe reparteix coses dolces. Noltros les mos empaçolam... "Sic itur ad astra".

6) Prenim ben aviat es camí d'Es Barranc. I ben aviat es poble ja demana berenar. Com sempre, es poble no és escoltat, i no mos deixen aturar fins a s'Estret. El P. Amador tam bé mos dóna coses bones, i dolces, i moltes, per celebrar es seu sant. "Ad multos annos vivas".

7) A can Sivella, feim una aturada, i d'allà, amb quatre premudes, ja mos tiram a Sa Font d'Es Verger, que - si la volem veure - l'hem de veure mig a les fosques, i aficats per dins una mina.

8) Sortim de sa Font. En Pep dóna autonomia a cada cavaller "fins an aquells pins", perquè hi vagi així com vulgui i per allà on vulgui. Això ha estat molt bo de dir, però heu de creure i pensar i pensar i creure que aquells ditxosos pins estaven molt amunt, o noltros molt avall... I, abans d'arribar hi s'havia de pujar una rosseguera molt aspra i empinada. Es més falaguers i que pretenen de cames més primes li han estret per amunt, i amb una exhalació han estat allà dalt... Una exhalació una mica llarga així mateix. Entre aquests benaventurats, hi havia En Manuel, En Llorenç Lladó, N'Ambrós....

Ets altres mos ho hem agafat més amb bones, i també - hem arribat, gràcies a Déu. Davall es pins, hem reposat, i N'Amador mos ha tornat fer celebrar sa seva festa; aquesta vegada amb ametles i garapinyades, que devotament i germanívolament hem fet passar de sa llum clara d'aquest dia esplen dorós a sa fosca negra des nostres ventrells sacerdotals.

9) De fet, sa rosseguera estava acabada, però sa puja da no. I com que volíem arribar a dalt de tot, no hem tingut altre remei més que seguir per amunt i per amunt. Es qui re-

mugava més era el bisbe, que mirant lo que havíem fet- re-
petia: "això és bestial, això és bestial".

10) Arribats an Es Puig d'Es Verger, mos hem tornat
a asseure en es lloc on ja mos havíem assegut, a sa primera
excursió de l'any passat. Hem cantat, pregat, xerrat i es-
coltat. En J. Bauzá parla d' una pròxima excursió de Radio
Popular a s'Avenc de Son Pou.

En Pep ha dit cosa sobre unes emissions de rà-
dio. En Llorenç Lladó ha anunciat sa pròxima ordenació de
diaca del cavaller Gori Estarelles a "Mater Misericordiae".
El Bisbe ordenador també és vidaubenc.

Un altre Llorenç mos ha fet a sebre que havien
fet córrer la Seu, i que ses dues claraboies es topen.

11) Hem dit i fet més coses, pero no en vull posar
pus. Molts anys. Amèn. Sí, encara afegiré que s'ha parlat
de sa "Festa Patronal" i de ses sopes d'En Santi...

30 DE NOVEMBRE DE 1981

F E S T A P A T R O N A L - E R M I T A

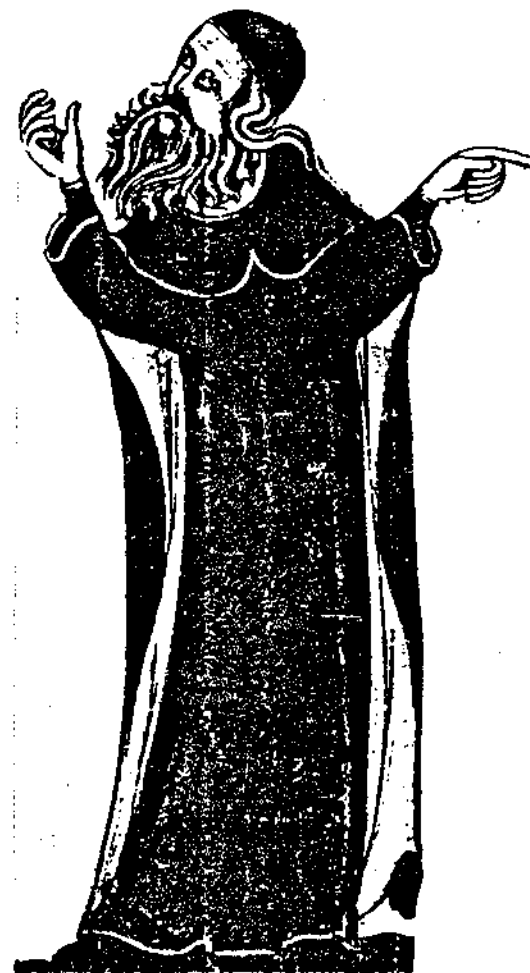
VALLDEMOSSA - NA TORTA - ES REFURGI - ERMITA DE LA TRINITAT

Venerablée minis-
tres de l'altar, estimats -
germans: ja ho diu sa can-
çó: "La bardissa no és tan
alta que no puga botar-la/
el que té amor i voler
de qualsevol penya salta".

I noltros, com que te
nim ses dues coses: amor,
i no un amor qualsevol, si
nó d'es bo, de s'espiritual
que no ocupa lloc i pot arri-
bar onsevulla; i voler, tam-
bé d'es bo, que s'allarga i
acurça, com es nas de mestre
Miquel...

"Mestre Miquel, vós teniu
aqueix nas com un trinxet,
i l'allargau en s'estiu
i l'arrufau com fa fred".

Amb amor, idò, i voler
mos hem trobat reunits, a sa
sortida de Valldemossa, o a
s'entrada - segons com se mi
ri - per a començar sa passe-
jada d'avui, que no era una
passejada qualsevol, sinó sa
de sa Festa Patronal, i a més
avui era es dia escollit, -
triat, designat, sospirat, -

desitjat, esperat, volgut, anhelat, ansiat, i estimat, per fer sa presentació d'ES LLIBRE. Emperò, no sigueu cuitors. Preniu-vos ses coses amb calma, i no passeu s'arada davant es bous. Anem per parts:

Així com arribàvem en es punt, mos han fet dur - quasi tots es cotxes cap a s'Ermita, per tenir bon tornar es capvespre. Llavors, mos han presentat un nou cavaller homo: En Biel Barceló, apòstol i màrtir de sa causa mallorquina a la "Ciudad de los muebles", i que ni vent ni aigua, ni trons ni llamps, ni trebolins ni terratrèmols en forma humana, han estat capaços de ronsar-lo, quan es tractava de defensar i ensenyar, i fer estimar la nostra llengua; no hi ha dubte que serà un bon cavaller.

Es guia d'avui era En Llorenç Lladó, que se sentia es paper la mar de bé, i que mos feia dur un pas ben retent, fent-nos atropellar, tal volta un poc massa, tant que sols no hem tingut temps de pixar d'aturats.

Iara, germanets, aferrau-vos fort. Una pedrada a - s'os de sa cama, o una coça pes buits o una calabruixada - damunt ses vinyes a punt de veremar, o sa desgràcia més grossa que vos pugueu imaginar, no és res: és un confit o una di-tada de mel, comparat amb lo que hem hagut de sentir un poc abans de començar sa passejada: "En Santi no ve..." I si no ve En Santi, no hi ha llibre... I que té En Santi?" "On és En Santi?" I entre possibles explicacions i renecs contra aquest homonet, començam s'excursió.

Berenam a sa font de s'abeurada. Es parla de sa teoria d'es bacallà, i de reunions prebaptismals; i sobretot, segueixen ets impropis contra En Santi. N'hi ha que han sentit a dir que deien si se n'havia anat a fer una volta per devers Suïssa. Es parla fins i tot si hauríem de proscriure es seu nom des gloriosos fastos vidaubencs... Es canonge Tous deia que - seguint un ritus que es feia a la Seu - ex compromet a aguantar es ribell, mentres no sé qui fa no sé que amb unes candeles. S'eixam va mogut i alçurat ferm.

En Es Pla d'Es Pouet, prenim cap a l'esquerra, per a arribar an Es Mirador de Na Torta. Escampam un poc la vista, i rebem unes fulles (mo tendrem llibre - diuen - pero te nim fulles) on hi ha distints escrits, que mos han de servir - per distints moments d'oració. Feim una mica de pregaria, i tornam an Es Pla d'Es Pouet. En Llorenç Lladó dóna explicacions sobre dos camins: un que pareix que va an Es Teix i no hi va; i - un altre, que sembla que no hi va, i hi mena. Llavors mos diu: "Heu vist aquella paret? Idò, pot ser que sia des Monestir de Cabrera que no trobarem l'any passat..." Tots mos ho hem begut, porque tampoc no estavem per anar a Cabrera, a veure si ses pedres d'aquí s'avenen amb ses d'allà.

Hem seguit cap an Es Mirador de ses Puntes, i d'allà l'hi hem envelat cap an Es Refugi. Devora sa fita geodèsica, - hem fet un brevíssim repòs, i llavors hem pegat una fua, per reposar una estona més llarga, cap a sa caseta d'Es Refugi, i ben asseguts, hem escoltat ses explicacions sobre Madò Pilla, es pa amb oli i olives, sa prohibició de tallar arbres i de matar aucells, i sa tasca de llegir es llibre "Lo que sé de Miramar", de s'Arxiduc. Seguim per avall, i feim una altra aturada devora un mirador més petit, des del qual es destriava Na Foradada...

D'aquest miradoret a sa Cova del Beat, han estat dos bulls. Quasi tot s'estol s'ha ajocat dins sa Cova, per pregar. Sa Cova no és massa gran, i a s'enfront hi ha un relleu bastant antic, on és representat el Beat agenollat en es peus de la Mare de Déu i el Bon Jesús. Hem encès un cul de ciri gruixat, i En Tous ha cremat - a modo d'encens - un poc de reïna de pi que duia.

Hem resat, hem cantat, i hem callat. Ses lectures han estat del Llibre de Blanquerna, cap.97 i 98, i llavors trocets del Libre d'Amic e Amat, i altres fragments de sa vida del Beat de distints autors... La cloenda fou l'himne "Puix que regnau coronat". Tots hem passat a adorar es sant, mentres tant En Tomeu Tauler mos dava una estampeta del Beat que darrere duia escrita una "oración", que després de s'Amèn, deia: "Con las devidas licencias", i com a peu de sa imatge posava: "Beato Ramón Lull, terciario franciscano"... Tomeu, això no pareix per tu.

Giram es bous, i just a unes cent passes d'aquesta ditxosa i benaventurada cova, hi ha hagut dos estornells des nostres: N'Amador i En Nofre, que han trobat dos o tres esclatassangs perhom.

A ses Ermites Velles, hem fet una mica d'aturada, i com que es temps començava a curtejar-nos ferm, hem seguit cap a s'Ermita.

Hem trobat N'Ambròs, que rebia la gent, donant un programa des dinar i de s'acte de presentació des llibre, on hi podem llegir lo següent:

- Posada de bandera
- Himne "Roma Alma Parens" (Cantos Rel. B.Julia)
- "Vell Pelegrí" - Escola peregrina. D: J.Firella
- Parlament de Josep Estelrich
- En Tomeu Tauler mos contara lo de sa bandera
- Reflexions entorn del llibre de l'estol Vidauba, i les publicacions diocesanes, a càrrec de Joan Firella.
- Ara és s'hora d'En Pere Orpí.
- Racó poètic, a càrrec de l'encantador nin Miquellet Ambros.
- Presentació oficial, a càrrec de s'editor i "coautor, En Santi.

- Paraules del Bisbe (curtet)
- Precs i preguntes

Presentarà s'acte En Llorenç Lladó

Nota: Hi haurà D Jordi Font, per a tots els qui es vulguin confessar.

.....

En acabar, a la cisterna de l'Ermita, refresc per a tothom.

(I ara seguim sa relació...)

Saludam es noetres germans cavallers Biel Amengual i Diego, que - pobrets; - només han pogut venir a dinar, però, tant cada cala; va dir es patró, i només treia alga; i llavors mos hem afinat una bubota negra que feia s'onso per allà; i que diríeu que ha estat això de sa bubota? Ja diuen que sa por, de prop, no és res, si la volen veure; sa bubota no ha estat altra cosa més que En Santi ensotanat. Ell, el mos han pegat bé an es poi; I l'han sabuda fer bé a sa broma, de fer-nos creure que no hi hauria ni Santi ni llibre; No hi ha com es cavallers per a riure i fer riure.

No hi ha que dir que tot ha resultat solemníssim. Ses sopes, bones de tot i a voler. Sa darrerria, cadascú de lo seu, també bo i a voler. Hissant sa senyera pontificia, mentres cantàvem s'himne "Roma Alma Parens", emocionant i emocionador, - ses venerables pedres de s'Ermita amb ses barbes de tots - quants d'ermitans hi ha, hi hagut i hi haurà n'han fet sentiment i tot; no vos dic noltros.

Amb tota sa força des nostre galamó inflat i gargame-lla tota, hem repetit aquella frase que diu: "non praevalerunt horrendae portae infernae, sed vis amoris...", que fan posar sa pell de gallina, o de gall, en aquest cas (o d'indiot!),

I, emperò, germans, heu de creure i pensar i pensar i creure, que ha arribat es moment anunciat p'es profetes, desitjat pels justs, temut pels malvats i sospirat pels cavallers de la Vidalba; es moment - dic - de sa presentació oficial i pública des nostre llibre. Però no vos poseu nyir-viosos, que tot vos ho contaré, si Déu vol; abans, vos he de dir que En Tauler va tornar rebre punyides per lo de sa ban-

dera, i - tot i que estàs en es programa - ja se'n va començar a parlar abans d'hora; tots hem sabut una cosa - nova: ara resulta, per lo que sembla, que en lloc d'una òliba, va ser una rata pinyada sa que feia voltes.

D. Jordi nos ha repartit unes estampes del Beat que feien més comú que ses des matí, i que, a més a més, duien es nom en mallorquí. I, parlant ara de D. Jordi, vos direm que ningú s'ha confessat amb ell; tampoc no hi ha hagut es refresc de devora sa cisterna.

Bé. No anem pus de revolteries, i diguem lo que hem de dir, clar i llampant. En Llorenç Lladó presenta cada actuació, sense manca ni defecte, així com ho fa sempre; per qualque cosa, és cosa d'això de sa ràdio del bisbe.

Cantam es "Vell Pelegrí". Hi ha un discurset d'En Pep. En Tomeu, a força de pregàries i súplices, com ta una altra vegada lo de "sa bandera". Mos fa una improvisació genial i geniüda. No pareix ver que dins un caparrinnoi tan petit, hi hagi coses tan grosses i decoroses. Llavors hi ha hagut es meu discurs, que, per cert, ha estat de lo milloret (i no ho dic per bravejar). També hem escoltat sa codolada d'En Pere Orpí, i quan tothom començava a estar ben confitat en discursos, poesies i cançons, En Miquel Ambròs mos ha investit amb so sermone rro, que té preparat per donar per sa ràdio. Es qui s'ha concentrat més de tot ha estat En Francesc Ramis; amb unes becaades i roncaades, que el sentien de tres quarts lluny. I, en vistes de que sa processó s'allargava, i es ciri era curt, el senyor moderador no ha tengut altre remei que pegar un cop damunt sa taula, i dir: "senyor Ambròs, lí queden cinc minuts".

I llavors sí que En Santi (o Jaume), amb sotana i beca blava, dret damunt un banc, com un nin que ha de dir sa poesia de Nadal. Eren les 16'15 i mig, quan ha començat es seu discurs en llatí, i a les 16'18, talment un altre Moises, mostrant ses taules de la Llei, alça es llibre i el mostrà a tota sa comunitat de cavallers... Germans: ses paraules sobren, només cal un silenci de

contemplació i adoració. A tots vos dic: "tolle et lege", i tot lo altre són vuits i nous i cartes que no lliguen. En es seminari, mos deien: "timeo hominem - unius libri", i jo vos dic: no ho vos cregueu an això; si el vos feis vostre, an es llibre, arribareu molt amunt.

S'ha, entregat es primer exemplar an En Pep, amb so número tres. Em pens que En Santi guarda es 2 pel Bisbe, i s'ú, per ell; però, no vos preocupeu, que si tots voleu tenir es número 1, posau-li.

En lloc del Bisbe, que no ha vengut, perquè té es grip, En Toni Gili mos llegeix una poesia que va fer, amb motiu d'una festa i homenatge an es fundador d'ets ermitans. En es final de s'acte, en es moment d'es precs i preguntes, En Manuel proposa regalar exemplars a ses Biblioteques. També es proposa celebrar un Certamen Literari; entre els possibles

temes suggerits, hi ha, per exemple, sa confecció d'un índex d'autors, de matèries, de llocs, i també per aclarir s'animal d'En Tomeu, si va ser òliba o rata pi-nyada.

Per ses despeses des dinar, hem rifat una sorpresa. L'ha guanyada En Sebastià, fill d'En Tià.

En es mirador de s'Ermita, hem cantat s'himne de s'horabaixa, i li hem acopat cap a Valldemossa, a veure es museu "J.Cabot"; un poc abans de partir, davant s'es comesa d'En Santi: "si vis librum, para pecuniam", dang dang! hem munyit ses pessetes que mancaven i amb so lli bre davall es braç, hem partit més contents que un ca amb un os.

Per acabar d'afaitar es ramell i fer sa festa - ben complida, hem visitat sa Casa-Museu des nostre - amic i germà, es cavaller Joan Cabot. S'especialitat de la casa són es plats, pero buits, és ver que hi ha al- tres coses, com són llibres arnats, papers vells i ali- sos, romanes i pesos mig rovellats, pastorets i pasto- retes, eines, claus esmorrellades, tatxes sense cabota, et alibi aliorum... Però lo que se'n du s'avantatge de molt, són es plats buits. Plats de tota casta, grossà- ria i color, que feien tant de paper com En Palou a Sa Pobla, que feia set anys que hi era i no li havien de- manat per què hi havia anat. Però ben aviat s'ha arre- glat aquest defecte d'es plats buits, perquè l'amo - d'Es Museu ha tret unes palanganes de cartó, totes - farcides i replenes de coses dolces. Si això va així, amic Cabot, podeu tenir penjats a sa paret, tots quants de plats vos venguin en gust i gana. Si ses palanganes arriben carregades, no necessitam plats; brindant amb ses vostres herbetes vos deim "Molts d'anys", i que el Bon Jesús vos conserv s'humor. Amèn.

Com que ja s'havia fet molt tard, i alguns ja - havien tocat el dos, tots es qui romanien també hem - agafat ses anques amb ses dues mans, i cap a ca nostra manca gent.

Que el nostre Patró, el gloriós Beat Ramon Llull intercedesqui per tots noltros. Amèn. Amèn. Amèn.

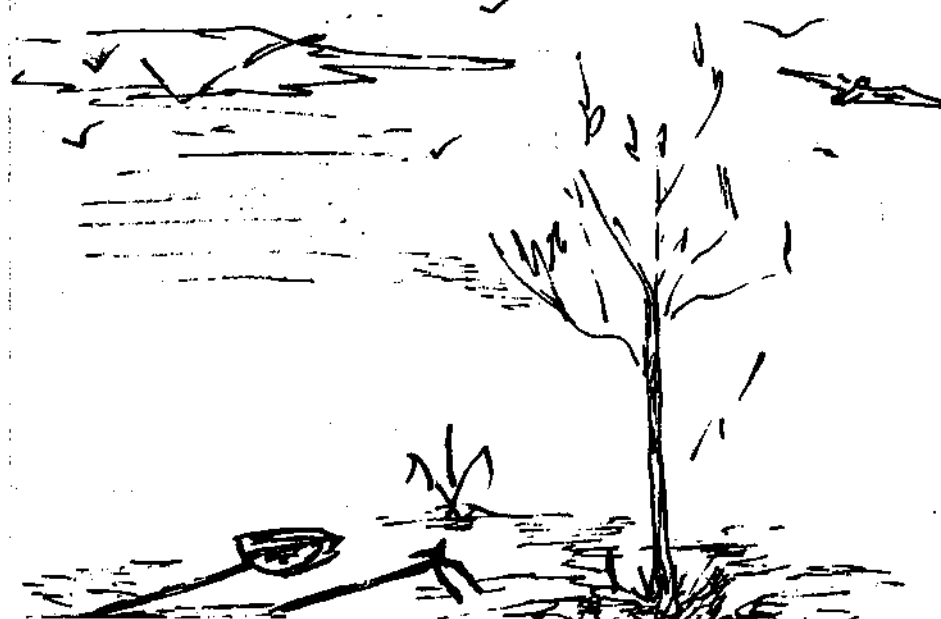
Vetaquí part dels documents:

PARLAMENT FET A L'ERMITA DE LA TRINITAT DE VALLEMOSSA
DIA 30 DE NOVEMBRE DE 1981, EN L'EXCURSIÓ PATRONAL DE
L'ESTOL VIDALBA, AMB MOTIU DE LA PRESENTACIÓ DEL PRIMER
LLIBRE DE L'ESTOL.

Cavallers:

Si donam per bo que tot home, per aconseguir la plenitud de la seva vida, ha d'escriure un llibre, ha de plantar un arbre, i ha de fer un fill, haurem de reconèixer que avui és un dia assenyalat, per a l'Estol Vidalba. Encara no ha complit els onze anys, i ja manifesta la seva precocitat, coronant el primer cim d'aquestes tres muntanyes que formen la serra de la plenitud humana. Que ens sia enhorabona per a tots.

I ara, ens hem de demanar: Quan arribarem a la segona meta? No podríem, una volta a l'any, devers el mes de gener, a l'entorn del nostre aniversari plantar un teix

a part o banda, q-ue seria un testimoni vivent de les nostres trescades per la Serra? Els més joves encara podríeu veure crescuts aquests teixos, cada un dels -- quals seria un monument en recordança de cada un dels nostres aniversaris, començant per l'Onzè, que celebren ben prest.

I el fill? Quan serem capaços d'engendrar i nodrir un fill, que s'anomeni com nosaltres "Vidalbeta", i aprengui també a trescar, com nosaltres, per tots els racons de la nostra terra? ¿No ens haurà arribat ja l'edat de la pubertat, mostrant també, en aquesta tercera meta, sa nostra precocitat?

Prenint les paraules de la boca de l'Alt Rei En Jaume, i capgirant-les, vull acabar dient:

"Coratge, cavallers, coratge!" He dit.

(Cavaller Pep Estelrich)

Trob que nos podeu fer mamballetes,
per haver arribat a sa plana n°cent...

CODOLADA INTERLECCIONAL

L'amo de Son Macià
seu a sa Plaça,
i li diu tothom qui passa:
"... tra-la-ra-la..."

Un bon dia va passar
N'Aina Milorba
i va veure un tros de corda
que li guaitava,
i li va dir: "Aixo que és sa trava
des passarell?"
"Estirau"- li va dir ell -
si ho voleu sebre".

I vermella com un pebre
ella quedà,
i an es Rector se'n va anar
a dur panades.

¿Sabeu on les ha posades?
Dins sa motxilla,
perquè jugui a aferra-pilla
s'estol Vidauba,
que ningú té ses mans baubes
per posar miques
i cerquen beates riques
i fervoroses,
i millor si són manyoses
per fer pastissos.

Per això, com a canyissos
estan de magres,
i amb cara de metles agres
van per sa serra.

"No toquen de peus a terra",
diuen es coixos.

I es Vidauba, com a moixos
que encalcen rates,
cerquen per roques i mates
rutes perdudes
enmig de flaires de ruda
i camamil.la.

Quan troben una sibil.la
plens d'alegria
feliciten es seu guia,
que molt en sap.

No hi ha com tenir un bon cap
i bones cames.

Per això no hi volen dames
els Estatuts,
car fins i tot s'han retut
homes d'empenta.

Però en queden prop de trenta
de ben valents,
que tresquen p'es quatre vents
tots plens d'eufòria.

Conten cròniques sa història
d'aqueix estol:
fa deu anys era un pinyol
com de mostassa,
i estên com sa carabassa
ses seves branques.

Qui té aferrades ses anques
en es llençol
no veurà com brufa es sol
sa llunyania
i tindrà sa rectoria
mig a les fosques
perquè no espantin ses mosques
es bon rector,
que vora es televisor
beca i somia.

Benhaja sa cantoria
d'es rossinyol,
que saluda es nostre estol
quan xalest passa,
cercant un aljub o bassa
d'aigua captiva
que d'una font d'aigua viva
beu esperança.

Benhaja qui no se cansa
ni desvaria
i comparteix s'alegria
amb sos companys.

Que vegem néixer molts d'anys
sa llum des dia;

Pere de ses Falgueres (alias Orpí)
Ermita de Valldemossa, 30 de novembre de 1981

Inici del curs llè de l'estol Vidauba
i presentació del "Llibre d'En Santi"

DISCURS DES CRONISTA

Canten papers i menten barbes. I noltros, que mos ne volem guardar com de caure de dir mentides, és per lo que volem tenir es papers ben estil.lats, i que tot bitxo vivent pugui sebre de quin punt mos calçam es cavallers de sa Vidalba; per això, i només per això, és per lo que publicam aquest llibre, perquè noltros no som com n'hi ha, que s'estimen més escriure un llibre que pujar rossegues; noltros, no. Mos estimam més pujar una muntanyola qual sevol, un marge, un caramull de pedres, i no en parlem de muntanyotes grosses i rossegues aspres, mos estimam més potoiar entre mates i estepes, i fins i tot aglapir qualque escarrinxada; mos estimam més alenar espès aferrats per ses roques, i, si voleu, mos estimam més suar sa llet de s'enconar i tot, que no escriure llibres.

Que dic - pobre de mi; - escriure llibres? No, llibres ni un llibre, ni una fulla, ni una retxa, perquè heu de pensar i creure que de pujar muntanyes no en sap tothom, ni tothom és bo per aquestes tasques; en canvi, embrutar paper, escriure articles i llibres es ca i es moix en saben... I si no, mirau quants n'hi ha que tresquen i canen món, i quants no se donen raó cremant-se ses celles per defensar coses, afirmar-ne d'altres, i aferrats a sa seva opinió més que una pegellida a sa roca, estan forts a no amollar es mac, i fent veure que sense butlletins, - fulls, fulletes, fulles, fullines, fullineus, fullinoies, fulletons, fullons i fulletxos, no és possible fer avançar la santa Mare Església, catòlica, apostòlica, romana.

En tot i amb això, com que a noltros mos han ensenyat a ser "pro aliis hostia", avui mos trobam reunits en aquest acte, per fer sa presentació d'ES LLIBRE, que no és un llibre qualsevol: és ES NOSTRO LLIBRE, es tercer del món. Davant només té es Llibre Sagrat, com a Paraula de Déu, i es llibre de ses Rondaies, com a Paraula d'ets homes. I just darrere darrere, i es primer entre tots ets altres, ja ve es nostre.

I ¿que té aquest llibre - per ventura demanarà qualque pobret errat de comptes - que té aquest llibre, que

no tenguin ets altres i que hagi de ser es tercer del món? Ahí germans meus estimats, Que té aquest llibre? Llegiu-lo, i ho sabreu. Pero llegiu-lo així com toca: amb esperit de devoció, amb ànima devota, amb cor contrit i humiliat, amb sentiments de cercar i procurar lo millor per a la vostra eterna salvació. I quan el vostre cor, esperit, ànima, sentiments, fetge, lleteroles, poltruu, i budell cular, estiguin tous, a punt d'enfornar, llavors investiu, i allà hi trobareu, com dins un jardí deliciós, les flors delicades de la poesia orpinenca, les melodies suaus del P. Martorell, les lliçons magistrals de N'Ambròs, macises de doctrina i meselles de sabidoria, les cites puntuals de totes les excursions, i els calendaris exactes de totés les nostres passes. I finalment, "ad refocillandam animam", podreu xuclar es néctar flairos de les meves cròniques. que -i no ho dic per a bravejar - són com la mel exquisida, que com un filet d'or, regalima de la bresca ubèrrima de s'avenc insondable, on s'hi congria tota casta d'aquelles coses que ja sabeu.

I encara afegiré un altre finalment, per dirvos que em pens que hi ha un articlet d'En Santi, i tal volta qualcun altre de qualque cavaller més.

Germans estimats de sa meva ànima: aquest llibre, que com a casta colometa, està a punt de fer es niu dins ses vostres mans, és - com vos he dit suara - es NOSTRO LLIBRE. Preniu-lo com a fill d'ànima, estimau-lo, guardau-lo, feis-lo vida de sa vostra vida, sang de sa vostra sang, feis-lo guia des vostre caminar, estel de sa vostra nit i sol resplendent des vostres dies, i quan en el capvespre de la vida, estigueu a punt de badaiar, i passeu d'aquest món a l'altre, que el vos posin davall sa mortalla, perquè vos acompanyi, juntament amb ses altres bones obres cap a l'eternitat feliç, per sempre més. Fiat. Fiat.

I, com que sa processó és llarga i es ciri és curt, i hi ha encara moltes cusses a espuçar, i moltes beates a confessar, comença a ser hora de posar forques an es meu parlament; i ho faré, recordant una cançó, que explica - o no ho explica? - es per què de ses nostres cròniques i escrits...

"Jo no cant perquè sia bo
ni cant perquè sia dolent;
jo cant per agradar a la gent
i per divertir-me jo"

Que vos faci bon profit, i al cel mos vegem tots ple-
gats. Amen.

CODOLADA VIDAUBENCA

Deu anys de peregrinar
per les muntanyes
porta ja dins les entranyes
el nostre estol.

Ha estat com un rierol
que gota a gota,
ha arribat a omplir la bôta
d'homes ben sans,
maldament molts a les mans
portin gaiato.

No n'hi ha cap de beato
ni menja-miques.
Això ho saben bé les piques
de les fontanes,
que beneeixen la gana
amb aigua fresca.

Els véssiu, menjant ventresca
o sobrassada
o un tros de xuia torrada
sobre el caliu.

Per trescar i arribar viu
dalt la carena,
cal tenir la panxa plena
i no dur crosses,
perquè les pedres són grosses
i punxegudes.

N'hi ha que han de mester ajuda,
com En Firella,

quan la terra s'esbadella
sota els seus peus.

Val més un plat de fideus
damunt la taula,
que no perdre la paraula
i quedar en la,
com diuen que hi va quedar
maddò Miquela.

Pel coster, bela qui bela,
campen anyells,
cabres, someres, porcells,
qualque mostel,
bestiar de ploma o pèl
de tota classe.

Ens treim el capell quan passa
l'avi voltor
eixamplant dins l'horitzó
les negres ales.

Allà baix, blavoses cales
l'aigua bressolen,
blanques gavines hi volen
i corbs marins.

Més enfora, mar endins,
passa una barca,
fent camí com una parca
fila qui fila.

La tarda baixa tranquil·la
cap a la plana.

Pobles de la Part Forana
guaiten de puntes,
alçant al cel les mans juntes
del campanar.

Ciutat guaita més enllà,
empegueïda,
plena de fum que la vida
vol acurçar.
Allà hi solen capllevar
frares i monges,
gent del Jonquet i canonges
de missa i olla.
Tots junts formen una colla
de ciutadans
que mai han menjat aglans
sota una alzina,
ni mai han pastat farina
de bona xeixa.

Amunt; que el camí no deixa.
Preniu el vol
tant si fa brusca com sol:
sobre el camí
s'estén l'arc de Sant Martí,
car Santa Clara
de mal temps sempre ens empara,
i a trescar món
ens guia el Beat Ramon,
que menstrestant
diuen que el volen fer sant,
com an En Costa.
No sé si ho han fet aposta
els promotors;
si he de ser franc, jo dels dos
trii el Beat,
car ja l'ha canonitzat
el nostre poble.
Tem que serà un altre noble,
si el mos fan sant,
que gasta, palpant-palpant,
velles beates,
i en treguin profit les rates

de sagristia
que miren la llum del dia
pels finestrals
de temples i catedrals
mig a les fosques.

Benhaja la llum amb mosques
de la garriga
i benhaja la fatiga
d'aquell qui en vol.

El Vidalba és un Estol
de gent d'estola,
homes i mestres d'escola
i prediaques
que porten a les butxaques
sous d'escola,
segons s'allargui la mà
del seu rector.
El bisbe don Teodor
també camina,
portant la seva feixina
que és ben feixuga.
Anam a pas de tortuga
moltes estones,
trescant per les quatre zones
de pastoral.

Quan som en el punt més alt
l'estol s'atura
a contemplar la natura
o fer pregària,
que troba eco dins l'amplària
de nostra Serra.
Beneïda aquesta terra
que ens dóna pa
i qualche pic, per mudar,
un plat de sopes.

Així posam bones popes
per aguantar
la tasca que l'endemà
a tots espera.
Amb el most de l'olivera,
untam els ossos
per caminar pels terrossos
sense fer figa.
Venturós qui no es fatiga
i aguanta metxa,
i si cau dins una encletxa,
o qualque avenc
o si se fa qualque trenc
o si llenega,
mai se queixa ni renega
de fer camí...

Sa codolada, per mi,
s'allarga massa,
mes, que em tirin d'una passa
si sé acabar.

Que molts d'anys poguem trescar
per les garrigues,
que s'umplen de veus amigues
i bon humor.
I que del nostre fervor
mallorquinista
no ens deixi perdre la pista
nostre Patró.

Pere Orpí i Ferrer

Ermita de Valldemossa
30 de novembre de 1981

Festa del Beat (que té vuitada)

14 DE DESEMBRE - PUIG DE N'A-LÍ

Diuen males llegendes que si mos feim nostre aqueix bo de Puig de N'Alí, a s'Estoi ja només n'hi mancarà un de puig mil.lenari, es Puig Roig, que ja el coneixem una mi queta i l'hem enrevoltat.

Es punt de concentració d'avui era just devora sa creu de terme que hi ha a s'entrada de Caimari, i heu de creure i pensar i pensar i creure que En Pere Orpí i jo hem arribat es primers de tots, i per lo tant, ets altres han arribat més tard.

El cel estava emboirat i ennigulat, queien quatre gotinoies, pero, per desgràcia, no ha arribat a fer rés, i això que enguany, s'aigua és més necessaria que ses mateixes excursions, tot i que ho són tant. Hem seguit amb sos cotxes fins allà deçà Caimari, i prenint una camada, els deixam per començar sa nostra trescada, passant entre es Puig de N'Escuder i es de Sa Creu, i per amunt fins devora una font on mos hem aturat a berenar, i a menjar es doblegats que havien fet "ni fallor" ses monges de Montufri, i que es digníssim rector d'aquell poble donava devotament i generosa.

Hem tengut sa companyia d'es porcs, que basquegen per dins aquell alzar, i esperaven per veure si aplegarien qualche cosa de ses moltes bones que sempre duim i menjam. Hem seguit per amunt, que és lo que solem fer sempre que pujam, fent ses aturades que tocava fer, fins que ha arribat es moment de s'oració. N'hem feta en castellà i en mallorquí: En Diego, o Dídac, ha llegit un bocinet d'un escrit de St. Joan de la Creu, que avui és sa seva festa, bocinet seleccionat p'En Manuel, i que parlava de "noches o purgaciones", y no sé què... de la primera, de la parte sensitiva, y de los ya aprovechados". Crec que aquest bon home de St. Joan de la Creu pot parlar, perquè, segons contenes histories, es seus frares el varen fer passar per un cós d'agulla. Llavors, malgrat En Parets trobi que En Tauler surt molt a ses cròniques, llavors - dic - En Tomeu també ha volgut llegir un poquet, i prenint sa paraula an En Tous

ha llegit cosa d'esperança i somiar. Per acabar, En Llorenç Tous llegeix més coses, pero de s'única que me'n record és de sa paraula "papparres".

"Si tot cristià sabia
aon ha de sopegar
un poc abans d'arribar
es peu, amunt alçaria"

I ara voltros direu: I per què posa aquesta cançó? I jo vos diré que no és per altra cosa més que per dir que entre sa grufada d'En Nofre que s'ha xapat es morro, ses travelades de Don Jordi, sa culada d'En Paco, i no sé si En Parets va caure o no... i sa meva llenegada, avui ha estat un dia ben accidentat. Es qui ha sortit més nafrat ha estat jo, que de totd'una pareixia que la cosa no era res: m'he fet sa ferida neta amb só vi bo, que - com un altre bon samarità - m'ha donat En Pere Orpí, i llavors la m'ha tapada amb una trinxeta o pedacet "tiritita". La cosa ha seguit normal, segons sembla, pero es resultat ha estat - pensau que escric sa crònica uns dies després de sa passejada - que he hagut de fer repòs amb sa cama inflada com un tamborino, i tenint-la allargada moltes estones.

I ara, amb so permís d'En Joan Parets, tornaré parlar d'En Tomeu Tauler, perquè heu de sebre que l'home ha tengut ganes de fer "carmina burana". I què deu esser això, pensarà qualcú; idò carmina burana són carmina burana, o sia que la cosa comença amb unes cossigolles, o remoreta per dins sa panxa, que et fan pensar i dir: mem què farem; Segueixes una estona més, i a més de ses cos sigolles, sents com una cosa que te balla per dins sa panxa. "Mem què farem?"- tornes dir - i te comences a posar mal a pler. Llavors, proves d'obrir una mica, una mica només, per lo que pugui ser, ses portes de darrera, i si fa vent o renou, no hi ha carmina burana, en canvi, si t'has d'acotar darrere una mata i deixes penyora, llavors sí que hi ha hagut "carmina burana", tant si és un cagaió com una pansa, com si és una merdassa de barcella.

I, parlant d'aixo, convé deixar per escrit i ben enregistrat, que s'altre diassa, dos pares fundadors, En Pep i En Llorenç, se n'anaren a preparar sa pròxima excursió, i feren es gran invent que no fonc altre més que sebre i experimentar que, després de posar una fita perhom, enlloc de paper, els havia anat la mar de bé agafar uns broquillons d'alzina, plens d'una espècie de cotó un poc granat, i vénga zim-zim, bones fregades, i tot quedava com la plata.

Hem dinat damunt es Puig, i hem fet foc davall una pedrota que, com a llosa immensa, mos parava ses investides d'es vent que bufava ben alegre. En Manuel mos ha convidat a beure per a celebrar es seu natalici, en castellà "cumpleaños".

A sa darrera parada, i devora un bassol d'aigua bona, hem fet capítol. En Tomeu Suau ha demanat medecines per enviar a missions. S'ha proposat també publicar ses cròniques per fascicles, i s'ha nomenat una comissió per a preparar es viatge a l'Alguer.

Nota.- A Lloseta, a ca s'exvicari episcopal Bestard, En Paco s'ha comprat unes bôtes per anar a passejar, i En Tauler unes per excursions i unes per dir missa.

28 DESEMBRE. MOLA DE SON PACS

(ESPORLES - VALLEMOSSA)

Guia: Llorenç Tous

Hauria de començar aquesta croniqueta, i no estic de vena; per lo tant i per lo qual, que cadascú escrigui sa seva crònica, si la vol. Jo només recordaré unes poques coses, i si vos serveixen, les agafau, i si no, les deixau, - i n'hàgim parlat prou:

1.- Avui és es Dia d'ets Innocents.

2.- A s'arribada, En Pep repartia mapes, amb més delit que mai, emperò tots estaven errats, és a dir, eren d'excursions passades.

3.- Es guia Llorenç Tous ho ha fet molt bé. Damunt sa Mola, adesiara mos feia aturar perque féssim contemplació. Qualcú ha dit que tantes aturades semblaven sa processó del Cor de Jesús d'un temps, amb ses cinc visites.

4.- Han començat dos cavallerets nous; no han donat gens de creu. No pos es noms, perquè no els sé.

5.- Un poc passat migdia, ha començat a fer gotes, i En Xesc ha dit que, si plovia, se trauria es calçons, i des cap d'un poc ha fet una mica de brusqueta, i ja me teniu En Pa co complint sa paraula que havia gastada: s'ha tret es calçons de plàstic de dins sa motxilla, i els s'ha encitronats juntament amb un altre xismet p'es cos... i ja pot ploure, ja! N'Amador se va posar un "non-nou" de plàstic, i molts d'altres també se posaven veletons per no banyar-se.

En Marc s'ha entaferrat una espècie de capa pluvial es vortada, que hauria fet por an es milans i tot, quant i més a ses persones.

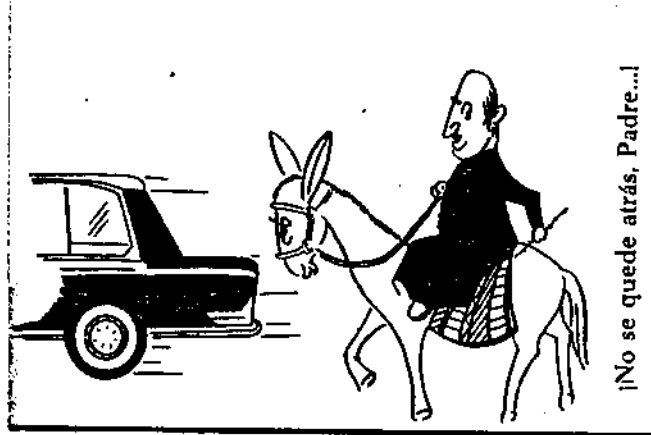
6.- No ha plogut.

7.- Com a final de sa passejada, volíem veure sa cova de Son Matge, i En Llorenç Lladó, tot generós i sabut, mos ha guiat cap allà on ell se pensava que hi havia sa ditxosa cova, emperò encara la pot cercar. I com que la gent tenia tantes ganes de veure coves com de coces pes cul, hem deixat tal visita per a un altre dia.

Això de sa cova devia ser una innocentada, perquè En Llorenç és capaç d'això i de molt més.

De totes maneres, molts d'anys; I amb salut mos tornem veure. Amen.

3.000 parroquias que la utilizan

SON LA MEJOR PUBLICIDAD

11 DE GENER DE 1982

XIe ANIVERSARI DE S'ESTOL

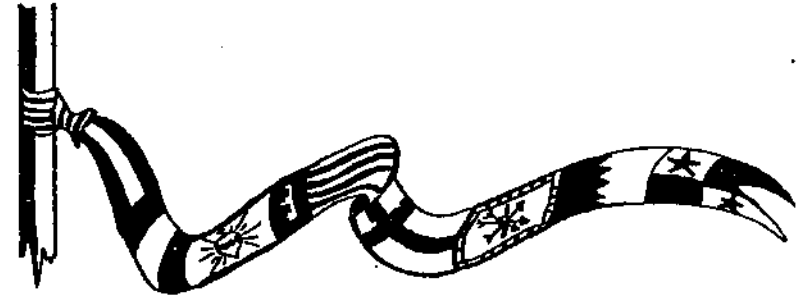
MANCOR DE LA VALL - BINIARROI - PUIG D'ES SURO

A sa passejada d'avui, havia de fer de guia En Tomeu Ramis, rector de Mancor, i de Biniamar (sense nò mina) i vicari esvortat de Selva, pero es guia de bon de veres ha estat l'amo En Joan Bonafè, alias Barraqueta, que viu a Biniarroí, i és com a l'amo de per allà, hi va néixer, hi té cosa i també hi fa com a de guardià.

S'excursió ha tengut dos "aconteixements" prou importants perquè els recordin ses futures generacions de cavallers. Són aquests:

- Es primer de tots és que celebrem s'onze aniversari de s'Estol, i és important perquè això és una cosa que per molt que vulguin no se tornarà celebrar pus mai més, ni en aquest món ni en l'altre: en aquest món, no, perquè després de s'onze ve es dotze, i s'ha acabat; es temps ha fuit, i ja l'encalçaràs amb un pa calent... I en l'altre món tampoc, perquè allà no hi ha ni aniversaris, ni centenaris, ni mil.lenaris; es temps no hi arriba, i si es temps no hi arriba, no poden comptar. Gens de paper faran es rellotges, es calendaris, ets horaris, pesos i mesures.

- S'altre aconteixement, o esdeveniment que diuen ara, és estat que casi casi hem tengut gent de tots es Països Catalans, emperò no passem s'arada davant es bou. Que són es Països Catalans? El Principat? El Principat i les Illes? Quines Illes? I València, què? Què és, País Valencià, o Reino de Valencia? M'ho sabeu aclarir voltros an això? No farem pancatalanisme? Deixem anar tot això, i que ho aclaresqui qui ho tengui embuiat...

Dic que hi havia gent de tots es Països Catalans, exceptuada València. Llàstima que el Bisbe no hagi vengut i ells i tot, sense voler, haurien estat representats.

N'hi havia dos del Principat o de Catalunya continental: un tal Albert Roca, que està enjoncat amb so Jonquet d'En Tous, i que va fer es servici aquí, a Mallorca, i li agrada més això que allò, i llavors En Santi mos mena un tal Oleguer Bellavista, que és eminent en moltes coses, casi tan eminent com En Santi - diu En Perelló; però En Santi diu que N'Oleguer a Barcelona és casi tant com ell, En Santi, aquí. Amb aquest Bellavista ve un home net magrístol i madur, amb cara de bon home ferm; si li diuen Antonio, respon i se gira darrere, i si hi afegixen Gil, o sia "Antonio Gil", encara se gira més, perquè aquest és es seu nom. Té un fill capellà que està a Barcelona i pateix d'es ronyons: pare i fill són de "San Mateo del Gállego", dins el regne d'Aragó. Mirau si també ho són aquests d'es nostres.

Poques coses hi ha per afegir, llevat que berenam a sa font Patró de Biniatzent, que antany donava s'aigua sobrant a Biniamar, per una síquia que ara, amb lo de sa mina, ha quedada feta malbé; n'omplien dos aljubs.

També vull afegir que mos han donat un brot de vidalba, i que En Mateu ha tornat després d'una llarga estada a València, s on havia anat a fer un curset de lo

seu de Correus, per esser més sabut, pujar més amunt, i cobrar més claudios. I encara afegiré que En Pep avui - mos ha donat dos mapes: es de sa present i es que correspon a s'excursió de s'altre diassa, dia d'ets Innocents, en que mos havia fet s'innocentada de donar-nos mapes - desbaratats.

Avui no hem fet oració per foravila. Hagués anat molt bé davant es frontal d'es Massanella i es Tossals, però ni En Tous ni En Tauler no han duit res preparat. Hem resat i cantat, o resat cantant ("qui cantat bis - orat") a sa capella de Santa Llucia.

Hem dinat, i molt bé per cert. Se mos ha donat un paper amb ses muntanyes pujades per s'Estol, i llavors, per fer es remato, hem escoltat una fervorosíssima plàtica que mos ha llegit el germà Llorenç, que ha estat a punt de xapar-nos es cor, tanta emoció vessava.

Molts d'anys; I que aquest no compti;

(AQUÍ, EL VOSTRE LLIURE ALBIR VOS DIRA QUE
HI HEU DE DIBUIXAR O ANOTAR...)

DISCURS PRONUNCIAT PEL CAVALLER LLORENÇ TOUS

Cavallers: L'home que no sap quan pertoca callar, encara no ha après la ciència més necessària per anar pel món, tant per pla com per muntanya.

Sebre callar és la millor resposta al misteri de Déu, i a la grandesa admirable de la natura. A vegades també és - l'única sortida a certes paraules dels humans.

L'Estol Vidalba que quan era petit tenia poques coses que dir, ara pareix un eixam que, quan entra dins la muntanya, la transforma en un poble alçurat. Estones, encara és - més que un poble, és com un parlament avalotat. Pels qui sen ten inclinació a la política, el nostre Estol és un bon cap de fil que condueix a informacions, comentaris, criteris i - suggerències ben aprofitables per la premsa.

La meua opinió, cavallers, no té més importància que la vostra, ni vull imposar-la a ningú, pero jo sent el deure de consciència de dir-vos que som un grup que s'està corrompent, perdem identitat i no mantenim la puresa dels nostres orígens.

Aquí tothom conversa, tothom frueix d'escoltar noves i comentaris, tornam uns "dixaratzers", i això no és això. Com a muntanyers ens pertoca mirar i admirar, contemplar la natura, la grossa i la petita, la d'enfora i la de prop. La nostra tasca és escoltar el llenguatge dels arbres i dels - animals, i llegir els escrits del Dit de Déu damunt els penyals i dins els comellars.

Consider una profanació del santuari dur a les muntanyes les baixes dels homos que corren pel pla. Aquí dalt tenim un lloc sant, on Déu parla als qui saben escoltar. - Aquí no parlen els homes, sinó el vent, les plantes, els animals i els segles. A nosaltres, els humans ens pertoca escoltar i aprendre. Pujar les muntanyes per compondre discursos, acudits o contarelles és una pretensió de la que Déu sols ens perdonar per ignorants i orgullosos. No trobau que ja en tenim prou amb totes les paraules, a vegades buides o mentideres que deim allà baix, pel pla? Paraules vanes, compostes per a enganyar o ~~només~~ per a omplir, sense dir res, quasi sempre per demés, o debades.

Crec que avui, dia gloriós de l'Onzè Aniversari de la nostra fundació, hem d'examinar la nostra actitud davant la natura. Tal volta, després de tants d'anys, - encara hi ha algun cavaller que tresca per turons i timbes, xerra que te xerra, i encara no sap que és el que cerca. Cada cavaller ha de tenir ben clar què vol de les muntanyes. Però, encara és més important que sàpiga què volen les muntanyes d'ell.

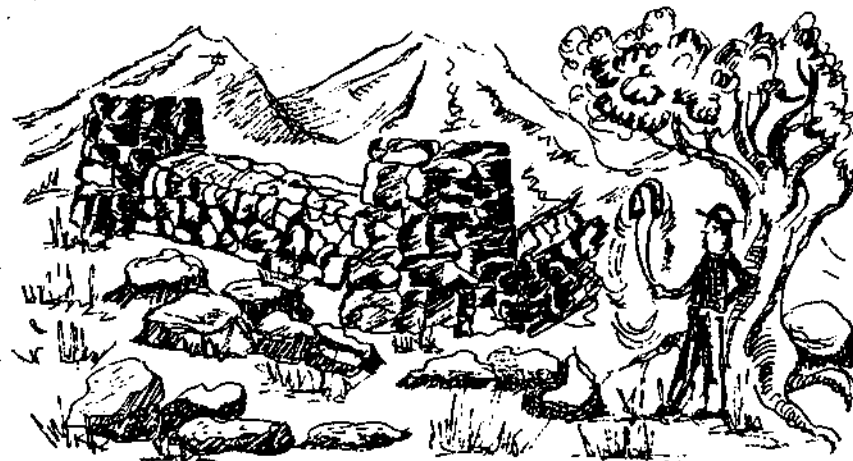
El nostre Estol Vidalba és una Càtedra. Aquí - aprenim a mirar i a callar. A l'Estol li arriben els - parlaments que, dins l'alzinar, formulen tots els seus habitants, i quan nosaltres en passam hem de saber entendre les veus, les idees i la saviesa dels personatges de l'alzinar.

Devora les fonts hi ha sempre un poble. Alguna d'elles té més gent al seu voltant que tota la nostra Ciutat episcopal i la Part Forana, tot a un ramell. Són mils de carboners amb les seves dones i els seus nins, que encara hi conversen, els aucells i el bestiar que n'ha passat formen una cort que camina encara ara en - processó formada vers els estels i es perd dins el cel blau.

Sovint, trepitjam camins de muntanya empedrats, i les seves lloses duen escrites les històries més humanes i profundes. Missatgers que de nit tornaven de la vila, amb un record de l'estimada. Marits que, a trenc d'alba, baixaven a cercar un metge o un remei. Bísties amb beaces carregades de carbó, de càrritx o d'oliva. Jo venea bellugadissa, que fugia del silenci per a trobar en la ciutat un poc de bulla. Petits aplecs de veïnats que duïen el mort a enterrar. Jovent que tornava del - servei o de noces o de festes patronals, o de visitar parents per Nadal. No tenim dret a trepitjar els camins antics dels nostres avantpassats, parlant de qualsevol cosa intranscendent. Cal escoltar l'eco d'aquelles lloses i la veu dels avis amagada dins la pols.

De vegades, aquests camins condueixen a un talaiot, i llavors les nostres passes se mesclen amb la petja misteriosa enfonsada dins el segles i el misteri dels primers pobladors de la nostra illa. Com podem trepitjar aquelles pedres esbaldregades pel vent, la neu i la pluja, sense meditar profundament en el misteri de l'home i de la història? Sols el silenci cultivat pot unir els nostres pensaments amb els homes llunyans d'aquelles cultures tan remotes.

Quan, en canvi, les nostres converses es tornen tan - apassionades, la nostra dèbil atenció es concentra tota en la petitesse del tema i no ens queda capacitat de contemplar vers l'horitzó.

Per voler saber de tantes coses, ens perdem la més important i la més gran: l'experiència i la bellesa de la natura.

Cavallers; Crec que avui és el dia oportú per a fer un canvi i corregir els nostres errors. L'Estol Vidalba - ha de callar més. Això no és una bulla, ni són uns darrers dies de tot l'any, ni un parlament on tothom hi diu la seva, som un Orde de contemplació, tal com el nostre Patró ens -

ensenya en el "Fèlix de les Meravelles".

El nostre ofici és escoltar la natura i aprendre d'ella. Callem, i escoltem el llenguatge del silenci.

Tal volta, amb el temps, arribarem a saber llegir el que està escrit en les muntanyes i als conraments. El nom que tota criatura verge mostra i fa patent: el Nom de Déu.

Amb el pes que l'experiència dóna a les meves paraules, com a mestre de novicis que vaig esser uns anys, em permet donar-vos una descripció de les diferents etapes que es travessen en el creixement vers l'ideal.

La primera és l'alegria bellugadissa del qui descobreix les seves cames i la força dels propis peus. Són les primeres excursions que alliberen dels encadirats, dels cotxes i camions, del seure reposat i peresós, i donen al nostre cos la joia fresca i bullanguera dels cabrits i mens acabats de néixer.

La segona etapa és una passa més, que consisteix en descobrir la salut sumada entre tots els cabrits muntanyers aplegats en colla. És el gust i la satisfacció que se sent, assaborint la convivència dins la muntanya, entre els amics, tots ben sans de cos i d'esperit, amb el cervell rentat pel vent i amb les idees pentinades per les bruixes de les coves i batzers. Sentir els acudits de la gent, comentar lluny de ciutats i viles les baixeses dels homes, consentir que l'altura i la distància relativitzin els problemes, donar pas al bon humor que raja com la font de Na Mateva, menjar i beure a pler, sense massa miraments, compartint amb els altres els queviures i quemuiar, tot això són experiències de segon grau.

Al tercer s'hi entra per les finestres dels ulls, quan la porta de la boca ha quedat closa i amb barra posada. Per a entrar al tercer grau, cal saber callar i contemplar en pau les grandeses de l'univers. Aquesta etapa vol poca gent, requereix aturar-se i canar a pams l'horitzó per a descobrir la petitesa de l'home i la grandesa del món. En aquesta etapa correspon el do de llàgrimes, tal com les de Francesc, Ramon, Benet, Fèlix i altres savis del boscatge. Els plors són expressió o resposta normal de l'home que s'ha topat amb Déu. No té millor llenguatge per a contestar a la força dels

turons, als xiuxiueig dels arbres i les fonts, a la imaginació violenta dels penyals i a la somnolència dels comellars, on s'hi amaguen els misteris dels segles i la vida del relam que xucla en el seu fons.

La quarta etapa, cavallers, correspon a la proclamació, fanàtica i tot, de les veritats que les muntanyes ens ensenyen. És el temps dels himnes i cançons, de les proclames, escrits i reunions; és el temps de planificar i reunir esforços per a treure tot un poble de l'esclavitud del pla, i dur-lo a la terra promesa de la llibertat que tenen les muntanyes. És el temps dels redemptors, dels manifestos, de les gestions directes o indirectes.

Pero també això té una fi i acaba. La vida ensenya que l'home és com el vent, lliure i gran, fet per Déu per a caminar a l'ample, per tot lo món com a rei i senyor de tota la creació. Aquí radica el fonament de la darrera etapa: l'home camina pel món a l'ample, sense companyia aparent, perquè du dins ell el món sencer que, al contacte amb l'univers, li ha transvasat. És un home simple i ple al mateix temps; capaç d'entendre en tot moment el llenguatge de la natura; tal volta un poc esquiu dels homes, com el bestiar orat de les muntanyes; molt atent als vents i als corrents del mar i de la terra, capaç sempre d'aconseguir la seva meta sense massa ajuda. Quan un home sap

anar tot sol per les muntanyes quasi ja ha arribat a la perfecció. Probablement serà capaç d'anar pel pla sense moltes travelades, i segurament en fugirà sempre que pugui perquè és massa llis, sempre igual i massa ple de mentides.

Finalment, cavallers, el quint i darrer grau de la perfecció del pelegrí es troba tant en les muntanyes com en el pla. Hi arriben els qui han aconseguit la pau amb ells mateixos i no enyoren ni les muntanyes perquè el volum i la grandària del món que duen dedins res no tenen que envejar a les crestes del "Cavall Armat" de la serra pollencina. Igualment la serenitat i l'harmonia del seu esperit és ben consemblant a aquell ametlerar florit, obert als aires de tramuntana, que encatifa els peus del Castell de Capdepera, des de sa cova de Binifel.la fins a ses cases de Sos Sastres.

Aquest darrer grau és una prova de què l'home és un ser tan gran que du dins ell mateix tota la bellesa, la força i la vida de la creació, i el pelegrí camina endins i es va fent enllà, sense distingir massa entre Déu i els homes, entre el món i la vida, entre la naturalesa i la pròpia identitat.

Cavallers: Desitj que tots arribem al cim de la perfecció. Salut i molts anys;

11 - I - 1982

(Nota: a les pàgines 130 i 131 hi trobareu la llista de les muntanyes pujades per l'Estol durant els seus primers onze anys. La rebérem tal dia com avui, després del dinar)

25 DE GENER DE 1982 - NA BAUÇANA

Ell, què me'n direu? Idò heu de sabre que aquesta excursió bellament es pot anomenar s'excursió de ses celebracions i aniversaris. Sa crònica pot ésser sa llista amb -- qualque afegitonet; ala, idò; Vet-la-t'aquí:

1.- Ha comparegut es cavaller n°100; s'agraciat ha estat es rector de Calvià Toni Alzamora; em pens que li han penjat una condecoració.

2.- Es seixanta-quatre anys de D. Jordi.

3.- Es trenta-nou d'En Biel Amengual.

4.- S'èxit de s'operació d'En Terric, i es trenta anys de sa Bona Pau, ja que ell fonc d'es primers col.laboradors.

5.- Si no vaig errat, es 34 aniversari de s'ordenació de N'Amador.

6.- Es denou de sa meva missa nova davant es seminaristes d'aquell temps.

7.- Sa possibilitat de què s'Estol Vidalba faci sa visita "ad limina apostolorum" en sa persona del nostre Bisbe i cavaller D. Teodor. Però això és problemàtic, perquè d'es maig ençà ho arrossega, i encara no ha tengut orgues de partir, i per lo tant, d'arribar. També ho hem celebrat - i així ja no ho haurem de celebrar ilavors.

8.- Finalment, i això sí que és digne de celebració a tota, sobretot tenint en compte els dos cavallers Perelló i Xesc Ramis. Hem celebrat - dic - solemníssimament es tres mil gols del Barça. Vos imaginau voltros quantes coces suposen tresmil gols? A coça per gol, són tres mil coces... Però, que ho creis voltros que en surtin tan "barato"? Al-manco posau-n'hi cent o més; bé, posau-hi ses que vulgueu, que ara no hem de discutir per una coça. I, si de ses coces passau a altres coses, vos imaginau quants d'improperis han amollat an ets àrbits, quantes males paraules, quantes vegades li han dit: "fill de ..."? Quants de pics li han en-

flocat: "mal t'enviassis es siurell, bufallaunes de la -
guitzaj"

No hi ha que dir que tot s'ha brufat amb dolcet i suc
a l'uf. A migdia i tot, encara brufàvem. Devora es pou on
hem fet totes ses celebracions, hem escoltat un escritet
de St. Tomàs d'una revista del Perú. Sa Conversió de St.
Pau mos ha passat per maia.

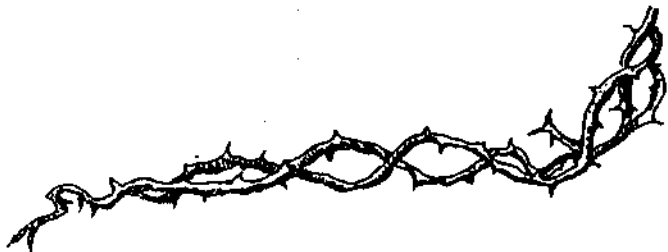
En Tomeu, no sé en quins moments, ha tret i mostrat
una mostra d'es futur llibret de ses cròniques, i ha -
repartit exemplars de sa Bona Pau, en es trentè aniversa
ri.

Tenim un petit soscaire. I és que En Parets no pot
xerrar.

Després de dinar, hem tornat recitar "La caminada",
que En Pere havia completat.

Devora un bell pi, tenim capítol. Tornen fer repe-
tir an En Tomeu lo d'es fulletó. En Cabot pren ses mes-
sions i parla de què l'any 84 és es Centenari de sa Co-
ronació de la Mare de Déu de Lluc, i de què seria bo -
que hi anàssim a peu, i que hi vagin de tots es pobles...
Seguix debanant i parla de "via-crucis" i passos, i ra-
joles i de què vol permissos per entrar an es convents
de clausura, i de què ses parròquies que tenguin Passos
p'es carrers, que l'avisin. També hem parlat de què,
amb motiu d'es Centenari de Lluc seria molt oportú que
se restauràs es camí vell, i que això ho podrien fer
grups d'excursionistes, escoltes, etc.

Llavors En Joan Font ha inventat un neologisme,
"rajologia".

8 DE FEBRER DE 1982

EXCURSIO DELS AMETLERS
EN FLOR

AUCANELLA - MÍNER - BIATRÓ

Guia: Mossèn Miquel Gual.
Concentració davant la parròquia de Campanet.

Ja diuen que "uns comptes fa s'ase i uns altres es
traginer"; i això és ben ver i comprovat per s'experiència,
almanco d'avui, perque heu de creure i pensar que tota sa
passejada ha anat així com deia sa fulla, o sigui segons -
ses dues retxes que he apuntat just su-aquí dalt. Tot ha
anat segons sa fulla, llevat de sa parauleta "flor", per-
que heu de creure i pensar, i pensar i creure que d'amet-
lers en flor només n'ha tengut es nom, tot lo més n'hem -
vist qualcun a sa tornada, i abaix de tot. Penyes i pedres,
herbes i plantes de garriga, a bufetades, però ametlers -
en flor... ah; això ja són figues d'altre sostre.

Però, no passem s'arada davant es bou, i diguem, per
començar, que En Pere Orpí, En Tià Llinàs i jo hem passat
per s'oratori de Sant Miquel i mos hi hem trobat D. Jordi
i En Llorenç "Garbeta" que feien els "passos". Esperaven
allà, i no hi tenien cap feina, perquè mos havíem de tro-
bar davant sa parròquia de Campanet, i cap allà mos hem
esquitxat.

Hem fet una visita a l'església d'es poble, i lla-
vors tornam agafar cotxe i cap a Biniatró manca gent.

Es temps d'es berenar menjam olives de s'alfàbia
de s'estol, salades p'es cavaller solleric Andreu "Topa"
i com que, "laus in ore proprio vilescit", no esperarem
que sia ell que s'alabi, ho farem noltros dient que són
unes olives precioses, i que convé que l'any que ve en
torni salar, i que li surtin tan bones com enguany. Amèn.
Amèn.

MUNTANYES PUJADES PER L'ESTOL VIDALBA DURANT ELS SEUS PRIMERS ONZE ANYS (1971-81)

Muntanya	Mts	Dates de les pujades
PUIG MAJOR (Escorca)	1445	4.5.79
PUIG DE MASSANELLA (Escorca)	1352	25.2.71 10.4.78 25.2.80
PUIG D'EN GALILEU (Escorca)	1195	4.12.78
PUIG DES TOSSALS (Escorca)	1115	24.3.80
SERRA DE SA RATEJA (Bunyola)	1107	20.11.78
PUIG DE SES VINYES (Escorca)	1103	15.1.79
PUIG TOMIR (Escorca)	1102	23.4.79 1.6.81
PUIG DE L'OFRE (Escorca)	1090	12.2.71 20.11.78 20.10.80
PUIG DES TEIX (Deià)	1064	28.1.71/6.2.75/13.3.78/18.5.79
PUIG DE NA FRANQUESA (Escorca)	1060	20.11.78
PUIG DE N'ALÍ (Escorca/Selva)	1038	13.12.81
SERRA D'ALFÀBIA (Telefònica) (Bunyola)	1034	17.12.79
PUIG DE GALATZÓ (Calvià/Estell./Puigpuny.)	1025	10.3.72 23.6.80 5/6.8.81
PUIG ROIG (Escorca)	1002	Encara no hi hem pujat
Es Cornadors (Escorca/Sóller)	980	26.3.79
Puig de S'Esclop (Andratx)	926	7.5.79 3/4.8.81
Puig de Ca (Pollença)	885	23.4.79
Puig Gros de Ternelles (Pollença)	838	21.5.79
Sa Mola del Ram (Esporles/Puigpunyent)	833	19.11.79
Puig d'Amós (Alaró/Bunyola)	832	19.5.76 31.12.79
Castell d'Alaró (Alaró)	822	29.12.80
Penyal d'Honor (Bunyola)	819	24.9.79
Puig de S'Alcadena (Alaró)	817	9.1.78 2.11.81
Sa Mola de Son Paçs (Esporles/Valldemossa)	750	28.12.81
Sa Cuculla de Fartàritx (Pollença)	712	12.3.79
Sa Capella Blava (Campanet)	676	27.2.78
Sa Gubia (Bunyola)	608	21.11.77 15.12.80

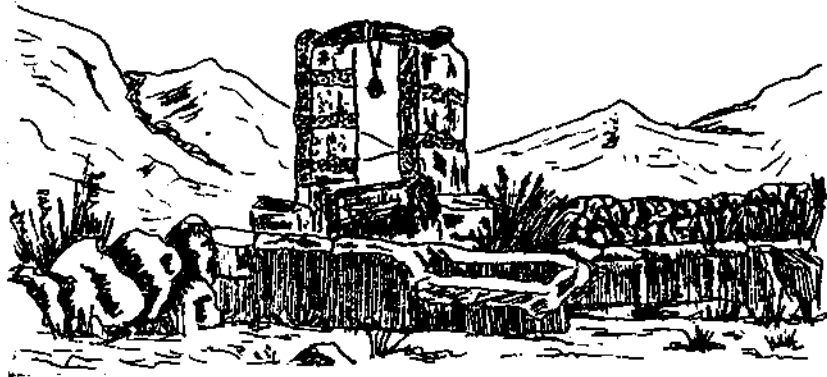
Sa Talaia Freda (Artà)	562	24.4.78
Puig de Randa (Cura) (Algaida)	548	1.12.80
Es Beç de Ferrutx (Artà)	519	10.3.80
Es Puñtals de Valldurgent (Calvià)	510	4.12.77
Puig de Sant Salvador (Felanitx)	509	27.7.80 12.1.81
Es Castell del Rei (Pollença)	490	27.3.78
Puig de Garrafa (Andratx)	461	3.1.72 29.1.79 26.1.81
Sa Mola de Tuent (Escorca)	461	5/6.8.80
Sa Talaia de la Victòria (Alcúdia)	444	18.12.78
Sa Talaia Moreia (Artà)	432	9.4.79
Puig de Galdent (Algaida/Llucmajor)	420	13.2.78
Es Castell de Santuèri (Felanitx)	408	27.7.80 12.1.81
Sa Dragonera (Farola Vella) (Andratx)	360	5.6.78 18.5.81
Sa Muntanya de Sa Vall (Manacor)	350	9.2.81
Puig d'En Farineta (Andratx)	330	25.3.71 17/18.7.81
Puig de Maria (Pollença)	330	29.6.81
Puig de S'Aliga (Capdepera)	245	2.1.79
Sa Torre de Lluç (Escorca)	243	26.5.80
Es Cap Vermell (Capdepera)	210	25.11.75 3.11.80

...i encara en queden d'altres!

Santa Llúcia de Mancor, 11 de gener de 1982

XIe Aniversari de l'ESTOL VIDALBA

Caminant caminant, hem passat per devora un pou molt hermós i fondo. Amb so poalet d'En Pep, poalet i - corda - s'entén - hem canat sa fondària d'es pou, i hi ha hagut vuit braces de corda, i En Tià Llinàs diu que se contenen vuit pams cada braça: hi ha hagut 13 mts. manco un pam.

Hem anat una bona estona per dins un bosc d'alzines de tota casta. N'hi havia de petites, de grosses i - de mitjanceres. "Es s'arbre de Mallorca - ha dit un - sa meva teoria és que es pins són forasters". Encara no heu endevinat qui ho ha dit?

Devora sa font d'es xiprers, o devora es xiprers - d'una font, hem fet oració. Hem cantat una cançó normal, i dic normal, perquè llavors n'hem cantada una d'aquelles que s'encalcn. En Llorenç Tous ha llegit un bocinet de Sant Pau, perquè fa quinze dies que tocava fer-ne commemoració, i no en férem, degut a què no hi va haver temps ni pensament, per mor de ses moltes celebracions, "i això és una ofensa que s'estol no se pot permetre", "això més que una ofensa - ha dit aquell que En Joan Parets no vol que anomeni tant - és un oblit". S'ha llegit es salm - del bon Pastor, i un tronat ha pegat un crit de "Visca el Barça".

Passam a prop d'Aucanella i Aucanelleta, i dinam a Míner; ses cases estan tancades, amb un bon esplet de cans que lladren, i per lo que sembla, tenien rusca ferm. Un ca valler caritatiu ha replegat menjar per a dur-los-ho.

Després de dinar, i malgrat ses sonoríssimes roncodes d'En Xesc Ramis, hem celebrat es centenari d'es naixement d'En Llorenç Riber, que - per lo que diuen - va néixer fa cent anys i busques.

Després de sa presentació que va fer En Miquel Gual, En Tauler va llegir un trosset de certamen d'es Seminari; En Parets, una poesia del P. Miquel Colom. Torna envestir En Tauler, i acaba d'afaitar es ramell En Pere Orpí, recitant sa poesia d'En Riber "porqueret de la pellissa".

Fins aquí, ses notes que havia replegat, i com que no en tenc pus, pos punt. Tornant repetir - això sí - que - d'excursió d'ametlers en flor n'ha tenguda tant com jo de canonge... Garriga i muntanya, muntanya i garriga...

22 DE FEBRER DE 1982. SON MACIÀ

MOLA D'ES FANGAR - SA MOLETA...

i afegia es calendari:

"Guies: Sebastià i Pere Llinàs. Els cavallers cercaran espàrecs, per fer una truita a Sa Moleta".

Això dic que ho deia es calendari, pero uns comptes fa s'ase i uns altres es traginer. Perquè, heu de creure i pensar i pensar i creure que només hem tengut un guia: En Pere, perquè el pobre Tià estava ben atabacat; Déu faci que prest, si convé, torni trescar amb sos cavallers. Amèn.

Això per lo que fa relació an es guia, i en quant an es espàrecs, casi val més no parlar-ne, perquè si no hagués estat per N'Amador que té un nas de fura per tot això de cercar coses bones de per foravila, i de qualque altre cavaller que en va trobar alguna manadeta, només n'haguéssim sentir parlar d'espàrecs.

Per si un dia vos succeeix que anau a cercar-ne i en trobau, heu de sebre que

"diuen que l'esperaguera
n'és un espàrec quan neix,
i, si no el cullen, tant creix
que neix mascle i mor femella"

Mirau si ja és vell això d'es "travestis".

I també heu de sebre que "a finals d'agost i principis de setembre, les espàregueres floreixen i deixen anar una aroma ben agradable:

"Dins la solitud tan aspra del mont
en la cima excelsa i en el vall pregon,
qui trabuca l'àmfora plena de parfum?
és l'esperaguera. Vestí sa nuesa
d'espines punyentes
amb unes floretes petites, olentes...
i em fa una escomesa
dient: ego sum!"

I encara heu de sebre que "el decuit de rel d'espàreguera al 3%, pres a tot beure, activa la secreció urinària (això vol dir que te fa pixar de granat). Els espàrecs també són diürètics o afavoridors de l'orina, pero només n'han de ser aprofitats els extrems, i quan encara són sucosos i gens lignificats, menjant-los bullits i amanits (això vol dir trem pats). Quan es fa ús constant dels espàrecs, cal vigilar els orins, i si aqueixos prenen una certa olor especial, difícil de definir (s'olor s'entén) se suspèn es tractament durant alguns dies, per a recomençar-lo més tard. Aqueixa cura de temporada és per a combatre el reumatisme". Així que, ja ho sabeu D. Jordi, fora espàrecs;

I ara voltros direu: i aquest homonet de ses cròniques no té res pus que dir més que embuiar fil amb sos espàrecs? - I jo vos diré que sí; qualque cosa més tenc que dir, perquè no mos passàrem tot lo sant dia cercant i no trobant. Malavetjarem no ajeure-mos damunt s'arada, i fer via a contar ses quatre coses d'aquesta excursió.

1.- En Llorenç Tous mos ha comparegut vestit d'indi; és així com ahir va anar a sa processó laica que va organitzar s'Ajuntament de Ciutat i que s'anomena "Rua" - sa processó, no s'Ajuntament. Suposam que es batle i es regidors - com tot mortal-tenen ses altres rues que toca, i allà on pertoca.

2.- Partim, i ja tenim sa brusqueta que comença a venir amb noltros. Llavors, s'espassa i podem berenar amb pau i tranquil·litat, fent foc i tot. Berenam davall uns pins, just devora lo que va ser sa capella d'unes grans cases, ara abandonades casi del tot, i que només s'empren unes portasses i estables. Són ses cases de Sa Mola. Diuen que tenia tantes finestres com dies té l'any... Canten papers i menten barbes, diuen idò que antany habitava aquestes cases una senyora beata un poc eixalabrada, i que devia estar tocada de sa caixa de sant Pere, i que en sa nit tenia unes revelacions (si de desanament o si per massa vi, - no ho sabem) en les quals sa fantasma que li compareixia li deia que tot faria ull, i que havia de fer dur ses pedres per a construir l'església de Son Macià (que també ja ha fet ull). Vetaquí, idò, "estos, Fabio, ay; dolor..."

3.- Partim de d'allà, i ja toca començar a cercar i trobar espàrecs. Però lo que comença ben prest és sa brusca, que parteix molt en bones, i llavors s'entusiasma, i no vos dic jo si ho era gustós i sucós per dins sa garri ga... Es pop ha estat segur. Mos arreceram davall una barbana que feien ses penyes de Sa Mola d'Es Fangar. Feim foc, i amb figues seques i unes bones tímboles d'herbes, - mos espassem un poc sa banyadura.

4.- S'atura de ploure, i li acopam per seguir sa nostra caminada. Pujam damunt sa Mola, i mos n'ha passada - una com un covó. Ha resultat que, com que no havíem de romandre per allà dalt, no hem tengut més remei que girar es bous i tornar davallar. I no mos hem aturat fins davall - una mitja cova que feien unes penyes. Hi havia un coconet amb aigua, i qualcú n'ha beguda. El guia major Pep, per no perdre el nord, i es poeta Pere, perquè no se li estronqui sa vena.

5.- Hem seguit davallant fins a sa terra plana. Hem caminat per camades i passant just arran de ses cases d'Es Picot, amb un llargarudíssim i altíssim fasser que fa de guàrdia, hem pogut contemplar amb tota sa seva majestat i

solemmitat Es Picot, que heu de creure i pensar que és tot un senyor Picot.

6.- Hem seguit per camades i asfalt fins que tornam prendre camins de ginya per arribar a Sa Moleta, que era es lloc on havíem de fer ses truites d'espàrecs. Seguint ses indicacions d'En Tià, En Tous, n'Orpí i jo hem anat a fer una volta, i n'hem trobat dues manades.

7.- Amb tot i amb això, s'han fet truites d'espàrecs, que els hem fet retre, a força de patates i ous. Ha estat com lo de s'excursió de s'altra diassa. Se parlava d'ametlers florits, i de tot vàrem veure fora flor d'ametler. Avui havíem de fer truites d'espàrecs, i què hem fet, cavallers? Qualque espàrec amb truita, i conformau-vos. Es temps que se preparava lo que se diria truita d'espàrecs, sa majoria de cavallers hem aprofitat per escalfar-mos i eixugar-nos un poc sa roba, sobretot calcetins, botes i peus.

8.- "Inter aves, turdus, si quid, me iudice, certet; inter quadrupedes, gloria prima lepus"...

I com que no teníem ni tords ni llebres, ben bona ha estat sa truita, i ben bona ha estat sa sobressada que mos han donat a can Pere.

Treta sa panxa de mal any, i amb cafè i suc a voler, hem començat es capítol: En Llorenç Lladó parla de sa pregària que havíem de fer, i no hem feta. Mos diu que s'escoltisme va celebrar sa Diada del Pensament, i que es fundador parlava de "deixar el món un poc millor d'així com l'hem trobat", i això vol dir (ho diu En Llorenç, no es fundador) això vol dir que no hem deixar s'escurada. De fet, deixam s'escurada.

En Pep ha parlat de s'anada a l'Alguer. Diu si s'avió costarà 15.000 pts, i si d'allà hi hagués gent que volgués aprofitar per venir a Mallorca, just que s'animalot no hagués de fer dos viatges de buit, la cosa no sortiria tan cara; fa propaganda per dir que la cosa és barata. S'ha parlat de si, en apuntar-se, se pagarien mil duros. Parlam també de sa possibilitat de camping o d'hotel de dues estrelles... Per si no ho sabeu, això de camping vol dir dor mir de mala manera. Sembla que això de ses estrelles guanya adeptes de cop. "Ni noltros travats per ells, ni ells obligats per noltros", diu En Pep; trob que esta molt bé - això; res de traves; tot i tots, alloure. Seguim parlant sobre quina gent podem convidar, o quin orde s'ha de seguir per apuntar-se, o sigui qui són primers, i de si hi ha d'haver gent que camina o no camina, homos o dones... El senyor Cabot té dubtes de dones, i no els arriba a aclarir.

Per acabar, se dóna informació sobre un punt que no apunt, perquè no el me deixen apuntar... Pere, Pedra, Picot, Roca, Mola, Moleta... Ummm; quina operació;

9.- Tancam ses cases, i acompanyats d'un bon soleiet, tornam a Son Macià, i d'allà, cadascú a ca seva.

8 DE MARÇ, 1982. ES TOSSALS

"Convé dur cantimplora per aigua" - deia sa fulla. I jo trob que n'hem haguda de mester de cantimplora; perquè - d'aigua n'hem tinguda a voler. Se mos pot aplicar ben bé - allò que va dir el senyor Virgili: "lustravitque viros", per què heu de pensar i creure que hi hem estat ben roats, i n'hem vista molta d'aigua. Perquè, entre sa que el bon Jesús mos enviava des del cel, sa que havíem de trepitjar, i sa que corria per sa síquia que va d'un embassament a s'altre, vos assegur que no hem estat per aigua avui.

Però, aturem es bous, i anem per parts. En Pere i jo que veníem de terres llunyanes ho hem tallat més just que sa pell d'es nas; per poc, no aglapim s'estol que ja començava sa trescada. Deixam es cotxe i mos afegim a sa processó i an es fred que feia, que era ben rabiós i vitenc. Berenam a sa Font d'Es Noguer, arrufats davall ets arbres, perquè sa brusqueta i es vent i es fred i sa miqueta de neu, si mal no record, també volien sebre de què berenavem és cavallers de sa Vidalba. Es que casi no ho han volgut sebre han estat En Cabot i En Llorenç Garbeta, que han fet anques enrera, i amb excuses de mal pagador, s'han estimat més sa calor de sa foganya que sa fredor de sa muntanya. És ver que En Cabot - ha començat a mastegar fassols amb coses d'es seu negoci de rajoltes dels Passos i altres cabòries que el duen seny-perdut; i En Llorenç també ha posat excuses... tal volta fos - per allò de que "non bene conveniunt nec in una sede morantur majestas et amor", que acomodat an es mallorquí d'avui en dia vol dir que "ses avarques o sandàlies no són bones - per trescar en dia de fang". Lo cert és que li han acopat, i bona nit si et colgues; Noltros els hem deixat anar, i hem seguit es nostre camí. Lo únic que els deim és: "Quid facis in paterna domo, delicate miles?"

Com dic, noltros hem seguit es nostre camí. Amb -- qualche estona de brusca ben espessa. Arribats a no sé quin punt - En Pep ho sap - mos ha fet aturar, per a proposar-nos un canvi de ruta per mor de sa boira i altres inclemències

temporals; més que un canvi de ruta, era donar-nos a triar entre es pujar allà dalt - i ho assenyalava amb - so gaiato o amb so dit - o anar cap allà, fins a ses cases de... (ara no sé que se diuen)

Hem decidit anar cap an aquestes cases, i hi hem arribat ben aviat. Feia una estona que no plovia, i allà a sa carrera hem fet foc. I, com que encara era un poc prest per dinar, hem pegat un bot fins a sa font d'es Prat, i seguint una estona sa Canaleta de Massanella hem tornat voltar cap a cases, i per allò de que "val més fer rots que badais", no hem anat pus de solfes i mos hem posats a dinar.

Després de dinar, hem decidit pujar cap an Es Tossals, perquè es temps havia millorat bastant. En Parets i es seu acompanyant mos deixen i se'n van, però no per qüestió de rajoles ni sandàlies, com aquells altres dos de qui suara vos parlava, sinó per mor de que En Joan tenia cama o cuixa que no funcionava així com pertoca, degut a que se va fer mal jugant a futbol,

Hem seguit per amunt, fins que hem estat en aquella coma que hi ha per allà dalt, enmig de ses cucuies d'aquelles muntanyes; hem retallat un tros d'itinerari, i hem seguit pujant un tros més. Ara, entre boira, brusqueta i aquelles flòbies de neu entravessades de calabruixó, que s'aficaven per sa cara com a puntes d'agulla. I ja mos teniu a noltros, caminant arrufats i abrigats, talment una caravana d'aquelles que surten a ses películes de "Ponent". Estant amb aquestes, hem anat a redossar-mos devora unes penyes. Aviat s'espassa, i tornam partir, començant sa davallada. A D. Jordi i a mi, mos han hagut d'ajudar per davallar una paret.

Afegitons: ha començat un cavaller nou, En Pep Sastre, rector de Porto-Colom. En Joan Font duia un pa raigua; no sabem si volia dur es "combregar" a qualque malalt...

5 D'ABRIL DE 1982. PUIG D'ES TEIX, PER DEIÀ

Deia el gran Sant Agustí que el bon lladre "dum patitur credit", i noltros, germans estimats, heu de sebre - que som com el bon lladre, "creim i patim".

Vos trobau es Dilluns Sant de l'any 1982, a les nou d'es matí a Deià; això vol dir i suposa que, per arribar-hi, sobretot En Pere i jo, hem hagut de pegar una dematina da feresta, com sa que pegaven es nostres padrins, en anar a garbejar, que llavors es govern podia ser tot lo que volguéssiu, pero no se posava amb sos rellotges, ni amb ses hores ni amb so sol; i les vuit eren les vuit, i les nou eren les nou... No com ara, que les nou són les set. Ja ho diu sa cançó:

"Es Govern d'avui en dia
hi vol anar adelantat;
jo mai m'haguera pensat
que les dues fos migdia".

Vos trobau, dic, a Deià, i començau a saludar ets - amics trescadors; En Pep vos carrega de mapes; vos mirau - ses fletxetes, i sa retxa més negra que és s'itinerari pre vist i sa direcció a seguir. Vos ho mirau ben arreu, i deis: "ell es redol que abriga damunt es mapa és com una peça de quatre d'un temps... Res, això seran dos bulls; I així cobrau coratge. Pero llavors a un se li ocorre demanar an En Pep per on d'anar, quina direcció hem de prendre, i l'home tot xalest senyala amb so dit cap allà. Voltros mirau cap allà, i només veis un frontal immens de penyes molt altes amb qualque taca de verdor; i totd'una vos torna venir an es cap lo de St. Agustí i el bon lladre: "dum patitur, credit". I lo bo que, per mi, sols no arribam an això; més - que a sa fe, arribam an es "patitur". Res, feis un esforç per tenir fe, i començau sa pujada per un camí no massa aspre i bo d'anar entorn. Però ben aviat mos compareix una rosseguera d'aquelles vitenques de tot... I En Pep diu: En aquella alzina mos veurem. I au; si mos n'anam, per amunt;

cabretes. Ja mos teniu "aquí caic, allà m'aixec, cercant es millor carrerany, per arribar a dalt. Pero, et girassis per on et girassis, hi havia una mala petja - de cent mil dimonis.

Haviem acabat sa rosseguera, però es rost no s'a cabava, i noltros per amunt; i per amunt; Sort de ses carritxeres, que han estat sa nostra salvació, i mos - han ajudat a no caure i poder arribar allà on tocava - arribar.

Sols no hem tengut temps d'aclarir si era vere lo que diu sa cançó:

"A dins una carritxera
vaig trobar un regueró
i va estar tot ple d'amor
d'aquella tan verdadera".

Vos dic que noltros no hem anat a esbrinar si - hi havia amor o altres coses; lo que mos interessava - era no pegar grufada i arribar sencers a s'alzina. A - força de premudes i grapades, hi hem arribat; i allà - tots plegats, amb En Tomeu Barceló talaiant, assegut - damunt una roca alçada una partida de braces par damunt ses altres, hem fet una fumada ben guanyada.

Si ara vos mirau sa fulla, llegireu unes lletres que diuen: "pas d'es racó", i veureu que just devora hi ha sa retxeta negra, que fa moltes volteres, i sembla - que tremola, de retgirada que està. Vius, aquí; Si sa - retxa tremola, figurau-vos què han de fer ses persones. "Dum patitur, credit", deia St. Agustí del bon lladre, i noltros tornam an es "patitur", i entre un fil de fe rro com arrambador, ses ajudes fraternals de cirineus i verdniques compassives, entre actes de fe, esperança i caritat, arribes a passar, i què guanyes? què trobes? quan has passat es pas...? Et trobes amb sos altres - que et miren com es jueus devien mirar En Llätzer després de sa resurrecció, i et trobes En Pep tot satisfet que et dóna sa mà, i t'enflocà: "Enhorabona; has

passat es Pas d'Es Racó;" I ara, digau-me voltros si no valia la pena pegar sa gran dematinada, pujar sa rosseguera, aferrar-se per ses carritxeres, passar es Pas - d'Es Racó per trobar-te amb un home content que et dóna s'enhorabona;

Llavors mos hi asseim, i el P. Amador treu un pot d'ametles ensucrades ("garrapiñadas"), que mos han venut com anell al dit. Hem assatjat unes cançons per a s'oració; hem fet s'oració i hem cantat ses cançons de bon de veres.

Hem seguit per amunt, fins que mos hem trobat amb una paret que havíem de botar, i feina que mos ha duita, perquè estava mig esbaldregada. Havíem d'anar més vius que un conill canonge per no tenir un denou. Emperò, amb seny de bístia vella hem passat.

Des cap d'un poc, mos tornam aturar per reposar - una mica. S'han repartit caramel.los de cafè amb llet que duien, com ses persones, un vestit damunt i un da vall. Es de davall era blanc, com es "calçons blancs"

d'un temps, i es de damunt era de colorins, i duia - aquesta inscripció: "La cabra. Pastillas café i leche. Crema".

Seguim una mica més, i es guia mos presenta dues opcions, o sia, sa possibilitat de triar entre dos camins. Feim votació, i decidim fer dos grups: un, guiat p'En Pep, anirà cap a un vent; i s'altre, guiat p'En Llorenç Tous tirarà cap a un altre vent. Si sa memòria no me falla, es punt final d'aquests dos camins, havia de ser Sa Font d'Es Voltor, per dinar asullà.

Jo vaig partir amb so grup d'En Pep, i fins a sa Font de sa Serp, s'ha dit; No estava previst pujar - damunt sa cucuia d'Es Teix. Això s'ha deixat al lliure albir de cadascú. Que no trobau que fa bo aquesta parauleta? Lo que vull dir és que sa pujada a sa cucuia d'Es Teix s'ha deixat an es reials orgues de cadascú, perquè, qui més qui manco, ja havia pujat qualque vegada allà damunt; en tot i amb això, es tres cava--llers cames llargues s'hi han enfilat: En Llorenç Lladó, En Manuel i En Tomeu de Na Serral (Barceló).

Es més descansats del món, esperàvem que tornassin davallar, quan - cop en sec - mos compareix s'estol d'En Tous, amb ell davant davant; poques i bones; va dir es pagès; Ni Font d'Es Voltor, ni una punyeta; com a guia, avui En Llorenç ha fet ets ous en terra, com ses terroles. Se li pot dir lo que deien d'aquell rector:

"Est bonus, et fortasse pius, sed rector ineptus.
Vult, meditatur, agit: plurima, pauca, nihil"

Aixo és: "en vol moltes, en pensa poques, no en fa cap". I si ho voleu amb un mallorquí més comú, això vol dir que "ha cagat dins sa ferrada".

En vistes de s'èxit, decidim dinar aquí, a sa Font de Sa Serp, i nemine discrepante, així s'ha fet.

Tenim temps de fer horeta, i llavors començam es ca pítol. En Manuel mos dóna unes fulles que parlen de l'Alguer. En Llorenç Tous mos diu que per Ciutat hi ha el P. - Schökel, i que si anàs bé, es Dimecres Sant, després de sa Missa Crismal, se podria tenir una xerrada amb ell, en es Seminari Vell. En Bauça diu que En Mascaró en té 22 d'apun tats (En Mascaró és es qui organitza es viatge a l'Alguer). En Pep diu que farà gestions per veure si podem passar sense haver d'anar d'hotels, perquè la cosa no surti tan cara. Diu també que, sa setmana de davant Pasqua, hi pegarà una fua, per a veure com està tot allò de per allà.

Se parla també dels Amics de la Trapa, i miram qui substitueix En Miquel Ambròs, que no sé quins empirreumes té. Proposam que En Joan Cabot mos representi, ja que ell és "amic de La Trapa," per un altre caire, i així encara ho serà més.

Se mos llegeixen propòsits i desitjos d'Es GOB, i se mos parla d'un es diapositives. Ara que tenim En Pere - Orpí entre noltros, fa com a cabota que mos venguin a parlar de diapositives.

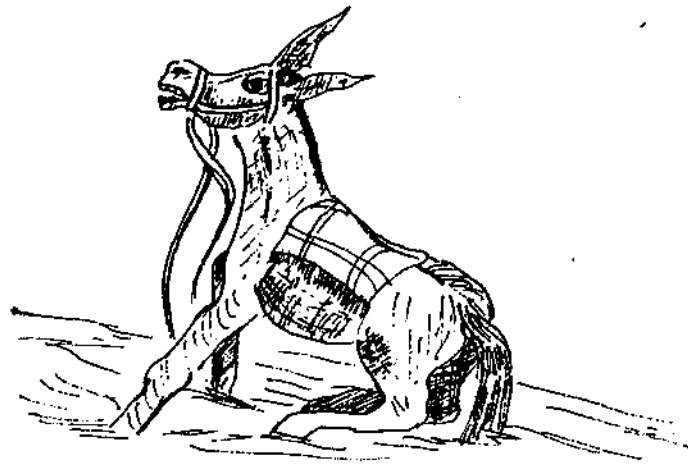
Entre tant de xerratòrum, s'ha fet hora de partir, i au; si mos n'anam.

Com que fa estona que no heu mirat es mapa, convé que el vos torneu mirar, i veureu que - abans d'arribar - a ses darreres voltetes - hi ha com un esperó que surt - sense cap lletra ni res; pero no vos fieu, que quan manco vos penseu, vos sortirà a camí un altre pas, no vull dir com es d'Es Racó, pero envant s'hi fa; figurau-vos que tam bé hi ha fil de ferro i tot. I llavors vénen ses voltetes d'es mapa i es lletrero: "Es xaragalí de ca'n Boqueta" (su pòs que deu voler dir "xaragallí", pero ja esta bé així). Això vol dir que hi ha una rosseguera immensa, pero just al revés de sa d'es matí. Aquella anava per amunt, i aquesta va per avall. No vos dic jo si el prenies an es trot, i

n'alçaves de polsim, i en feies córrer de pedres, però, com que per davallar tots es sants ajuden, amb dos bulls han estat cuites, vull dir que amb una exhalació hem estat abaix, llevat d'En Cabot, que no les tenia totes segures, i amb En Pep que li feia de crossa, ha davallat per un altre indret, vora-vora rosseguera.

De sa rosseguera a Deià, han estat dues grapades, i ja podeu veure quina l'hem feta: hem posat ses anques a bon lloc, i cap a cases manca gent, no fos cosa que an En Pep li passàs p'es cap afuar-mos a qual que altra rosseguera, i en fariem de paper pujant o davallant rossegueres, a posta de sol; Mos passaria lo que li va passar a s'ase d'En Ballester, com diu sa cançó:

"Faràs tanta de carrera
com s'ase d'En Ballester
que amb un any i mig va fer
un viatge a Son Servera".

DIA 19 D'ABRIL DE 1982. SERRA D'ES CAVALL BERNAT

Guia: Mossèn Llorenç Tous. Convé dur aigua. Concentració: davant la parròquia del Port de Pollença.

Entre poc i massa, sa mesura passa. I avui ha passat, i d'un bon tros, perquè heu de creure i pensar, estimats germans, que ho havien fet gros an això d'avui, però encara no li havien arribat a sa sola de ses sabates. Bé en parlava En Tous d'untar genolls i frontisses i donar pixa de porc i bones fregades... I En Cabot i jo de sa darrera excursió ençà ja teníem ben decidit no trescar-lo i deixar-lo en banda an es Cavall Bernat, i que l'encalçàs qui tengués encalcera.

Hem deixat es cotxos a sa plaça de davant l'església d'u Port de Pollença, i l'hi hem estret cap a començar sa pujada.

De totd'una ja era una mica aspra, però la mos fèiem nostra. Amb En Tauler que, com un fibló, ha partit per amunt, i no hi havia qui l'agafàs; era com si tengués un dimoni dins el cos que l'empenyia i l'empenyia. En Tous anava molt esmolat i parlava dels "déus" i de lo que li havia succeït una vegada que va voler pujar i se va haver de retre.

Damunt una espècie de replà, hem posat ses anques en terra, i amb santa fruïció, i amb sant delectament i gust, hem enforat es berenar, a fi que es nostre pobre cos tengués forces abastament per a investir es grandioss Cavall Bernat. Hem seguit sa pujada amb En Llorenç Tous que, adesiara i com a d'amagat i per no mostrar es peus en lo de fer de guia, demanava de parer an En Pep. Entre tots dos mos han fet arribar a sa primera cucuia, però abans d'arribar-hi, hem passat su-ran d'aquelles paretores mig esbaldregades que, fent de murades o de "vés a

sebre què", i que és ben segur que les feren alla per-
que les hi volien. Noltros, per lo que pogués esser,
allà les hem deixades, que poca nosa mos hi fan. Dic
que hem arribat a sa primera cucuia, que estava escap
cullada per mor de qualque llamp que en degué fer de
ses seves.

En Cabot, jo i En Xesc Ramis, que s'ha afegit
a noltros, hem deixat anar ses altres cucuies, i l'hi
hem acopat per avall, per anar a Cala Bóquer, baix-
baix, travessant sa vall d'es mateix nom, amb sa Serra
d'es ditxós Cavall a l'esquerra, i sa d'Albercutx a
la dreta; això, d'anada, perquè de tornada se suposa
que tot estarà girat. Lo que ara és una part, llavors
serà s'altra, i s'altra serà una. Noltros tres, idò,
hem seguit es nostre camí, deixant ets altres bena-
venturats cavallers que potoiassin i fessin es tot -
per tot per arribar sans i bons, perquè, segons males
llengües, aquest gloriós Cavall tracta sa gent de molt
mals modos, i te fa anar ulls espolsats i fora son, i
que per poc que badis pegues de morros, i no és un pe-
gar de morros qualsevol, sinó un pegar de morros que
no sols te'n recordes tota sa vida sinó també tota -
l'eternitat; s'Extremaunció no hi seria a temps. Fi-
gurau-vos si seria esglaiós es salt i grossa sa tum-
bersa, que si un canonge - per exemple En Tous - mos
pegàs per avall, no en quedaria altra cosa més que una
cosona vermella d'es comú d'una tomàtiga de ramellet
mitjancera; i si mos hi caigués el bisbe - que ha fet
bé de no haver vengut - no en romandria res més que
una espècie de solideu de ses talles d'un albercoc sec.
I no parlam de rectors ni vicaris ni altre bestiar me-
nut: d'aquesta gent només en romandria una taqueta
d'es comú d'una cagarada de mosca.

Es tres que anàvem per la terra plana, hem se-
guit pacíficament es nostre camí, demanant clarícies
primer a un homonet que feinejava devora unes casetès
i llavors a una madona que hem trobat a ses cases de
Bóquer.

Rectificacions als "Fastos" dels deu primers anys

- 29. 1973. Juny. 5. Hi falta un cavaller
- 90. 1980. Desem. 29. Alaró-S'Escaleta-Castell d'Alaró

1981

- 92. Gener. 26. Puig de Garrafa
- 93. Febr. 9. Son Macià-Sa Muntanya de Sa Vall-Son Fortesa
- 94. 23. Comuna de Bunyola-Es Freu-Avenc de Son Pou
- 95. Març. 9. Puigpunyent. Ses set fonts
- 96. 23. Mortitx-Beo d'Oca-Ses Basses-Lavanor
- 97. Abril. 6. Sa Muntanya de Moncaire
- 98. 22. 3a falla de Sta. Clara. Lluç
- 99. Maig. 4. Mossa. Es Corral d'En Figuera
- 100. 18. Excursió nº 100. SA DRAGONERA
- 101. Juny. 1. Son Marc-PUIG TOMIR-Muntanya
- 102. 15. Font Subauma-Coma de Bini-Els Binis
- 103. 29. Pollença. Puig de Maria
- 104. Jul. 17. Lluna Plena. La Trapa-Puig d'En Farineta

LLEONARD MUNTANER

LLORENÇ GALMES
SEBASTIA LLINAS
PERE LLINAS
ANTONI RIUTORT

FRANCESC LLINAS
JOSEP MOREY
ONOFRE MARTORELL
JOAN PONS
BLAI GOMEZ

JOAN CABOT
GUILLEM QUINA

ANTOINE COLOM

SEBASTIA LLINAS, Jr.
PERE NADAL
RAFEL DURAN
JOAN DOMENGE

- 105. Agost. 3. Ruta d'Estiu. S'Olivar d'Estellença.

PUIG DE S'ESCLOP

- 106. 4. Platja de Cala En Pruaga
- 107. 5. PUIG DE GALATZO
- 108. 6. Mola de Planici-Coll d'Estellença
- 109. 7. Sa Volta des General
- 110. Setem. 21. Arianç. Vall de la Malè

AMADOR BAUZA
ANTONI FONT

JAUME MUNAR

- 111. Octub. 5. Torrent de Lluç-Es Boverons-Cosconar
- 112. 19. AVENC DE SA VIDALBA-Volta a Sa Talala Moreia

PUIG DE S'ALCADENA

- 113. Novem. 2. Biniaraix-Font des Verger-Portell Sa Costa
- 114. 16. Biniaraix-Font des Verger-Portell Sa Costa
- 115. 30. Patronal. Cova del Bto. Ramon-Ermita
- 116. Desem. 13. PUIG DE N'ALI
- 117. 29. Sa Mola de Son Pacs

GABRIEL BARCELO

JOSEP RAMIREZ
ALBERT ROCA

1982

- 118. Gener. 11. XI Aniversari. Biniarroí. Sta. Lluçia Mancor.

JOAN BONAFE
OLEGUER BELLAVISTA
ANTONIO GIL

Anant cap a sa font allà on havíem de dinar, hem trobat una parella d'estrangers que, amb uns binocles, observaven ets aucells. També tenien uns llibres, amb animals de ploma pintats, i amb escrits que donaven explicacions. Els hem demanat de noves així com hem pogut, i els hem dit si mos volien deixar es binocles, i elis han estat ben amants; els mos han deixat, i d'aquesta manera hem pogut veure molt millor es nostres germans que, com homonets de colzada, travessaven s'esquenota disforja d'es disforjo Cavall Bernat.

Camina caminaràs, i cap envant te faràs, seguïem es nostre camí, quan vetaquí que hem trobat tres trípodos o cavallets que aguantaven trompes de mirar lluny; no hi havia ni amos ni madones, ni ningú que guardàs per allà.

Arribats a sa font, hem dinat, reposant tranquil·lament, fins que hem estat associats. Hem xerrat una bona estona, fent comentaris d'es nostres germans enfilats... "I si ara són allà, i si ara allà deçà... i si ara els veim, i si ara no els veim". D'aquesta manera, passava es temps fins que En Xesc ha trobat que ja li bastava, i ha pres es bobiot cap a Ciutat. Deia - si mal no record - que volia anar an es cinema; no sé si hi ha arribat anar o no, ja li demanareu, si tan endarrer n'estau.

En Cabot i jo hem seguit esperant i esperant. Havíem sentit una veu que semblava a prop, pero no havíem vist ningú, i d'es cap d'un poc, mos ha comparegut En Llorenç Galmès aspergiant i renegant: "Cavalls Bernats... Cavalls Bernats...". Ha agafat es cul amb ses dues mans, i l'hi ha estret cap a ca seva.

En Cabot i jo seguïem esperant i esperant, i en vèiem tres que, embiaixats-embiaixats, davallaven coster-coster; han anat a sortir par damunt es regueró, ben fondo per cert, que anava a morir a sa Cala. Es tres malanats eren En Quimet, En Marc i es canonge Tous; aquest "bendito" era es qui ho cantava més espantós, i es qui - segons sembla - ho ha passat més negre; poc li ha faltat per fer figa per allà dalt, i si

encara ses desgràcies no bastassin, hi ha hagut una for-
miga carnissera que no ha tengut altres feines més que -
enfilarse per una cama i arribar-l'hi a fer cossigolles
a unes certes parts. I el pobre allà dalt, suspès entre
cel i terra, arreconat darrere una penya, s'ha tret es -
calçons i ha arruixat aquell hoste tan hostil.

Per acabar aquesta crònica, vull notar que En Pere,
mestre en Gai Saber, mil vegades guardonat amb flors i
violes, englantines i naturals, ha llegit una poesia -
molt vitenca i coenta que, si vos voleu treure es gat -
d'es sac, ara la vos posam:

L A D E I X A D E L F A U N E P Ú N I C

Cabirs que de la terra viviu a les entranyes
covant tresors o saba que fa reviure el prat,
genis del bosc ombrívol, del mar i les muntanyes,
mirau l'Estol Vidalba vora el Cavall Bernat.

Davall aquesta Serra de dents tan agressives
un Hèrcules de pedra roman mig enterrat:
el vent de tramuntana n'alça les parts més vives
com monument impàvid a la fecunditat.

Salut; Augusta roca de fàl·lica figura,
perdiu embalsamada de vol enravenat,
dit gros de l'aspra Serra signant cap a l'altura,
estela dels qui observen la llei del celibat.

Qui et modelà la forma de roca masturbada?
Fou l'aire de la Serra? Fou l'aigua de la mar?
Quin llit brufà els teus somnis d'orgasmes de rosada?
Quina ona de salitre ta pell circumcidà?

Del pomeral de Venus ensumes la presència
rera un portell eròtic, dins el penyal altiu.
els déus petrificaren la teva incontinència
després d'inflar tes venes amb pluges d'alça-piu.

De dames encisades curares l'enyorança,
supositori fòssil de l'era dels gegants.
Algun heroi ciclòpic aquí plantà la llança
per defensar nostra illa d'indignes visitants.

Ta verga sempre alçada ens parla d'un imperi
de faunes i poetes, de nautes i foners.
Finiren tes conquestes al cau del climateri:
per tu, l'esbart de nimfes no dansarà mai més.

Però, malgrat els segles, no has acalat la testa,
com brùixola impassible que apunta sempre al nord,
com far de roca viva que enmig de la tempesta
a l'impotent redreça la proa cap al port.

Esvelt com una espiga, ferreny com una massa,
ets símbol del masclisme del poble mallorquí;
de tes bossarres fèrtils sorgí la nostra raça,
que tresca per la vida fent i desfent camí.

Mallorca, rota insigne de l'àvia Nuredduna,
que de Melesigeni la lira has heretat:
escolta les tonades que canten a la lluna
la lira i la gran flauta del "Carall Armat".

^{guit}
Pere Orpí i Ferrer

(llegit in loco, dia 19 d'abril de 1982)

MEDITACIÓ DESPRÉS DE L'EXCURSIÓ

A LA SERRA DEL CARALL ARMAT

Aans de llegir el següent escrit, estimat lector, has de recordar que infanteria no és el mateix que cavalleria. Nosaltres som cavallers, i l'esquena del Cavall Bernat és cosa nostra. Allà dalt tenim l'ambient, el llenguatge i el to adient, el que millor li escau al nostre grup.

El pla, en canvi, no és cosa nostra, sinó el lloc de jugar els infants i minyons. Aquí baix no és permès llegir segons què ni segons com. El pla i la infanteria són una altra cosa.

Si abans de llegir, estimat lector, no et situes on pertoca, t'arrisques a no entendre del tot els símbols. Allà dalt tot és un pòc més gros: el paisatge, la mar, la divinitat, el coratge i, naturalment, el llenguatge que ho expressa. Dit això, estic tranquil per a parlar. He avisat.

Cavallers;

Si el temor de Déu és principi de saviesa, el temor dels déus és el començ del tremolor. Jo sé què cosa és tenir por dels déus, i sentir que els genolls fan figa, figa blana i peretjal, quan abaix del roquissar, el sobam bada la boca i et vol engolir.

Ara que estam enfora dels paratges misteriosos, on aquells déus i deesses fan estada, m'atravesca a dirvos-ne dos mots, per tal de rescabalar-me de les nafres i les injustícies que els déus m'hi feren.

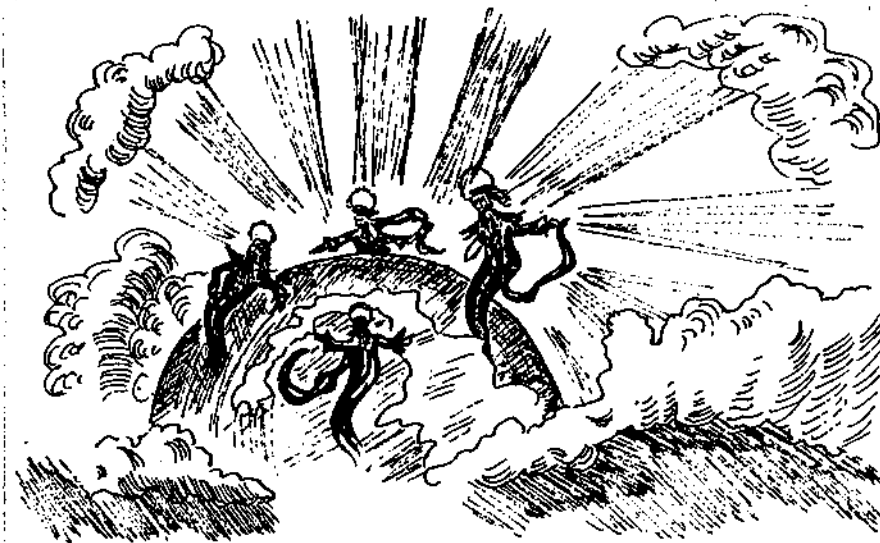
Tres vegades m'he endinsat dins les altures del Carall Armat, entre Cala Bòquer i Cala St. Vicenç, i tres vegades n'he hagut de sortir per força. He meditat amb calma les raons que podrien tenir els déus per a malferir-me, i pens si podrien ser aquestes:

Quan la bolla del món encara era blana, els déus hi dansaven damunt, tots a l'una, per tal de replanar-la, com si fos una pasta d'ensaimada. El més vell duia el compàs, i els més joves eren arruixats perquè no sabien botar i tenien els peus massa petits. Tots els déus dansaires duïen una canya ferla amb la mà, i repetien a compàs aquesta cançó:

"Pitja i trepitja
volta les anques
tomba el culam,
pitja la terra"...

mentres amb la canya i els peus, anaven ben acompassats, replanant la pasta disforja del món. Fent aquest ofici o divertiment dins el cor de l'Àfrica.

Aquest ball de déus i deesses mascarats els resultava tan entretingut que perderen el compte del temps i pitjaren la bolla del món més del que hauria pertocat. Per això l'Àfrica fou eixamplada més enllà de les seves mides, i el continent europeu hagué de recular.

Europa ho passà molt tort, perquè de baix li feien oli, i de dalt no li donaven pas, ja que els déus esquimals volien dormir a l'ample amb les seves deesses. Per això, Europa, un poc crua encara i trencadissa, no tengué més remei que arrufar-se com si fos una pansa. Mentrestant, els déus esquimals i els déus africans disfrutaven de pansir Europa i jugar pèlgats a fer oli. Tot Europa bramulava, molt més encara que una dragona de set caps i set ventres, quan infantava els seus bessons. Aquells cruixits de timbes i penyals retronaven cap al firmament. De dins la mar, sortien les esquerdes, com si fossin ossos romputs de gegants que venien de la guerra. Europa brandejava, com si hagués begut vi de Torrent Fals. Entre serpentes i tumberes, giscant i gemegant, sortien les muntanyes com a crits de dins la mar. El fotim dels déus d'Àfrica contemplaven l'espectacle sense que ni la pols ni la boira les fessin cap nosa. Gaudien de sentir els gemecs d'Europa, tancada per dedins.

Europa tragué el nas, empesa per la fúria. La testa alça el seu front i contempla el firmament. Europa duia dins son ventre una humitat eterna i estenia el seu cos brodat de serres a la calor del sol. El sol badava davant aquell cos mai vist, obert, banyat encara d'aigua salabrosa, amb uns grans pilots de fang, que amb el temps se taparien de verdor.

Les serres i els comellars alternaven, i feien un compost molt capriciós. Les aigües de la mar, embassades dins les rues del cos d'Europa, començaven a prendre per avall, cercant altra volta els seus orígens. Les torrenteres arronsaren el fang, mesclat amb algues, i solcaren el cos d'Europa de rius i venes blaves. El sol li donà el seu escalf i la terra blana crivellà. De dins les coves i avencs sortiren déus i deesses joves, botant i ballant, com si sortissin d'una presó, amb una compixada que no acabava mai, com si anassin retinguts de molt enrere, senyaren cadascú les fites del seu terreny. Quan el sol anà a la posta, sortiren la lluna plena i els estels a mirar Europa: Mai havien vist un cos tan bell.

Alguns estels davallaven a fer-li cossigolles amb sa coa. Europa, mig dormida, no en feia massa cas.

Aquells déus menuts de l'Àfrica, els que sos pares no els deixaven prendre part a la dansa ancestral, quan veieren les puntes d'Europa que sortien de la mar, decidiren passar la frontera, i venir a jugar a conillons per damunt les puntes i per dins les rues de l'Europa pansida. DES DE LLAVORS, LES CRESTES DEL NOSTRE CARALL ARMAT QUEDAREN RESERVADES PELS JOCS AMOROSOS DELS DÉUS I DEESES, QUE VAN ENDARRER DE DANSA I DE FESTEIG.

Amb els seus jocs, el foradaren per quatre bandes, i la punxa del Carall, ben esmolada per a la feina corresponent, està allà dalt sempre a punt de l'investida. Després de tants d'anys de bulla i desconcert, ara ja hi ha un entrunyellat de punxes i forats que embulla a qualsevol. Aquells déus i deesses se'n riuen de tots nosaltres, mig gats pel seu deliri. Trepitgen i arruixen els mortals. Els feim riure, perquè quan ens miren troben que els nostres ous són com de quica, són una busca devora els seus instruments disforjos. Fa milions de segles que ells hi tenen la força en actiu de tota la tramuntana i descambuixada. Mentre que molts de nosaltres haurem de morir tal com la filla de Jefté, plorant una continència que trenca la natura amb lo natural delit; quin mascle per fort i poderós que es cregui serà mai digne d'acostar-se als déus del Carall Armat?

Doncs bé, l'Estol Vidalba ha penetrat dins la muntanya dels misteris, i 17 dels seus cavallers, amb uns collons tan grossos com Es Colomer, feren tota la Serra sencera del Carall Armat, des de Ca'l Pello fins a Punta Troneta i Cala Bòquer. Passaren per davant els quatre forats, dinaren ben damunt la punta del Carall més gros, un d'ells el compixà i qualche cosa més, en nom de tots, el dia 19 d'abril de 1982, dilluns de l'Àngel; eren les dues de la tarda, hora oficial, la una a Canàries, i migdia en es sol. Després d'això, ja ho podeu pensar tot, i no vos equivocareu. l'estol seguí, i deu cavallers arribaren fins a la Punta de la Sal.

Fou una excursió emputada com mai, gloriosa i victoriosa de la ira dels déus capriciosos.

Salut als cavallers! i coratge per a lluitar amb els déus! Molts anys!

La llista dels cavallers amb collons de gegant - és la següent:

Pep Estelrich, capdavanter major, que havent esflorat els cinquanta, encara té prou força per a lluitar i vencer els déus.

Tomeu Barceló, que vingut d'Àfrica fa poc, anava davant-davant.

Tomeu Tauler, un rector jove carregat de seny, impropï de la seva edat.

Amador Bauçà, missioner d'Hondures, acostumat a l'esquena del cavall.

Pere Orpí, el nostre rapsoda, que ben davant el Carall, proclamà allà dalt "La Deixa del Faune Púnic", que el farà immortal.

Gabriel Pérez, pollencí, que ara presideix l'església de Llevant, des del Castell de Capdepera.

Manuel Bauçà, un altre pollencí, que tot el dia estava ensaborint les seves arrels ancestrals.

Joan Bauça, que domina el món de la informació des de Ràdio Popular, cosa nostra.

Llorenç Lladó, un rector dels de Barriades o barris i consiliari d'Escoltisme.

Francesc Munar, de vacances entre nosaltres, i missioner nostre a Gitongo de Burundi.

Ara en queden set més. Tres arribaren fins a dalt, i contemplaren Cala St. Vicenç i el volar d'un voltor que ens pareixia un signe de pau dels déus: eren En Joan Rosse lló, alias Firella, cronista oficial de l'Estol; En Joan Cabot, un home, doctor en antiguitats, i En Xesc Ramis, rector de Porreres i "culer", o sigui del Barça. Aquests tres davallaren, abans d'arribar al primer forat.

Els altres quatre seguïrem per crestes i forats, fins que els genolls en feren amenaces. Aquests són: En Llorenç Galmés, alias Garbeta, de Son Peretó; En Llorenç Tous, canonge de la Seu, vicari d'Es Jonquet, i alias "Col.lecta"; En Marc Vallori, prior de St.Felip, i En Francesc Jimenes, alias "Quimet". Tots els dasset ens trobarem plegats abaix, a la Font de Cala Bóquer.

La primera vegada que vaig intentar pujar el Cavall Bernat era un quatre de gener de 1982, amb En Pep Estelrich, En Pep Macias, el nostre metge estimat, En Mateu, un home també i fundador de l'Estol. Abans d'arribar a la punta més alta, decidírem tornar baixar, per manca de temps i sobra de cansament. Poc abans d'arribar a baix, vaig caure; em pensava que m'hauria romput el braç; el metge me va atendre, i m'assegurà que, a pesar del mal, no tenia res romput, gràcies a Déu, pero encara ara, quan pas a màquina aquest escrit, encara el me sent, i som prop de Nadal del 82.

La segona vegada que hi pujarem, els mateixos, era el Dissabte Sant, dia 10 d'abril del mateix any. El dia abans, Divendres Sant, jo havia fet el Dejuni corresponent, i com que me falta la bufeta de la fel, el dia següent el menjar

em va caure malament, i a dalt de la muntanya vaig perdre el món de vista. El metge me va ajeure damunt una carritxera, amb el cap per avall, i quan vaig re cobrar la color, ens manà tornar per avall.

La tercera vegada, dia 19 d'abril amb tot l'estol, després d'atrevir-me a compixar la punta del Carall - en nom de tots, a migdia del sol en clau, una formiga carnissera me picà rabiosament a un mal lloc, i m'enverinà la sang de tal modo que els genolls començaren a fer-me figa, vaig sentir vertígen per primera vegada en la meua vida, i cametes treis-me d'aquí, vaig haver de prendre per avall, sense arribar a Punta Tro neta.

No he quedat amb cap endarrer del ditxós Carall. Tant pels altres!

Me resta agrair a D. Jaume Solivelles, un bon metge, un bon artanenc i un bon muntanyer, la primera notícia que me donà de que el dit Cavall Bernat és un eufemisme repetit a Mallorca i Catalunya. La bona nova se confirma després en aquesta nota que el germà cavaller Marc Vallori me facilità: "La influència culta - es manifesta de vegades com a defensora del bon gust i la decència, amb solucions no pas sempre intel·ligents... El Cavall Bernat, repetit a tres o quatre indrets diferents, roca fàl·lica, deu representar un "carall" armat.

"L'alba medieval havia estat més tolerant i menys hipòcrita i "el carall" hi era topònim corrent per a designar roques la forma de les quals evocava la del membre viril. Les èpoques posteriors han defugit aquesta metàfora (o d'altres similars) considerades indecents. Resten pocs exemples de la forma primitiva: "El Carall Bernat", entre Roses i Cadaqués. Un document del 982 ja denota la desautorització d'un escriba, en parlar del "Monte Caralio", llatinització d'"El Carall" (terme de La Selva de Mar): "mons qui habet inhonestum nomen..." (vide "Els nostres noms de lloc". E Moreu-Rey. pag. 167-168)

Llorenç Tous i Massanet

3 DE MAIG DE 1982. PUIG ROIG (travessa pel cim)

Guia: P. Rafel Juan

Ell que me'n direu de sa passejada d'avui! També ha estat de ses vitenques, amb el P. Rafel que en du més de set cavaions d'anys, emperò que dóna es brou arreu-arreu a molts d'es qui pretenen de cames primes.

Ben prest mos ha fet a sebre que la setmana passada hi va rodolar vuit o nou hores per damunt es Puig Roig, anant i venint, pujant i davallant, per la dreta i per l'esquerra i ara per aquí i suara per allà... Amb ell, idè, de guia, hem investit aquest ditxós Puig, que ja coneixíem - una mica perque antany li havíem donat sa volta rodona. De lo que se tractava avui era de passar-li per damunt, i d'aquesta manera mos haurem fet nostres tots quants de putxos i muntanyes de més de cinc mil pams, que hi ha a Mallorca. En Pep no ha fet de guia; males llengües deien si era per Madrid, amb gent grossa de sa seva, bisbe i vicaris episcopals, a aclarir coses de ses seves... Pep, de sengana't, que guiant cavallers de la Vidalba, sí que en fas de paper, però per Madrid, en devies fer tant com En Palou a Sa Pobla, que feia set anys que hi era, i encara no li havien demanat per què hi havia anat. Vine amb nos, i no t'escoltis romanços.

Damunt sa cucua, hem fet sa pregària que pertocava. I si no m'equivoc, aquí dalt s'ha estrenat s'himne "Jo som l'amic", lletra del nostre insigne vate, i música del P. Martorell. Sa davallada ha estat pesadeta; En Francesc Ramis mos ha fuit i ha anat una estona tot sol. El P. Rafel mos ha fet cercar una sibil·la que assenyalava es camí. A la fi l'hem arribada a trobar, i cap allà hem pres. Jo, com sempre que se tracta d'aquestes coses que s'anomenen "pas", m'he posat orella de llebre i a punt per a demanar adjutori an En Tomeu BARceló, que - com que m'estima molt - també m'ajuda molt; amb ell devora, fa bon anar pel món i per ses muntanyes. He trobat que aquest pas te feia

perdre ses rialles, i això que el P. Rafel ha dit que per s'altre ell totsol una vegada no hi va voler davallar. Ara figurau-vos quin consoli

Hem dinat a ses cases de Cosconar, on teníem una cisterna amb una aigua preciosa de fresca i bona; hem parlat de l'Alguer, i li hem acopat cap a Mossa, per tornar partir cadascú cap a ca seva.

17 DE MAIG DE 1982

CALA CASTELL - PAS D'ES PESCADORS - CALA S.VICENÇ

Convé dur cantimplora per aigua. Es podrà nedar a Cala Castell. Concentració, et reliqua... I es reliqua ara el vos posaré en dues paraules: En bon principi, passam per devora unes cases d'una possessionarra (no vos recorda recorda res aquest acabatall en -arra?) i ben a prop hi ha sa Font de l'Algueret, i allà berenam. Arreberat davall unes roques, emparam un ruixat, i llavors seguim, camina caminaràs, i cap envant te faràs. D'aquesta manera hem arribat fins a la vista d'Es Castell del Rei, i allà mateix, enmig d'aquella planura, hem posat ses anques en terra, reposant, parlant, i escoltant.

En Toni Gili donava explicacions de ses estatuetes que les volen requisar, per dur a Ciutat. I llavors En Manuel ha tret a rotlo sa "lex de universalibus", demanant a veure com pot parlar sa llei d'estatuetes?

Ja que parlam de "parlar", pos ara i aquí altres coses de ses que vàrem dir a altres moments. Ja ho posareu voltros a son indret, i ja anireu a aclarir si ho vàrem dir abans o després de dinar. En Manuel fa una comunicació, i llavors mos conta s'eixida a sa Dragonera, amb un estol de felanitzers, ses anades a sa Comandància de Marina, PAMESA i a l'amo de Sa Dragonera; si al cas en voleu sebre més la prima, li demanau que és ben segur que amb molt de gust vos ho tornarà a contar; mutatis mutandis, això ve a ser una cosa com lo de sa bandera de Montuñri. I encara d'En Manuel hem de dir que s'ha presentat amb un coco com es dos punys, i que el mos hem menjat després de què el mos hagués mostrat una partida de vegades, i s'haguessin fet entorn d'aquesta circumstància cocal ets acudits corresponents. En Cabot du es cap calent amb un homenatge que s'ha de fer a D. Joan Maria Tomàs i a sa Capella Clàssica.

S'ha dit també que, dijous que ve, a les 17'30, en es programa "Vostè pregunta" se parlarà de l'Alguer. També s'ha recordat que s'Associació d'Antics Blavets vol promocionar pujades a Lluç a peu, en vistes an es Centenari de l'any 84. En Tomeu Tauler ha repartit taronges d'es Moviment de Pobles.

I ara voltros direu: i aquests homonets, que s'han passat tot lo sant dia asseguts i xerrant? No i no. Perquè hem seguit una estona més, i devora un portell. En Pep mos ha deixat triar entre pujar an Es Castell o no. Casi tots hi hem pujat. Ets altres mos han esperat d'asseguts.

Degut a sa roada que hi havia de sa brusqueta d'es matí, hem trobat bastantes caragoles de ses anomenades "viudes". Pujam s'empit, assussuaixí mos ha comparegut, dret com un fus, brandant una canya llarga i amb tres cans que li feien companyia un home que devia ser es garriguer, i no massa amablement mos ha dit que hi havia un camí per pujar an Es Castell, i que no hi havia per què anar per alla on anàvem. Noltros hem posat cara de bons al.lots, ell ha girat en rodó seguint cap a ses seves feines, i noltros ja no mos hem aturat fins an Es Castell. Per allà dins, també hi havia moltes caragoles, emperò eren petites i blanquetes.

Davallats d'es Castell, hem seguit amb sos altres camí-camí, fins a sa font que hi ha just davant ses cases esfondrades d'Es Castell d'En Miquelet. Hem menjat bessons, hem begut aigua fresca i mos etzibat es coco d'En Manuel.

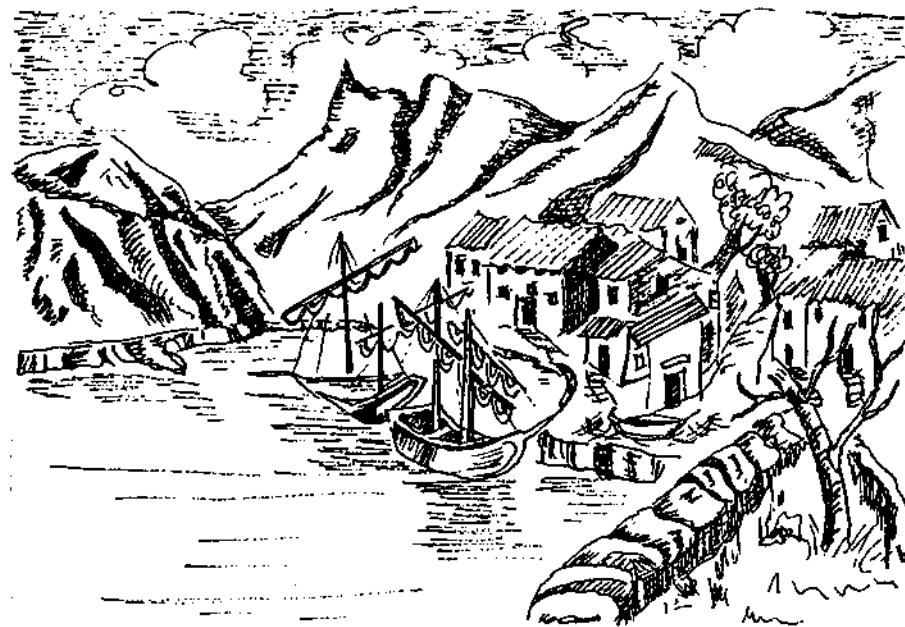
Tornam prendre es bobiot fins an es moment de pegar sa darrera envestida per arribar an es Pas d'Es Pescadors. Hem deixat un tros d'excursió, i per lo tant, es que feien comptes nedar a Cala Castell se n'han quedat amb ses ganes. N'hem passat un bon tros enfora. Dic que pegam sa darrera envestida, que ha estat ben aspra i ma-leita, emperò, entre premudes i alenades fondes, la mos hem arribada a fer nostra.

Llavors ja ha vengut Es Pas d'Es Pescadors, que és un pas molt homo, emperò sempre hi ha qualque cirineu dis posat a donar un cop de mà, i així la cosa arriba a anar bé. Hem dinat allà damunt, i feia un bon soleiet; després de reposar una mica, hem girat es bous i cap a Cala St. Vi cenç manca gent.

Hem davallat p'es camí d'es presos.

Es temps que es menadors d'es cotxes eren a cercar-los, noltros els hem esperat asseguts a un banc, refrescant-nos sa gargamella, es budellam i tota la resta. N'hi ha hagut qualcun que enlloc de donar-los fredor, s'ha estimat més donar-los calentor, i s'ha empaçolat un cafè, emperò com que es tan poca cosa, en arribar an es budell cular ja haurà estat fred.

*****

DIA 31 DE MAIG DE 1982

CALA PI. CAP BLANC

Mos hem trobat davant sa rectoria de Lluçmajor, i ha sortit a saludar-mos el senyor rector, Tomeu Fons, amb uns ulls ben espolsats, En Tomeu Mir, que el tenen per allà per aregar-lo com a capellà, i En Jaume Alemany, que mos ha comparegut amb uns ullots, que no podien negar d'on venia .

L'hi estrenyem amb sos cotxos, cap an es poblat prehistòric de Capocorb, per a visitar lo que roman de totes aquelles construccions d'ès nostres avantpassats, que per moure pedrotes no hi havia qui els untas es nas de saliva, perquè heu de creure i pensar que són unes senyores pedres, qualcuna de sa grosària d'una torre de molí, per no dir d'un canonge mitjançer. Trescant per damunt aquelles pedrotes, En Pep mos ha fet cantar La Balenguera. Llavors, a sa carrera de ses cases de Capocorb Vell, hem berenat, i amb sos cotxos hem seguit sa carretera fins que els hem deixats a propet d'una caserna.

Hem pres garriga, tirant cap an Es Cap Blanc, o "Cabo Blanco", que diuen es lletreros. I, marina-marina, l'hi estrenyem cap a Cala Pi; abans, hem passat per Cala Beltran, i com que En Pep avui no mos havia fet pujar ni davallar res, degut a què tot era pla, ha vist ara o ha trobat s'ocasió per fer-nos anar per allà on no tocava, i hem hagut de tornar enrere, pujant un poc i fent d'aquesta manera com un "passet"; En Pep ha alenat tranquil.

A Cala Beltran, tiram junta per discutir si hi quedam a nedar i dinar o bé si arribam a Cala Pi. Hem estat d'es parer d'anar a Cala Pi; a Cala Beltran hi hem fet sa miqueta de pregària.

Arribats a Cala Pi, i, a pesar que el cel estàs tapat, n'hi ha hagut una partida que s'han refrescat sa ventresca, mentres que ets altres hem començat a dinar asseguts damunt una espècie de lliteres d'aquelles que tenen per llogar an ets estrangers. Mos hem posat davall una enramada de pi, que mos ha servit per parar-mos ses quatre gotes que ha fetes. Tota sa platja era ben nostra, perquè no hi havia una ànima ni cap cos, fins que d'es cap d'una estona s'ha entregat un estol d'estrangers i estrangeres jo venets que han donat ben poca creu i ben aviat han tocat el dos.

També s'han presentat es rector i es vicari de Lluçmajor, i mos han duit coses bones.

De tornada, hem passat per ses cases de Capocorb Nou on hi hem fet sa darrera estació. A sa carretera hem esperat es xòfers que eren a cercar es cotxos, i cadascú a ca seva.

*****

14 JUNY 1982

FINAL DE TEMPORADA: EN FUMAT, CALA ENGOSSALBA.

Convé dur aigua.
Es podrà nedar a Cala Engossalba.
Concentració davant la parròquia del Port de Pollença.

Vàrem pujar i davallar com sempre, i aquest pic vàrem davallar més, sobretot es qui mos enflocàrem dins mar...
En Tauler ha perdut es gaiato...
I més avall en donen dos, i un mullat d'oli.

F A S T O S D E L ' E S T O L V I D A L B A (III)

1982
==

- 119. Gener.25. NA BAUÇANA Cavaller nº 100.ANTONI ALZAMORA
- 120. Febr. 8. Biniatró. Alcanella. Mfner
- 121. 22. SA MOLA DES FANGAR. Sa Moleta MIQUEL SBERT
- 122. Març 8. Font des Prat. ES TOSSALS JOSEP SASTRE
- 123. 22. SA MOLA DEL RAM. Pouet de Sobremunt
- 124. Abril. 5. TEIX.Pas des Racó.Pas d'En Boqueta
- 125. 19. SERRA DEL CAVALL BERNAT
- 126. Maig. 3. PUIG ROIG
- 127. 17. Cala Castell. Pas dels Pescadors
- 128. 31. Cap Blanc. Cala Pi. Capocorb Nou
- 129. Juny. 14. EL FUNAT. Cala Engossaiba BARTOMEU FONS
- ANTONI ALORDA
- MATEU CANAVES
- ANTONI ESTELRICHI
- PERE J.QUETGLAS

Juny,28 - Juliol,4. Ruta d'Estiu

VISITA A L'ALGUER (SARDENYA)

- 130. Jul. 2. PUIG FILIPPO (GENNARGENTU) ANTONI NUGHUES
- 131. Agost. 3. Lluna Plena. TEIX (per Es Caragolf)
- 132. Setem.27. ES TELEGRAFO. Coll de Marina
- 133. Octub.11. Camf dels Cingles
- 134. 25. PUIG GALILEU
- 135. Novem.15. PUIG D'ALPARA
- 136. 29. Patronal. Camf de S'Escolta.S'Estaca
- 137. Desem.13. PUIG DE S'ESCLOP
- 138. 27. TALAIA D'ALCUDIA. Es Coll Baix G. JANER MANILA
- MIQUEL PARETS

EIXIDA A L'ALGUER
*****

28 de juny - 4 de juliol de 1982

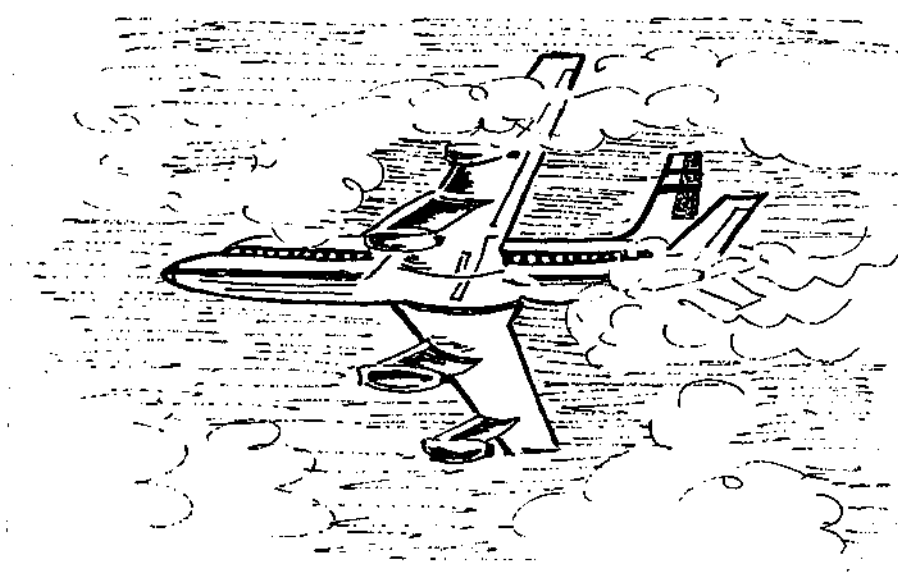
El trescador major de nostra raça, el nostre Patró el benaventurat i gloriós beat Ramon Llull diu que "un clergue era de una illa sobre mar", idò què diria - ara en aquest temps que correm, temps de vaques magres en qüestió de fer capellans, que casi casi llevat de - qualque parroquiassa de per Ciutat - on encara n'hi ha més que mosques, per altres indrets ja estan més clars que es mateixos campanars? Que diria - repetesc - quan no un clergue sinó una vintena llarga agafaren es cul - amb ses dues mans, i au; si mos n'anam. I no només - clergues, sinó també homes i dones, per tal de fer s'es bart més variat, distint i millor. Setanta-set érem entre tots. I que no trobau que hi ha una bona llocada amb - tot aquest aviram? Si mos hagués afinat En Toni "Un" de Sant Llorenç, diria que érem "una puta guardassa que - feia coió".

S'únic que mos ha fallat ha estat lo bisbe nostre senyor, que estava tot decidit a agafar barca i bolic i venir amb noltros, pero ha resultat que l'amo principal de tots, que té ses cases a Roma, no ha tengut altre acu dit més que enviar-lo a demanar, perquè li donàs compte de com du ses amigues de sa "Rota mallorquina", i l'home s'ha posat sa coa enmig de ses cames, i cap a Roma falta gent; I allà, d'un majoral a s'altre, s'ha passat un parell de dies, mentres noltros mos donàvem sa gran vida per L'Alguer. Idò no fos bisbe, que molts de noltros ho podríem esser i no ho som.

Parlant de per què el bisbe no ha vengut, no he parlat de per què noltros hi havíem anat. Hi ha coses que no se demanen i cauen pel seu propi pes, com una - figa madura; i com una figa madura, idò, l'hi hem estret i mos hem deixat caure devers L'Alguer de l'Illa

de Sardenya. I que té de particular aquesta ditxosa Alguer? No té més ni pus que una cosa, i no és altra més que parlen en catala com noltros, i com es de Catalunya, i fins i tot com es mallorquins que escriuen en castella i diuen que no xerren en catala, i tateix dos i dos són quatre, per molt que espolsin.

Abans de seguir endavant, vos vull fer avinent una cosa i és que casi tot lo que posaré aquí és ver, pero si hi ha qualque cosa que no ho sia, ja ho anireu a aclarir, perque sa cronica vera, autentica, seria, literaria, científica i tota la resta la trobareu a un llibret que se diu "Una escapada a Sardenya", escrit per una tal Biel Barceló "es Ros d'es Carritxar", i que abans havia publicat a ton-gades a sa revista "Manacor comarcal"; en aquest mateix - llibret hi veureu moltes fotografies fetes p'En Jeroni Cerda: aquests dos subjectes són cavallers; es primer, de quan encara no venien dones i ets Estatuts se complien; aquest darrer, d'ença que sa barca comença a fer aigua.

28. Dilluns

Horabaixando, tota sa guardassa de capellans, frares, monges, homos, dones, casats i fadrins, vells i joves se va assolar dins ses cases de s'aeroport de Ciutat per a prendre es vol. Hi ha escomeses a un i a s'altre, més ferroses an es coneguts, més fredes an ets altres, però - aviat tots seríem coneguts i amics, i tots riuríem molt i a pler. Mos donen un cartonet blau com es billet de Pasqua d'un temps, amb unes lletres que deien: "Estol Vidalba. Mallorca. Visita a L'Alguer. 1982". Anava travessat per una trinxeta de sa senyera de ses quatre barres, i a un cap duia una agulla tancadora, a fi que la mos pogués sim penjar allà on se solen penjar aquestes coses. En Llorenç Lladó fa curt, però encara és a temps a sa trinxeta.

Davallam per unes escales i mos enfonyam dins una camiona que mos tragina fins a ran de s'avió. Mos hi encolcam, pren fua i per amunt; s'ha dit. Emperò no vos cregueu que allà dins pogueu fer tot lo que volgueu. Lo primer de tot, vos heu d'asseure, i llavors, en partir - s'aucellot, vos fan fermar amb unes corretges ben revingudes i no vos podeu desfermar fins que vos donen permís; es fumadors tampoc no poden encendre sa pipa o es cigarrrets fins que els ho diguin, i encara han de fumar en es llocs senyalats... Amb una paraula, és pitjor que un Quarter o que es Seminari d'es nostre temps. I llavors, per acabar de reblar es clau, i no conformes en llevar-mos ses llibertats corporals, mos lleven ses espirituals, perquè totes ses ordes que mos donen ho fan amb una llengua que no és sa nostra ni ho ha estat mai. En Marc i tot, que és un home tranquil, bo i serè, i que no és gens malavidos, trobava que a sa tripulació els ha faltat una delicadesa, que és es xerrar en mallorquí.

Seguint es tema de sa llengua, podem afegir que sa que xerrava era una al.loteta que, a més de dir-mos -

lo de ses corretges i es fumar, també mos ha dit i fet una demostració de com mos havíem de posar i inflar uns guardapits, per si s'avió pegàs una grufada dins mar; - es guardapits mos servirien per surar tant si romaníem vius com si anàssim a veure St. Pere. També mos ha fet avinent de lo amunt que volàvem: uns vuit mil metres, o sia una partida de dotzenes de Cavalls Bernats, un - damunt s'altre. Ha afegit també que a defora hi havia una temperatura de 35° per davall es zero. I per què de via ser això? Per falta de calor o per sobra de fred? perquè noltros estàvem ben bé...

Mos donen papers amb propaganda que, com tota - propaganda, te volen fer creure que necessites unes coses que normalment no necessites, i que allò que t'ofereixen és lo millor, i que si no ho compres, te'n penediràs, i noltros ni hem comprat res ni mos n'hem penedit de res. Llavors mos fan omplir un paperet que han de donar a sa policia italiana.

Llavors, ses dues al.lotetes - i perdonau que no vos havia dit encara que sa que donava ordes menava una companya que li ajudava en tot i per tot - mos han duit un tassionet de taronjada i un (com vos ho diria per no posar sandwich?), idò aquesta parauleta tan rara ve a ser com un berenar magre d'un dia de dijuni gros, d'aquests dijunis de ferro, que deien altre temps; això i no-res és lo mateix. Sols no tens temps de mirar-lo, perquè amb una xuclada ja el tens dins es bisbe.

Han sortit amb un carretonet, que passejaven per allà dins, carregat de mercaderies i coses per comprar, o sia per vendre, donant-mos ben espinzellat lo que se pot passar per sa duana sense pagar. No les feim gaire cas.

Hem aplegat una "toallita refrescante" que no vos penseu que sigui una tovallola petita, com vos pot fer suposar es nom, sinó un paperinot com es call de sa mà, humit d'aigua de bones olors que va dins un sobret ben clos, per no perdre ses aromes, i que vos ajuda, però poc,

si duis ses mans brutes o mostoses.

Vos he parlat molt d'aquestes al.lotetes, i encara no vos he dit que les diuen: tot en gros són dues criadetes, i que per no dir-los lo que són les diuen: "azafatas"; en mallorquí sa gent les diu lo mateix, quan es seu nom propi i vertader, que cap de voltros no sap, per cert, no és altre més que "cambreres de l'aire", no cambreres a l'aire, perquè a l'aire hi van tant com noltros.

"A l'aire me'n vaig, a l'aire com un colom mal ferit me diuen En Devertit i jo trob que no ho som gaire".

Mos han donat un cançoner que, com totes ses coses, serveixen o no serveixen, s'empren o no s'empren... En Joan Bauzá mos fa un parell de monicions.

Amb tot aquest sermonarro que vos he entaferrat heu de pensar i creure que hem passat i contrapassat Mallorca, Menorca i la mar, i amb una exhalació hem arribat a port.

Allà mos espera En Toni Nughes, amic i conegut - i amic desconegut de tots noltros, i que du es cap ben calent amb lo d'es català de L'Alguer, i que amb altres de per allà fa bona feina, perquè la cosa no pegui a baix de tot, i reviscoli de granat.

Mos menen cap a ses respectives posades, o sia uns a L'Alguer, a s'hotel Miramare, i ets altres, més pobrets a s'Ostello della Gioventú" que esta situat a Fertiglia, via Zara, 3 i a un quatre quilòmetres de L'Alguer. Jo no sé com és ni com està s'hotel, emperò sí que vos puc dir com és i com està aquest Ostello. Esta un poc a una forana d'es poble, a davant té una mica de jardí, i a darrera hi té conror que no se conra. Abaix, hi ha sa cuina i es menjador a una part, i a s'altra es llocs comuns o excusats, amb sos lavabos o piques per a rentar-mos. Hi ha llavors un portal que dóna a un corral entrespolat, que té a un costat unes casetinoies que freturen ferm d'un es bones persianes o portes; fan aquesta feina tan necessària unes cortines malgarbades que demanen es relleu a grans crits, i van i vénen com es batiport de Sóller. Aquests llocs estan destinats a dutxes.

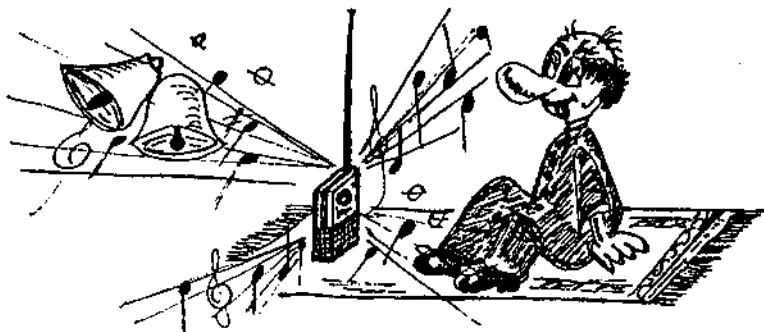
Si pujau an es pis, hi trobareu una saleta amb una partida de llits i un portal que beca a una sala més gran on hi ha una trentena de lliteres dobles o més ben dit, i parlant amb propietat, són llits d'un cos o llits de monja que són es que tenen una amplada de quatre a cinc pams; estaven aferrats de dos en dos i un damunt s'altre. Aquests llits són distints d'es "llits de cos i mig", -

o "llits bords", o "llits de canonge", aquests ja tenen devers sis pams d'ample com pertoca a tals personatges.

Prenim possessori cadascú d'es seu llit, i deixam es bolics, i En Manuel, home metòdic, ben aviat ja treu es compte de quants n'han d'alénar per cada finestra. Quasi tots mos ajocam a sa sala gran, llevat de tres o quatre que s'ajacen dins sa saleta petita, entre aquests hi roman D. Jordi i sa seva ràdio: és una radieta petitona i que sembla ben inofensiva, emperò no vos fieu de ses apariències, que allà on pareix que no hi plou, no hi poden estar de goteres. Un aparell tan posat dins ses mans d'un home que acaba sa son dematí pot fer més mal que un moix dins un rebost o que un bou damunt unes teulades, sobretot si es veïnats tenen es so prim o són d'orella fina.

Se donen ordes, com per exemple: No fer renou després de les dotze, i que demà mos hem d'aixecar a les vuit, i que hem de berenar a les vuit i mitja, i que a les nou hem de partir. I tanmateix no se compleix això de les dotze, perquè En Manuel, En Tauler i companyia no tenien aturall. Llavors s'entrega N'Andreu Genovard i ha tornat encendre es foc, emperò a la fi arribam a aferrar es so tots, i fins demà, si Déu ho vol.

De sa sala de ses dones, no en pos res, perquè no hi era.

29. DIMARTS

Mos aixecam abans d'anar enlloc i més dematí de lo que toca, Mos hem de rentar per orde, i afaitar-mos també per orde; hi ha poques piques i un endoll (que s'aixequi es curro, llevat d'En Biel Barceló i N'Orpí, que sàpiga que vol dir aquesta parauleta).

En Tomeu Suau ve a dir que si salva s'anar del cos, ho ha salvat tot, però anar-hi així com toca - dic jo - perquè si no, li haurem de dir sa cançó:

"qui del cos va
més de dos pics cada dia
ho fa de malfeneria
o de destrempat que va"

Hem d'esperar una estona es de s'hotel, que no arribaven a venir. A la fi compareixen, Mos enqualcam, i En Nughes comença s'explicació en alguerès, que entenem la mar de bé, després de fer-mos nostres es primers reclaus i dificultats de llunyania i comunicació secular.

Tocam soletes cap a la ciutat vella, que visitam a peu. En Nughes comença a debanar i pren un bon cap-de-fil i vénga a mostrar-mos es bastions, que són de "mil-i-quatre i mil-i-cinc" i vénga sa muralla de l'"espital" i la torre dels "cutxos" i vénga el Convent de frares carmelitans de "mil-i-siscents" i el convent dels Observants, i les Quatre Cantonades, on a dues s'hi reunien es picapedrers per tenir feina el sendemà, i a ses altres s'hi aplegaven es traginers.

Visitam l'església de Sant Francesc, que té una part molt antiga, de "mil i trescents i vuitant", com diria es nostre amic. Una cosa molt original d'aquesta església era s'ambó que, tot en gros, era semblant an ets altres ambons que se troben per totes ses esglésies, però no era com ets altres ambons; m'explicaré: s'ambó normal i corrent ve a ser una trona esvortada, reduïda i nanella; emperò heu de creure que aquest ambó, tot i ser semblant als altres, -

tenia una maneta per baixar es faristol, si es capellà no feia s'alçada d'un ca assegut, o per pujar-lo si es capellà era alt com una canya de treure nius, el qual - pot llegir sense acalar-se. Basta rodar un poquet, i es llibre te puja tall de nas.

Aquesta església també té un claustre digne de veure. Hi ha una exposició de cartells per fer veure a la gent que no és or tot lo que lluu, i que si no anam vius faran ull tantes coses bones i hermoses que tenen. També feien referència als problemes socials i als mals ecològics que els poden pervenir.

Damunt una taula hi havia una plaguetota molt grossa per posar-hi firmes demanant un parc natural i sa reconstrucció de la ciutat antiga.

També visitam la Seu, on - segons uns papers que mos va donar l'eminent Manuel - entre s'enfilall de bisbes, n'hi hagué un de mallorquí, que li deien Domingo Pastorello, però d'això ja fa molt de temps, ja té temps de ser mentida, emperò noltros ho creim.

Ara pos dues coses que no sé si estan en es seu lloc o no: aquestes són, sa primera que En Tauler - tenia cagarel·la, o sia anava de davall, i D. Jordi li - ha donat unes píndoles perquè la cosa s'estroncàs... Suposam que la cosa ha arribat a cloure. Sa segona, és - que En Tomeu Suau ha vomitat, o sia anava de damunt. Sembla que tot ha acabat bé. Perquè, ara digau-me voltros, - si aquests dos malanats haguessin volgut anar al revés, com hauria anat? En Suau encara s'hagués defensat vomitant fent s'uiastre... però En Tauler, com s'hauria enginyat?

Amb s'autobús estibat, anam a dinar. Quan arribam a sa posada, ja havia davallada molta gent, perquè noltros arribam an es cap de tot. No importa dir que es senyors ja eren en es seu hotel; noltros, en parlar de menjar, jeure i dutxes, parlam d'es nostre Ostello.

Posam peu davall taula per a omplir-nos es gavatx, que ja s'havia buidat ferm de tant de trescar carrers, ca rrerons i places.

Amb més fam que vergonya, mos asseim i mos trobam que sa beguda no entra en so preu, i Toni paga; No mos - queda altre remei que, si volem beure, fer es ferrer. Sort que tant es vi com lo altre no era massa car; no mos arruï narem. Dinam de macarrons que tremolen i carn, pero poca.

En Nughes mos diu ses cases allà on podem comprar més econòmic, i també mos dóna uns cartonets per anar a - una d'aquestes cases.

En Pep dóna explicacions sobre ses excursions, i - En Bauzà també dóna ordres de lo seu, com a sucursal de Ràdio Popular a Sardenya. I llavors pren ses messions En Mas caró, que és un d'ets amos de s'Agència de viatges que organitza aquesta passejada, i parla a la gent per si qualcú es vol mudar a s'Hotel. Sa germana d'En Pep diu que hi aniria, però no hi vol anar "tota-sola"; ets altres no diuen res.

Tenim es capvespre lliure sense estar fermats a res ni a ningú. N'hi ha que han començat fent una sesta fervorosíssima; altres han assatjat ses cançons i es balls per a sa festa d'anit; també hi ha hagut remullades a la mar, i voltes per Fertiglia...

Ah; Una cosa que també s'ha d'enregistrar és que ses dones - sense esser necessari - han baratat de vestit...és allò de posar i llevar, buidar i omplir...

Sopam de mongetes davant, i mongetes darrere. Ses de darrere tenien bocinets de tonyina o bonítol i un ou bollit. N'hi havia que quan han vist mongetes davant i darrere han començat a passar pena per ses bombardes de sa nit.

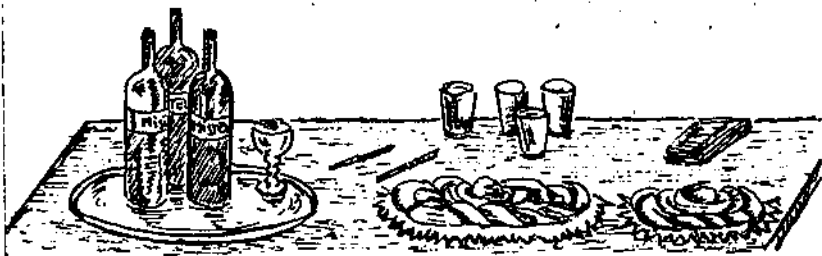
De quatres, partim cap a s'autobús i l'agafam just-just, i cap a l'Alguer manca gent;

Sa festa se celebra al claustre de St. Francesc: un patiet petit però hermós. I, com diu es Ros d'Es Carritxar a sa crònica de bon de veres, "Hi ha una animadíssima festa de germanor..." "Es difícil - segueix el feel i dili-

gent cronista - trobar paraules justes per a expressar l'entusiasme desbordant de la vetlada, tant l'aportació dels algueresos com la dels mallorquins". (Gabriel Barceló, "Una escapada a Sardenya". Ja cercareu sa plana si la voleu).

Actuen artistes d'allà i d'aquí. D'aquí, som noltros. D'ets artistes d'allà, hi havia entre altres un tal Pasqualino, sa coral Alguer '80, dirigida pel mestre Antonino Grechi, que - quan han hagut cantat - de per allà dalt s'ha sentit un crit de "Bravo; Maestro Grechi; ", "grazie", ha dit ell. També ha cantat una - tal Tonina, que de Tonina no en tenia res; era més Toninarra que altra cosa: era grassa i grossa; i En Giovannino i Na Marianina i En Giustino i Na Marta, que - era una nina petita i que ha cantat molt bé.

Tots hem fet lo que havíem de fer: es balladors han ballat, es cantadors han cantat, es sonadors han sonat i ets escoltadors hem escoltat. A s'hora de cantar "S' Estrella de s'Auba" casi tots hem pujat damunt s'escenari. També s'ha cantat sa Ximbomba i "La Balanguera", fervorosa a més no poder. En Joan Bauzà feia propaganda de s'emissió de demà a Ràdio "Sigma", i llavors a Ràdio Popular. Per fer es remato de sa festa, hem convidat a menjar ensaïmada, que havien duita es ciutadans, i a beure mistela duita pels llucmajorers. I, com que ja s'havia fet tard, i s'autobús era a dòrmer, hem anat a s'Ostello amb cotxos particulars de voluntaris que havien vingut a passar sa vetlada amb noltros.

DIA 30. DIMECRES. SANT MARÇAL

"Sant Pere és a vint-i-nou,
i Sant Marçat a trenta.
I el sendemà mos entra
es primer de juriol".

Mos aixecam ben dematinet. Berenam de cafè amb llet, confitura, i avui també mos donen un afegitó: mantega. Mos reunim amb sos de s'hotel, i prenim bordada. En Tous fa un acte d'humilitat i demana clemència per tots es de s'hotel. Dins sa camiona, En Llorenç Lladó i En Joan Bauzà se posen a donar notícies com si fossin sa ràdio de bon de veres.

Passam per uns paratges pelats, vorera-vorera de mar. A Bosa, una ciutat gran ajaçada su-ran d'es riu Temo, hi feim una aturada de mitja hora, i aquí tenim es primer soscaire gravíssim de tots aquests dies, un soscaire que per poc ha fet anar en orris tot s'estol i tots es qui pregunuen per ell. La cosa, en principi, pareixia que no tenia importància, emperò es problema era gros ferm: Ha resultat que

Na Joana, sa germana de N'Amador, se volia comprar un capell, emperò no sabia de quin color, i això per lo vist és molt sèrio per una dona.

D'altres, també han anat de compres, emperò sense tants de problemes com Na Joana, o bé perquè no s'han comprat capells o bé perquè els era igual es color. Per exemple, Na Petra, no sols no ha comprat cap capell, sinó que s'ha enamorat d'una taronja com es dos punys, una taronja que, segons deia, "l'ha captivada".

A Bosa, En Nughes puja a s'altra camiona, i seguim cap a sa península del Sini, que diuen si és s'únic desert d'Europa. Davallam de s'autobús, i caminant una miqueta, ja mos tiram a Tharros, a veure ses ruïnes d'aquesta ciutat púnico-romana.

N'hi ha que se banyen, i llavors dinam tots plegats de pa-taleca que no és altra cosa que lo que diuen avui en dia "pic-nic", pellucant ses poques ombres que ha vien romàs aferrades a ses barraques d'es mariners. Sort d'es ventussol que mos alegrava la vida, la cara i tot el cos.

Després de dinar, a les dues, l'hi estrenyem cap a Oristany a visitar sa "Cantine Sociale cooperativa della Vernaccia", o sia un celler. Arribam prest, i hem d'esperar que obrin. Feim una volta per allà dins, mos conviden a beure vi i a comprar-ne. Ja ho tenien tot a punt: hi havia unes capsas de tres botelles, que les t'arrambaven per 7000 liras.

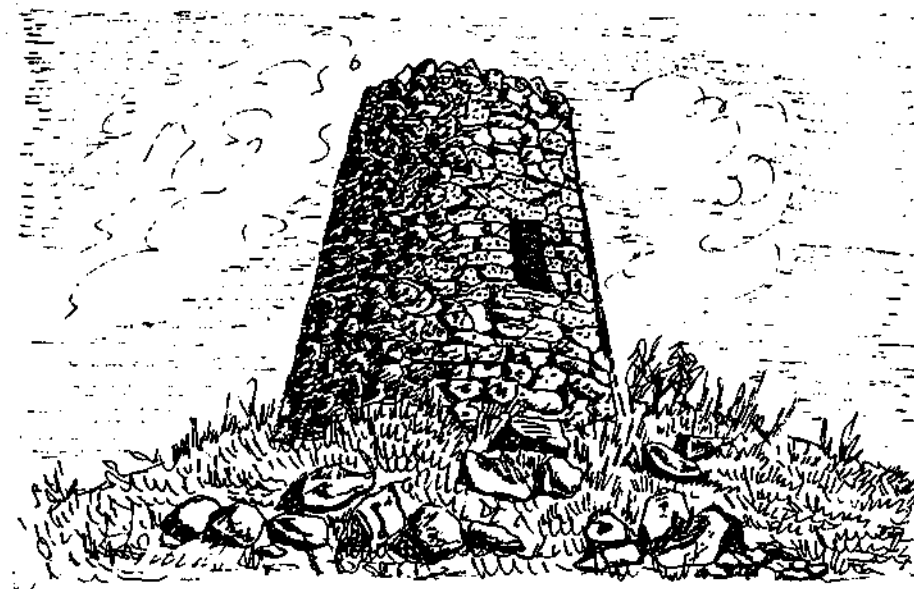
Després d'es vi, tornam partir a veure més pedrotes velles. Aquesta vegada li acopam cap a sa zona arqueològica de Santa Cristina, amb ses tombes d'es Gegants, i Es Pou Sagrat, on s'hi celebraven ses "Ordalies", que segons es diccionari eren ses "Proves que en l'edat mitjana, i en diferents pobles primitius feien els acusats, i que servien per escatir, segons creences supersticioses, llur culpabilitat o llur innocència". Lo que no era gens ni mica innocent era es sol que queia ben emplomat, i d'aquell que torra es cul a ses llebres, quant i més

a ses persones, si li mostren. Com aquell "fraret que de Lluc venia qualcant damunt un mul va caure i va mostrar es cul: senyal de què en tenia".

I ja que hem parlat de pedrotes velles i grosses, hem fet sa darrera aturada a la "Reggia Nuragica de Santu Antine", on hi ha un talaiotarro gros a més no poder. És tot un home de talaiot. Bé, jo pos talaiots perquè és lo que diríem a Mallorca: A Sardenya en diuen "nurags". N'hi ha uns set mil en tota l'illa, i - si no vaig errat - són del mil i set-cents abans del Bon Jesús. I qui no ho creu que no vagi a cercar.

I tornant an això de "Santu Antine", vos diré que vol dir Sant Tem. Deixam ses camiones devora sa camada, que mena an es nurag. Hi havia un bar que hem visitat devotament, i a defora una font amb una aixeta que deixava anar una aigua fresca de tot. Hem pogut beure, a esclata-bufetes.

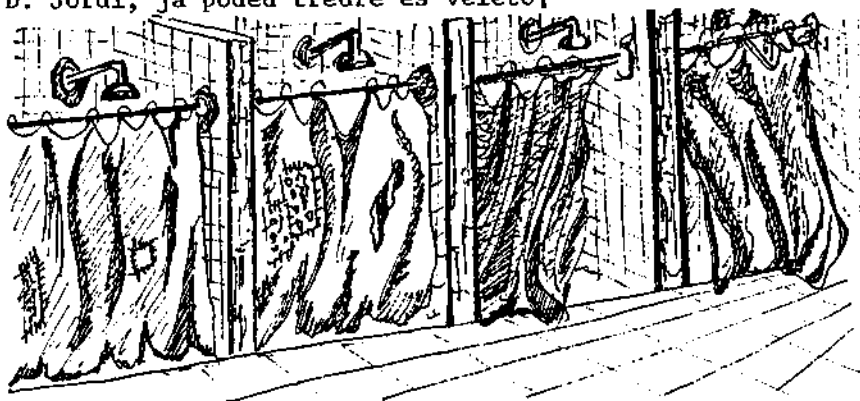
D'aquí, l'hi hem acopat cap a cases. I de cases cap a ses dutxes.

Molts d'es qui no han servit per xerrar per sa ràdio - jo, per exemple - hem anat una estona de rua, i hem escoltat es programa a sa vorera de mar. Si voleu sebre més coses d'aquesta emissió de Ràdio Sigma, ja llegireu sa crònica d'En Biel Barceló a sa plana 21. Que vos fassa bon profit.

Lo que sí vull posar és que hi ha hagut gent que s'ha presentada allà on radiaven amb diversos presents: n'hi ha hagut un de molt original: era una canastra de fruites, que no eren fruites, només ho semblaven. Eren pastissos plantosos, dolços i d'un aspecte tan natural que feien ganes d'agafar es guinavet per pelar sa figa de moro.

Per ventura trobareu que posam poques coses de ses dones i al.lotes i monges que vénen amb noltros; és que no en sabem gaire. Lo únic que he aclarit és que dormen poc, i van i vénen, i estiren sa cadeneta... ahí i una altra cosa: sa madona de s'ostello els ha deixat es seu quarto de bany perquè tenguin aigua calenta, i se puguin llevar ses cascarrulles. Encara que no totes l'aprofiten, perquè qualcuna no compleix es reglament, i li hauran de posar una falta de varios, com és ara Na Petra que, "molta poesia, molta poesia", i ha estat causa d'una conversa indecorosa o poc pudorosa entre En Tauler i En Parets. D. Jordi, ja podeu treure es veletó;

1 DE JULIOL. DIJOUS

I avui, com que era es primer de juliol, hem torrat fet lo que solem fer cada dia, i és aixecar-nos abans d'anar enlloc. En Sebastià Sureda, batle de Son Macià, ha trabucat es ribell o sa pica on mos rentam, i com que també és regidor de s'Ajuntament de Manacor i tenen tan a punt tot això de síquies i clavegueres, mos ha demostrat que, si hi ha aigua, corre.

Després de berenar, partim i feim sa primera aturada a sa població nuràgica de Palma Vera, amb un talaiot molt ben conservat i adosat. Se conserva molt bé una sala rodona, que devia ser sa sala de reunions, amb un níxolet per sa divinitat; enmig, hi havia una maqueta que mostra com era sa part superior dels nurags. Només hem trobat un habitant: una serp, que - com ses nostres dones - ses baratava es vestit, però no tan espesses vegades. Du es mateix fins que el té esquinçat, i així s'estalvia guarda-robes.

D'aquí, l'hi estrenyem cap a sa cova de Neptú, que està dins sa panxota d'es Cap Caccia; hem passat p'es Port d'Es Comte (Porto Conte), que segons males llengües, és el port natural més gran de la Mediterrània. No ho sabem cert, perquè mos n'hem afluixat d'anar-ho a canar.

Aquesta ditxosa cova d'En Neptú està prop d'es "lli vell" de la mar, i noltros n'estàvem molt enfora. Per això, no hem tengut altre remei que agafar es cul amb ses dues mans i vénga; davallar escalons i més escalons, fins arribar a sa boca de sa cova. Si qualcú s'estima més no haver de davallar tants d'escalons ni llavors haver-los de pujar, pot venir a sa Cova amb barca, si es temps és bo. N'hi ha que diuen que s'escala té més de trescents escalons, i altres diuen que més de sis-cents: lo cert és que n'hi ha molts, emperò -- molts. I sortí que hi hem anat sa part d'es matí, i estàvem a s'ombra, perquè si no, haguéssim arribat a fer sa fel per sa boca i a suar sa llet de s'enconar. Per allà dins hem cantussejat s'Estrella de s'Auba i La Balanguera, mentres

un dels altres visitants ha dit: "Arriba España". Ja podeu fer comptes de quin peu se calçava, si no ho deia per riure. I com que érem abaix, hem tornat pujar tota sa panxada d'escalons, i valga que a dalt de tot hi ha un bar posat ben aposta, i que, si pagues, et conviden a beure. També hi ha una botiga de records.

N'hi ha vuit que no s'han associat d'escalons ni de cova, i han anat a visitar sa Cova Verda. Són aquests benaventurats: En Lladó, N'Orpí, En Garau, En Bernat, Na Rosa, En Tauler, En Mateu i En Biel.

Tornam partir, i ben aviat mos tornam aturar per veure Na Foradada, un illot a prop de penyes, que d'aquí on érem no deixava veure es forat. N'Amador deia que era perquè no havíem pagat, i per això havien girat sa rocota.

Seguim de d'allà cap a sa Necròpoli d'Anghelo Rujú; per aquestes rodalies, s'hi fa un bon vi. Són unes tombes excavades dins es marès, i no estan a l'aire: vull dir que es terreny és pla, i per veure-les t'has d'agotzonar. Tot allò està ben cuidat i ben net. En Nughes mos dóna unes bones explicacions: de quan la cosa començà, el dos mil i cinc-cents anys abans de Jesucrist, i durà uns mil anys. Explica com s'enterrava i s'evolució de ses tombes, i torna parlar de s'edat del 'ram. Visitant ses ditxoses tombes, tornam emparar un bon sol, però no tant com ahir, gràcies a Déu.

Arribam d'hora a s'Ostello, i es qui volen tenen temps d'anar a banyar-se a la mar.

Després de dinar, mos enflocam es "pastís de sa ràdio", que va ser molt bo, però amb gust de poc. En Marc, que sempre és tan compost, humil i mansuet, ha alçat s'ull i ha dit an es rector de Lluçmajor que tragués sa mistela. Es nostres germans de s'hotel s'han pegat toc per la barra. En Joan Bauzà en dóna un tassionet a "la piu bella dona della Italia", i amb sa mistela, li dóna una besada.

Se coneix que això de buidar i omplir va bé i fa s'efecte que pertoca, perquè sa mistela reviscola per dins

sa panxa d'aquell llucmajorer menut amb ulleres, i l'homo que repartia es bocinet de pastís que havia quedat no ha estat bo fins que ha pegat de cul. En Jaume i En Pere sonen sa guiterra. En Tomeu Suau sa flauta. I vénga sarau i bulla; Llavors, com al.lots bons al.lotets, mos feim un retrato per la casa.

Tenim el capvespre lliure. Els qui l'han de preparar, preparen sa vetlada d'anit, que s'ha de fer amb motiu del cinquanta aniversari de sa mort de D. Antoni Maria Alcover.

Sopam de quates, i fent sa verinada anam a s'autobús. N'Andreu Genovard renya En Toni Garau perquè no havia dit, i ho sabia, que a les onze i mitja hi havia un autobús cap a Fertiglia.

Mos tornam plantar en es claustre de St. Francesc, per s'acte literari d'anit. És ver que no hi havia tanta gent com ahir, emperò aixímateix es patiet era ple. Va presentar s'acte En Fidel. Llavors el Sr. Joan Peana mos llegeix una poesia feta seva, sobre la història, la conquesta de Sardenya, Mallorca i la llengua; sa poesia se titula "L'Alguer a Mallorca". Vet-ne-t'aquí un tros:

*Llavors d'aquí i d'allà dolça i suau
 un'aura va a expirar de germanor,
 que de porcut la mallorquina nau
 guia segura al Port encuntador*

SARDEGNA
CARTA TURISTICO STRADALE

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

En Fidel recita dos poemes d'En Pasqual Ascano, donant es mateix temps un poc de notícia d'aquest bon home; també dona noves i recita dues poesies d'es general Rafel Catardi, de ses darrerries d'es segle passat. Escoltam dos poemes d'En Rafel Sari i del propi Fidel. I una cosa que no pot passar per maia de cap manera és sa presència d'En Toni Bal.lero; el me fan sortir, i se veu que és un homo eminent, perquè fa bona feina, entre altres, llegeix una poesia dedicada a sa seva dona, que casi mos fa plorar a noltros i tot...No en parlem d'ell, que segons he aclarit - fa vint anys que plora. Ara pensau com deu tenir es llagrimers; També ha recitat cosa d'En Catardi.

I ara, aferrau-vos fort que ve lo nostro: Fa de presentador En Joan Bauza, En Manuel parla del Beat, Mestre Joan Parets dirigeix s'himne "Puix que regnau coronat". Canten el mateix Parets (que fa es so i balla), En Tomeu Suau, En Tomeu Tauler, En Llorenç Lladó, En Pere Orpí, En Pep Estelrich, En Llorenç Tous i D. Jordi Font. Després N'Andreu Genovard llegeix bocinets de sa crònica que va escriure Mn. Alcover quan va anar a l'Alguer, l'any 1913. Llavors, En Biel Barceló, que fa molts d'anys que estima sa nostra llengua, i que també en fa molts que fa feina per a fer-la estimar, ha parlat de Mossèn Alcover i d'En Moll, i ha comentat una vintena de diapositives de ses moltes que conté s'audiovisual sobre N'Alcover. No hi havia temps de mostrar-ne més.

Hi ha hagut obsequis de llibres. Els rebia En Toni Nughes. A sa plana 27 de sa crònica d'En Barceló ho trobareu ben espinzellat. Es regidor Tià Sureda, més estufat que una verdolaga i més mudat que un garbaió, i amb una corbata groga, com si hagués manllevat una trinxa d'enmig de ses quatre barres, ha fet un present en nom de s'Ajuntament de Manacor. En Toni Nughes ha donat ses gràcies tot emocionat, i noltros, ben contents.

Hem cantat la Balanguera, i llavors N'Aina, amb so fobiol i es tamborino s'ha posada sona que te sona, i la gent ben alegre que anava. Una partida de dones de per allà, quan la senten, pugen a s'escenari, amb una ballera. Sa gent anava ganosa i mos encalçava demanant ets instruments populars i senzills com a record d'aquesta eixida.

Volem retre homenatge a una doneta vella, que era sa que anava més entusiasmada de totes. L'agre de la terra no és eixorc...El terror reviurà...Amèn. Fiat. Fiat.

En Joan Bauzà se despedia i despedia la gent, dient: "A mus vera", que més o manco significa "bona nit si et colgues".

*****

DIA 2 DE JULIOL. DIVENDRES

Mos fan pegar una bona dematinada. I a canar món, s'ha dit; I l'hi estrenyem cap a s'hotel, per replegar ets altres, i fer sa triadella d'es qui han de fer s'excursió a peu. I au si mos n'anam;

Quan ja feia una bona estona que qualcàvem, feim una aturada davant un bar que hi ha a sa vorera de sa carretera, i feim allò tan nostro d'es buidar i omplir, amb una petita diferència: que per omplir, hem de pagar lo que bevem, i en canvi per buidar, mos surt de franc. Aquesta funció se fa, amb ses dones dins ses casetes, i ets homes drets darrere sa paret de la casa.

Passam de llis per Nuoro.

A Orgósolo, agafam es guia i partim cap allà on hem de deixar ses camiones per començar s'excursió a peu. Aquesta genteta de per aquí per mi fan ses llesques primes i duen molta magror de bossa; deuen comptar més amb cèntims que amb

duros. Hem vist dones vestides de negre i de llarg, amb un mocador p'es cap, com a monges d'antany; i homs, asseguts p'es portals, amb calçons, jac i gorra de vellut, que, amb aquesta gran caloriassa que fa, no sé com no s'acuben.

Per lo que pareix, ho duen perquè no tenen res pus. Emperò no ho deuen tenir tot clar, perquè si ho troben massa anar sense calçons, ja esta bé; pero bellament podrien anar sense jac ni gorra, que en aquest temps tampoc no fa massa falta.

Deixam es camions allà on toca i començam sa - passejada a peu, amb un trot ben retent, que fa protestar i pantaixar a més de dos. Trobam una fonteta, que donava un rajolí ben primet, i uns homs que torra ven carn; es més mals pensats ja deien si no seria es nostro dinar allò, però, ja ho diu s'adagi: "ganes tenia es porc de glans, i tot li pareixien alzines". Eren ben enfora encara ses nostres taiades.

Organitzam sa marxa, i d'es cap d'un poc mos ne temem que hem perdut es metge. En J. Riera i En Jaume de Lluçmajor van a veure si el troben i fan cala buida. Suposam que se n'ha tornat amb s'autocar i seguim es - nostro camí. Llavors mos compareix per un altre vent, es més descansat del món.

Trobam una altra font, i allà abeuram tot es bestiar. I sense perdre ses manades p'es rostoll, arribam damunt sa cucuia d'es Puig Sirillo o es Corasi de la Serralada del Gennargentu. D'això d'aquests noms, no vos ne fieu molt, que no vaig gaire segur d'aquesta geografia.

Damunt es cap-curucull d'es puig, escoltam ses explicacions d'es guia, i fins i tot el feim xerrar una mica en sard.

D'es cap d'un poc prenim es terinyot per avall, a cercar recapte; per sa carretera trobam una altra font.

Arribam a ses porcelles, i amb ses porcelles hi trobam ets altres companys de s'hotel, amb un altre grupet que no eren d'es nostres. Prenim lloc davall ses espesses alzines, asseguts damunt ses pedres que fan com una paret baixa que serveix de banc. Es dinar no pinta ma lament, i tots feim trompitxar de bona manera sa nostra barramenta, que pareixia que no havia fet res pus mai més que roegar i roegar. Mos donen una espècie de neula gruixada (però un poc més prima que sa que fan fer es capellans moderns a ses monges tancades per fer misses com a més fer voroses...) que mos serveix de pa i de plat per posar-hi sa porcella torrada; de tot, n'hi ha a voler: porcella, vi, formatge... Com a fruita, menjam poma.

Es vi ha fet efecte. I ben aviat s'encén un ball ben vitenc i animat, on s'entremesclen ses cançons sardes i ma llorquines: es fobiol i es tamborino de N'Aina i ses castanyetes de Na Catalina fan bona feina. I llavors s'animen es "Revells" (o "Ets Ullastres") de Lluçmajor, i no vos dic jo si els remenen espessos an es dits, i si ses guiterres gisquen a les totes, amb jotes i altres danses que més de dos ballen.

I ara vos he d'apuntar una cosa que sé lo que és, em però no sé com explicar-la-vos. Si al cas no m'enteneu - cosa molt probable, posau-vos ses cames an es coll i partiu cap a Lluçmajor, i demanau p'es rector Tomeu Fons, que vos ho contarà tot fil per randa, i vos ho explicarà com ningú, perquè és un d'es qui escoltaven amb més atenció, badant uns ulls com a salers i parant unes orelles com a fulles de moro. Sa qüestió ha estat que una partida d'aquells pastors s'acosten entre ells, se passen sa mà damunt s'espatla un a s'altre, i quan tenen es rotlo fet, se posen a fer una espècie de GMEEEEAAEEEEAAUAEEEE...esquerdat i amb diferents tons, uns de gruixats i baixos, com aquelles trom potes d'orgue que les diuen "fabordons", i uns altres de més prims, com a flautetes, i uns altres de més alts com oboes o corn anglès, i uns altres de mitjancers, com a bombardinos... I vénga a fer uúúúúú, i m'éeééé... i vénga bones tímboles de vi. No hi havia perill d'acabar sa corda.

I aquella vevarra, que sortia de lo més endins de sa gargamella (que dic jo, de sa gargamella?): de lo més endins de sa pultru, i des budell cular, passant p'es lleu, fetge, lleteroles, i tota rabenta sortia p'es canó de ses sopes, i resplendia dins aquell alzinar, i arribava a ses nostres orelles piadoses i atentes, i ben molt de gust que passàvem...

Canten en moltes ocasions: quan se troben, i en es ca sinos i allà on sia, i ho ensenyen an es nins, perquè és mal d'aprendre, i llavors n'hi ha un de pastor que canta per fer-nos una demostració.

Quan tornam esser a Orgósolo, feim una aturada de tres quarts, que aprofitam per a pasturar un poc sa cabra, i tornar omplir i buidar es qui en tenien gust i gana i necessitat, tam bé hem pogut contemplar ses pinturasses que hi havia per molts de frontis o façanes. Són obra d'un mestre d'escola i ets seus alumnes; i tant ses pintures com ses inscripcions són - de lo que s'anomena avui en dia "de protesta".

Partim, i visitam es Nurag i s'esglesiola romànica de Santa Sabina. Més envant, a Macómer, feim una altra atu

rada. Dins sa camiona, En Toni Garau i En Manuel, mos llegeixen trossos d'un escrit d'un tal Josep Pla, que parlava de tot allo de per alla. Mentres tant, N'Aina i es lluc majorer de sa guiterra, que no record que li diuen, dormien beatíficament.

Suara vos parlava de sa devoció d'En Tomeu Fons escoltant aquells pastorets fent úúúú... Idò ara vos vull dir que no tot ha estat devoció, perquè heu de creure i pensar que es malanat ha perdut sa màquina de retratar, i ses rialles: ha remogut cel i terra per trobar-la, però encara la pot cercar; s'ha esfumada i li ha desaparegut com s'ànima de Robert.

Lo que pos ara no sé si va succeir avui o un altre dia. Sa informació exacta i vera, si la volen donar, la vos donaran En Tauler i En Parets; no se tracta ni més ni pus que de sa dutxa de Na Petra, i no de sa dutxa com a lloc amb ses seves circumstàncies de rajoletes i finestrons, de lavabos i bidets, miralls i altres herbes, que d'això no hi havia res. Ni sa dutxa en sí, que - com diu es diccionari és "un raig d'aigua o de vapor dirigit sobre el cos o una part d'ell per a efectes refrescants o medicinals", ni del "bany pres amb el dit raig", ni de "l'aparell destinat a aplicar el dit bany", ni tan sols de les dutxes de s'ostello amb so seu cortinatge mig penjant, com bandera arrossegada en mil batalles... Sa dutxa de Na Petra, idò què és? Ah; demanau-ho an aquells dos babaluets.

*****

3 DE JULIOL. DISSABTE

I com que tot té fi en aquest món, fora de l'amor de Déu, vetaquí, germans estimadíssims, que mos trobam en es darrer dia de s'estada a l'Alguer. Es programa posava: "Dia lliure per anar de compres i refermar amistats". Jo no sé si n'hem refermades gaire d'amistats; lo que hem desfermat

de bona manera ha estat sa bossa. A gastar s'ha dit; Com per tot, hi havia moltes coses venals. Entre cosetes i co-sones que no valien un pet de dona vella; també, com per tot, hi havia altres coses que eren interessants. Aquí, per exemple, hi havia treballs fets amb suro, ja que es surers són arbres abundosos en aquestes terres, canàtretes i panerets d'una espècie de ràfia-bova; estatuetes, no deim santets, perquè són d'abans del Bon Jesús, i en aquells temps no hi havia sants ni papes per a fer-los. Emperò, de gent bona al.lota sí que ja n'hi havia, i sempre n'hi ha haguda. També hi havia per tots es mostradors, entre altres coses, el famós coral o corall vermell, tan propi d'aquesta illa, que - com deia ja el cronista Muntaner en el segle XIV - "Es la veritat que'l d'un christayll no preu l'als del món mag del fi corayll que'n Serdenya se pesca".

No vos dic si ses nostres dames els se treien an ets ulls, mirant i tornant mirar, passant d'un mostrador a s'altre, i fent comptes per sebre quants de sous podrien gastar. Per paga, tot feia comprera: sempre és bo dur coses penjades: ara un collar, suara unes arracades, ara una bracerola, suara un anell...

No vos penseu que tot lo dia hagi estat gastar. Llegiu, per un gust, sa crònica d'En Biel Barceló, de sa plana 34 per amunt, i veureu com no tot ha estat mirar mostra dors. Almanco alguns han aprofitat es temps de valent.

A s'hora d'es dinar, a s'ostello, hi ha hagut conyac duit pes llucmajorers.

La gent anava animada ferm, i ja me teniu En Jaume Alemany, En Tauler, En Fons i N'Orpí, fent rotlet i fent s'úúúú d'es pastors.

Després de dinar, hem tingut llibertat fins hora de missa, que hem concelebrat fervorosíssimament a l'església de Sant Francesc, amb tres capellans d'alla, devotíssims ferm també de la nostra llengua: Mn. Antoni Nughes, acompanyant feel i guia segur de tots aquests dies, Mn. Josep Sanna, i Mn. Joan Peana, autor de la poesia "L'Al-

guer a Mallorca". Tots tres conren amb delit i entusiasme es sementer de sa llengua, treballant de granat perquè aquesta reviscoli, i torni esser lo que ha de ser. Que així sia. Erem una vintena llarga de concelebrants. Ha presidit En Pep, i noltros cou-cou, darrere-darrere; ha fet un sermó de pinyol vermell, que ha estat enca-paç d'enlluernar En Biel Barceló i tot, perquè l'home, a sa crònica que ja he citat varies vegades, arriba a dir: "Amb un Pep com aquest a cada poble, tan sols amb un any, tornariem ser un poble com cal, un poble mallorquí i amb mallorquins que se sentirien orgullosos i gelosos de ser-ho. Malauradament, ara com ara, només n'hi ha un i encara se'n va de muntanyes". (plana 41). Dic tot això no amb to de queixa, sinó per a denunciar un fet; a més, per cap vent del món, vull llevar gens ni mica de merit an En Pep (Déu me'n guard). Lo que trob i vull afegir és que s'entusiasme d'En Biel no li ha deixat veure ets altres, que també feim sa nostra feina. Per això, si En Biel està content per lo d'En Pep, encara hi ha d'estar molt més, perquè a Mallorca ja hi ha bastants de Pepets, i així s'alegria serà més complida.

També hi ha hagut es ball de l'Oferta, que han ballat es grupet de ciutadans de per devers Son Rapinya. Mos han donat un llibret perhom, amb ses parts fixes de sa missa. S'han repartit estampes del Beat Ramon, que darrere duien aquesta llegenda, amb lletres ben afinadores: "L'estol Vidalba, de Mallorca a L'Alguer. 28-VI, 3-VII - del '82".

Misses dites, encara tenim temps de fer una volta vorera de mar, devers sa plaça Sulis, on se reuneix tota sa joveña de la ciutat.

Anam a sopar i aplegar es trastets, i cap a esperar s'avió que mos ha de tragar a Mallorca. A s'areoport, hem hagut d'esperar una bona estona s'avió que no venia a cercar-nos. A la fi, mos enqualcam, i cap a cases falta gent. Hem quedat de veure-mos a Petra, per so par plegats, dia 5 de setembre. Molts d'anys, per viure i riure. Amèn.

T A U L A

ANY 1981

9 de febrer: Son Macià. Ametlers en flor	1
23 F: "Sa Gran Paparra". Avenc de Son Pou	8
9 de març: Ses Set Fonts, Puigpunyent	12
Apendix: Una mica de sal per a un arròs brut	14
30 de març: Sortida imprevista. Casa d'En Garbeta ..	18
6 d'abril: Muntanya de Montcaire	22
22 d'abril: Ariant - Font d'Es Solleric	26
4 de maig: Es Corral d'En Figuera	27
18 de maig: Sa Dragonera	32
1 de juny: Puig Tomir - Son Marc - Pas de Sa Paret .	39
15 de juny: Cals Reis - Els Binis	48
29 de juny: Puig de Maria, Pollença	53
17-18 de juliol: Excursió de Lluna plena	55
3-8 d'agost: Ruta d'Estiu	57
21 de setembre: Ariant - Font d'Es Solleric	72
5 d'octubre: Torrent de Lluc - Cosconar	76
19 d'octubre: Avenc de Sa Vidauba	78
2 de novembre: Puig de S'Aucadena	82
16 de novembre: Biniaraix - Portell de Sa Costa	86

II

30 de novembre: Festa Patronal. Ermita Valldemossa .	89
Parlament d'En Pep	99
Parlament d'En Santi	
Codolada d'En Pere Orpí	101
Discurs d'Es Cronista	104
Codolada Vidaubenca. P. Orpí	106
14 de desembre: Puig de N'Alf	112
28 de desembre: Mola de Son Pacs	116

ANY 1982

11 de gener: XIè. Aniversari. Mancor-Puig d'Es Suro.	118
Discurs del cavaller Llorenç Tous ..	121
25 de gener: Na Bauçana	127
8 de febrer: Aucanella - Míner - Biniatró	129
Muntanyes pujades per l'estol els primers 11 anys	130
22 de febrer: Son Macià - Mola d'Es Fangar - Moleta	134
8 de març: Es Tossals	139
5 d'abril: Puig d'Es Teix, per Deià	141
19 d'abril: Serra d'Es Cavall Bernat	147
Fastos II (1981)	150
"La Deixa del Faune Púnic", de Pere Orpí	154
"Meditació", d'En Llorenç Tous	156
3 de maig: Puig Roig (travessa pel cim)	163
17 de maig: Cala Castell - Pas d'Es Pescadors	165
31 de maig: Cala Pi - Cap Blanc	168

III

14 de juny: Final de Temporada: En Fumat - Engossauba ...	169
Fastos III (1982)	170
28 de juny - 4 de juliol: Eixida a l'Alguer	172

* * * * *
* * * * *
* * *
*

Aquest primer tomet de la segona època s'ha acabat d'enllestir, als obradors d'Apòstol y Civilizador - de Petra, dia 2 d'agost, - Festa de la Mare de Déu - dels Angels i de sant Eusebi de Vercel.li, bisbe, natural de Sardenya, de primeries del segle IV -- Va patir molt per la fe.

1984